

5/2013

**KALEJDOSKOP**

## SPIS TREŚCI



12



30

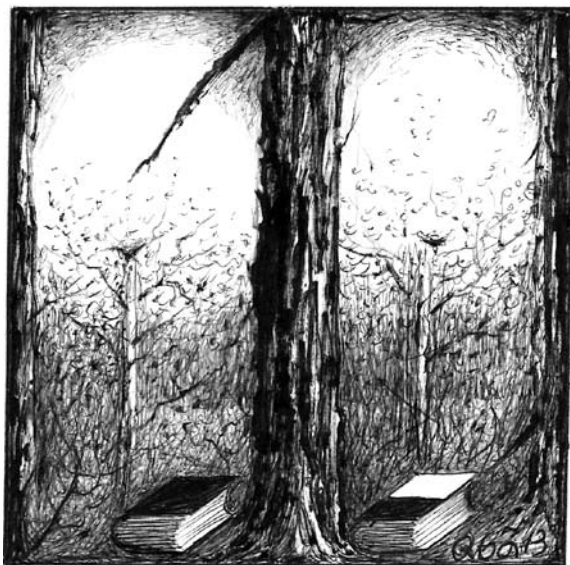


34

<b>Wydarzenia</b>	3	<b>Kawą malowane</b>		<b>Zakręcenii</b>	
		Andrzej Sznajder	26	Bogdan Sobieszek	41
<b>Film</b>	7	<b>Kibice w muzeum. Relacja własna</b>		<b>Miasto atrakcji końca wieku</b>	
		Maciej Cholewiński	28	Łukasz Biskupski	42
<b>Teatr</b>	8	<b>Poezja z drugiej klasy</b>		<b>Zabytek zadbany</b>	44
		Piotr Grobliński	29		
<b>Rozumu – Boże daj</b>		PORTFOLIO		<b>Uroki kwartetu</b>	
Andrzej Poniedziałki	11	<b>Piotra Marciniaka</b>	30	Janusz Janyst	45
<b>Ocalona</b>		<b>Dramat z dramatem</b>		<b>Stulatek z Promenady</b>	
Z Moniką Kuszyńską		Małgorzata Karbowiak	32	Ryszard Bonisławski	46
rozmawia Anna Świerkocka	12	<b>Pani godna pije do dna</b>		<b>Teatry</b>	47
<b>Wielka kultura w podwórkach</b>		Małgorzata Karbowiak	34	<b>Muzea</b>	50
Maria Sondej	16	<b>Wielkie otwarcie Wielkiego</b>		<b>Galerie</b>	54
<b>Cały świat w kółku</b>		Magdalena Sasin	36	<b>Inne propozycje</b>	56
Aleksandra Talaga-Nowacka	18	<b>Historia na żywo</b>			
<b>W poszukiwaniu utraconego widza</b>		Bogdan Sobieszek	38		
Bogdan Sobieszek	20	<b>O Pietrynie na Syberii</b>			
<b>Odmładzanie tkaniny</b>		Michał Jagiełło	40		
Aleksandra Talaga-Nowacka	22				
<b>Pióra na gościnnych występach</b>					
Tomasz Cieślak	24				

I str. okładki: **MONIKA KUSZYŃSKA**,  
 łódzka wokalistka – wywiad na str. 12  
 Foto: ARTUR FRĄTCZAK

RYSOWAŁ  
KUBA GRZYBOWSKI



OD REDAKCJI

## W druku i w sieci

Mają Państwo w rękach nowy „Kalejdoskop”. Nowy – nie tylko dlatego, że zmieniła się winieta i szata graficzna wewnątrz numeru. Inaugurujemy kolejne przedsięwzięcie, polegające na połączeniu dwóch mediów – ukazującego się od 1974 roku pisma kulturalnego oraz istniejącego od jedenastu lat portalu internetowego Reymont.pl. Chcemy odświeżyć i uatrakcyjnić obydwie tytuły, dostosować je do zmieniającej się w zawrotnym tempie rzeczywistości. To także nasza odpowiedź na przepowiednie o rychłym końcu wydawnictw drukowanych. Wierzymy, że obydwie domeny mogą się znakomicie uzupełniać i wspierać wzajemnie z korzyścią dla tych wszystkich, którym nieobojętne są sprawy kultury w Łodzi i regionie. Portal, który będzie się teraz nazywał Kalejdoskop Kulturalny Reymont (wystartuje w nowej formule 7 V) to przede wszystkim bieżący serwis informacyjny – daje możli-

wość szybkiego reagowania i łatwiejszy kontakt z czytelnikami, to multimedialny przekaz (dźwięk, film, technologiczne gadżety) oraz nieograniczone miejsce. Drukowany miesięcznik siłą rzeczy musi nastawić się na spojrzenie z dystansu, pogłębioną refleksję, ujmowanie zjawisk w szerszej perspektywie. Ma też wartość jako konkretny byt materialny (nie wirtualny) – przedmiot, z którym czytelnika mogą łączyć pozytywne (miejmy nadzieję) emocje.

Najważniejsze jednak, przy wszystkich różnicach, jest współdziałanie, poszerzanie możliwości i różnorodność form tego samego dialogu na temat kultury. Będziemy robić wszystko, by czytelnicy „Kalejdoskopu” towarzyszyli nam na co dzień na stronie portalu, a ci, którzy odwiedzą najpierw Kalejdoskop Kulturalny Reymont w sieci, sięgnęli także po magazyn w wersji papierowej.



\*\*\*

10-19 V 2013

## Kulturalnie w plenerze

W tym roku **Festiwal Łódź Czterech Kultur** odbędzie się już w dniach **10-19 V** i będzie połączony z obchodami Święta Łodzi. Przedstawienia i koncerty festiwalowe zaplanowano w przestrzeni publicznej – na podwórkach, placach i w zaułkach. Udział we wszystkich wydarzeniach będzie bezpłatny. Czytaj – str. 16. \*

### Utkane z wyobraźni

W Centralnym Muzeum Włókiennictwa w dniach **6 V – 3 XI** zaplanowano **14. Międzynarodowe Triennale Tkaniny, Łódź 2013** – otwarcie **6 V** o godz. 13. W imprezie weźmie udział 132 artystów z 50 krajów świata, w tym 20 z Polski – z Łodzi m.in.: Jolanta Rudzka Habisiak (plus wystawa indywidualna w galerii Rynku Sztuki), Lidia Choczaj, Włodzimierz Cygan (plus wystawa indywidualna w Galerii Re:Medium), Jagoda Krajewska, Janusz Kucharski.

Triennale będzie towarzyszyło 18 ekspozycji w różnych miejscach miasta (jedna z nich także w Galerii Browarnej w Łowiczu – prac Ewy Latkowskiej-Żychskiej, otwarcie **8 V** o godz. 16.30), m.in. 12. Ogólnopolska Wystawa Tkaniny Unikatowej (otwarcie **6 V** o godz. 15 w CMW) i 10. Ogólnopolska Wystawa Miniatury Tkackiej (otwarcie **6 V** o godz. 16 w CMW). \*

### Idzie młodość

Akademia Sztuk Pięknych w Łodzi i CMW przy okazji triennale wspólnie zorganizują pierwsze **Międzynarodowe Triennale Tkaniny Młodych – Young Textile Art Triennial** (pod patronatem „Kalejdoskopu”), w którym udział biorą studenci uczelni artystycznych i ich absolwenci z 2012 r. (otwarcie **6 V** o godz. 17 w CMW). Czytaj – str. 22. \*

### Abakany i giganty

Jednym z najważniejszych wydarzeń triennale będzie wystawa prac **Magdaleny Abakanowicz** w Ośrodku Propagandy Sztuki, zatytułowana „Opus

et fabulas” (otwarcie **7 V** o godz. 20). Zostaną przedstawione konteksty, w jakich ta najślynniejsza polska artystka sztuki włókna debiutowała na scenie międzynarodowej. Można będzie oglądać zarówno najwcześniejsze dzieła artystki, które przyniosły jej rozgłos (m.in. „abakany”), jak i te najnowsze: rzeźby z cykli „Giganci” i „Ptaki”. \*

### Maj w maju

Poleski Ośrodek Sztuki w dniach **13-24 V** organizuje **XI Festiwal Literatury „Prope mercatum”**. W programie spotkania z: Jackiem Dehnelem (13 V), Hanną Krall (20 V), Zygmuntem Miłoszewskim (22 V), Wojciechem Góreckim (23 V), Bronisławem Majem (24 V). \*

### Wybrani

Finał najważniejszego łódzkiego konkursu dla młodych projektantów mody – **Złota Nitka** (która odłączyła się od Fashion Week), zaplanowano na **17 V** w Centrum Konferencyjno-Wystawienniczym MTL przy al. Politechniki 4. Jury (m.in. Łukasz Jemioł, Marcin Paprocki i Mariusz Brzozowski oraz... Katarzyna Tusk), wybrało osiemnaścioro finalistów, w tym sześć osób z Akademii Sztuk Pięknych w Łodzi. [www.mtl.lodz.pl](http://www.mtl.lodz.pl) \*

### Nocne zwiedzanie

W Łodzi już dziewiąty raz można będzie uczestniczyć w **Nocy Muzeów** – na przełomie **18 i 19 V** bezpłatnie dostępne będą nie tylko muzea, ale i galerie,

także w regionie. Wiele z nich przygotowuje specjalne atrakcje dla zwiedzających. \*

## Jezus Maria!

W Klubie Wytwórnia 9 V wystąpi **Maria Peszek**. To koncert w ramach trasy promującej najnowszą płytę charyzmatycznej artystki pt. „Jezus Maria Peszek”, wydaną jesienią ubiegłego roku. \*

## Krytycznie o kinie

Premierowy pokaz filmu „Lore” australijskiej reżyserki Cate Shortland 9 V rozpocznie czwartą edycję **Festiwalu Krytyków Sztuki Filmowej „Kamera Akcja”**. W ciągu czterech dni w Łódzkim Domu Kultury zaprezentowanych zostanie ok. 30 tytułów docenionych na festiwalach w Cannes, Wenecji, Berlinie i Sundance w Park City, ale głównym punktem programu będą panele dyskusyjne poświęcone krytyce filmowej. Zaplanowano również spotkania z dystrybutorami, warsztaty dla młodych krytyków (poprowadzi je m.in. Tomasz Raczek) oraz trzy konkursy o Nagrodę im. Bolesława Lewickiego – łódzkiego pedagoga i filmoznawcy. [www.kameraakcja.com.pl](http://www.kameraakcja.com.pl) \*

## Uwaga, street art!

W Zgierzu realizowany jest projekt **„Wolne Muzeum Sztuk Ulicznych”** (organizator: Stowarzyszenie Wielokulturowy Zgierz, partnerzy: Centrum Kultury Dziecka oraz warszawska Fundacja Vle[pv]net). Od początku roku bierze w nim udział ok. 60 dzieci i młodych ludzi ze Zgierza (w tym z dwóch świetlic środowiskowych) zebranych w sześć grup – zastanawiają się nad tym, co warto zmienić w przestrzeni publicznej miasta. Powstają prace m.in. z filcu, włóczki, papieru. Wielkie otwarcie muzeum – 5 V – na rogu ulic Długiej i Narutowicza. Można je będzie zwiedzać do 2 VI (wtedy zostanie zorganizowany festyn z warsztatami bębniarskimi prowadzonymi przez grupę City Bum Bum). \*

## Nauka w sztuce

W Muzeum Miasta Łodzi 17 V zostanie otwarta wystawa pt. **„Kajetan Sosnowski – w setną rocznicę urodzin”**. Zobaczymy 80 obrazów artysty, który w latach 40. XX w. mieszkał w Łodzi (po wojnie przywracał tu do życia szkolnictwo artystyczne, a wraz z Henrykiem Tomaszewskim założył Łódzki Oddział Związku Polskich Artystów Plastyków).

Kajetan Sosnowski (1913-1987) był jednym z najwybitniejszych malarzy nurtu scjentyistycznego. \*

## Artyści w akcji

**Międzynarodowy Festiwal Sztuki „Interakcje”** – jego 15. edycja – odbędzie się w dniach 5-12 V w Piotrkowie Trybunalskim i w Krakowie. To jedna z ważniejszych w Polsce prezentacji takich dziedzin i nurtów sztuki, jak performance, happening, akcjonizm, konceptualizm określanych wspólnym mianem „live art” (sztuka żywa). Tegoroczny festiwal, któremu patronuje „Kalejdoskop”, jest symbolicznym podsumowaniem zarówno dorobku dotychczasowych edycji, jak i całości zjawiska. Artystów zaproszono do międzypokoleniowej konfrontacji i zadania pytań o przyszłość sztuki akcyjnej. Głównymi wydarzeniami będą prezentacje artystyczno-teoretyczne: „15. rocznica Interakcji”, „Kontekstualizm Jana Świdzińskiego” oraz „1933-1943-1953” (rocznice urodzin wpływowych postaci performance – uczestników festiwalu – m.in. Stuarta Brisleya, Alistaira Mac Lennana, Artura Tajbera). Oprócz tego zaplanowano wystawy, warsztaty, akcje artystyczne oraz projekcje filmów. \*

## Dokumenty proszę!

**Do 17 V** trwa w Łodzi 5. **Międzynarodowy Festiwal Sztuki i Dokumentacja** (pod patronatem „Kalejdoskopu”). Na imprezę składają się wystawy, pokazy filmów, prezentacje performance oraz sympozja dotyczące zagadnień dokumentacji i archiwizacji współczesnej. Dzięki kolejnym edycjom powstaje archiwum dokumentacji sztuki.

W programie m.in.: ekspozycja „Sztuka-Obiekt-

Zapis” w Galerii Wschodniej i Prekserze, wystawa dokumentująca działalność łódzkiej Galerii Wymiany w latach 80. (w Galerii Wymiany), pokazy filmów m.in. w Muzeum Sztuki i ŁDK, wystawa dokumentacji z Korei Południowej. [www.doc.art.pl](http://www.doc.art.pl) \*

## Stwory przy Piotrkowskiej

Galeria Manhattan zaprasza **24 V** na otwarcie wystawy rzeźby i instalacji łódzkiego artysty **Artura Malewskiego**. Duże rzeźby przedstawiają przede wszystkim fragmenty ciał dziwnych stworów. \*

## Dzieci w korowodzie

W dniach **22-25 V** odbędzie się w Bałuckim Ośrodku Kultury **34. Ogólnopolski Przegląd Teatrów Dziecięcych i Młodzieżowych DZIATWA 2013**. Przegląd adresowany jest do amatorskich grup skupiających dzieci i młodzież do lat 16. Tym razem będzie poświęcony problematyce pracy nad scenariuszem spektaklu teatralnego. Oprócz przedstawień zaplanowano m.in. warsztaty i plenerową akcję teatralną ph. „Korowód”.

[www.dziatwa.com.pl](http://www.dziatwa.com.pl) \*

## Z optymizmem

Galeria Manhattan zaprasza **28 V** na akcję artystyczną **Anity Pasikowskiej** w przestrzeni miejskiej – na ul. Piotrkowskiej w Łodzi, na odcinku między Andrzeja Struga a Zamenhoffa. Artystka podzieli się z łodzianami optymizmem i pozytywną energią – chce dać im okazję do oderwania myśli od codziennej rzeczywistości. \*

## Prowadzą dwie gitary

Angielski zespół **Wishbone Ash** wystąpi **2 V** w Klubie Wytwórnia. Grupa powstała w 1969 roku. Jej twórczość bywa uznawana za rock progresywny albo odmianę hard rocka. Wishbone Ash jako pierwszy zespół do instrumentarium wprowadził dwie gitary prowadzące. \*

## Jak na morzu

W dniach **24-25 V** w Kinie Studyjnym Łódzkiego Domu Kultury odbędą się **XXIX Łódzkie Spotkania z Piosenką Żeglarską KUBRYK 2013**. W programie koncerty ballad i muzyki folk oraz szant i pieśni morskich. Udział wezmą laureaci ogólnopolskich festiwali, przeglądów oraz czołówka wykonawców polskiej sceny szantowej i folkowej. Gospodarzem jak zawsze będzie grupa Cztery Refy.

[www.kubryk.szantyp.l](http://www.kubryk.szantyp.l), [www.ldk.lodz.pl](http://www.ldk.lodz.pl) \*



## Poniedziałki animowane

Do Łodzi zawita **Ogólnopolski Festiwal Polskiej Animacji O!PLA**. To wędrowna impreza, która od początku kwietnia promuje film animowany dla dorosłych w 21 miastach Polski. Podstawą festiwalu jest konkurs najnowszych produkcji ocenianych w czterech kategoriach: studyjnej, szkolnej, off i wideoklip. Jedynymi jurorami są widzowie uczestniczący w projekcjach. Laureatów ogólnopolskiego konkursu poznamy **9 VI** podczas Wielkiego Finału w Muzeum Kinematografii w Łodzi. Tymczasem w cztery poniedziałki maja w Klubie „Mandala” (ul. Rewolucji 78/80) będą się odbywać pokazy konkursowe, prezentacje towarzyszące („Wielkie miniatury, czyli 55 lat Studia Miniatur Filmowych w Warszawie”, przeglądy filmów Moniki Kuczynieckiej oraz duetu Kijek / Adamski) i projekcje filmów dla dzieci. \*

## Rytmu młodych

Na **Rock May Festival** zaprasza **1 V** Młodzieżowe Centrum Kultury w Skierniewicach. Na scenie MCK zaprezentuje się 10 zespołów młodzieżowych z całej Polski, wyłonionych na podstawie nadesłanych nagrań demo. Występy konkursowe zakończy koncert laureata ubiegłorocznej edycji festiwalu – grupy Jolokia z Warszawy. Po werdykcie jury (w skład którego wchodzi m.in. dziennikarze muzycy) i rozdaniu nagród na estradzie pojawi się gwiazda wieczoru – zespół Luxtorpeda. \*

## Sztuka na ulicy

Czwarty raz odbędą się warsztaty street artu organizowane przez Łódzki Dom Kultury. Projekt „Graffiti – sztuka miasta 4” realizowany będzie we współpracy ze Stowarzyszeniem „Na Co Dzień i Od Święta”, z udziałem Domu Dziecka nr 2 w Łodzi, ośrodków kultury w Bełchatowie, Pabianicach i Tomaszowie Mazowieckim oraz Środowiskowego Hufca Pracy w Łodzi. Po warsztatach wprowadzających malowanie graffiti zaplanowano **18 V** w Tomaszowie Mazowieckim, **22 VI** w Bełchatowie, **29 VI** w Pabianicach. Wielki finał w Łodzi – **13 VII**. \*

## Patetycznie

W związku z pracami mającymi przygotować salę koncertową do montażu organów Filharmonia Łódzka opuszcza pod koniec kwietnia swoją siedzibę. Nie oznacza to jednak zaniechania działalności koncertowej – **10 V** w sali Teatru Lutnia przy ul. Piotrkowskiej 243 odbędzie się koncert z udziałem Orkiestry i Chóru FŁ. W programie znajdują się

dwie kompozycje romantyczne: *Poemat symfoniczny Weltawa* z cyklu *Moja Ojczyzna* Bedřicha Smetany oraz jedna z ostatnich kompozycji Piotra Czajkowskiego: *VI Symfonia h-moll Patetyczna*. Usłyszymy również inspirowany muzyką jazzową *Koncert fortepianowy G-dur* Maurice’a Ravela. Partię solową wykona młody francuski pianista **Antoine François**. Orkiestrę poprowadzi dyrektor artystyczny Opéra Décentralisé Neuchâtel w Szwajcarii oraz Europejskiej Orkiestry Festiwalowej – **Valentin Raymond**, z którym łódzka orkiestra odbędzie w maju krótkie tournée po Holandii i Niemczech. \*

## Muzyczny desant

Duńsko-islandzka formacja folkowa **Lasse Mathiessen & The Seasons** wystąpi **13 V** w sali kina Świtez w Pajęcznie i **14 V** w Domu Literatury w Łodzi. Branżowe pismo „The Rolling Stone” tak pisało o muzyce zespołu: „to akustyczne piosenki umiejscowione pomiędzy twórczością Boba Dylana i Nicka Drake’a”. \*

## Wszyscy są zaproszeni!

Jak wspierać twórczość z regionu? Sposobów jest wiele. Łódzki Dom Kultury zaprasza np. artystów amatorów na swoją Regionalną Otwartą Scenę Artystyczną – ROSA.

Występy zespołów muzycznych, grup kabaretowych, teatralnych czy solistów mają sprzyjać nawiązywaniu nowych kontaktów i wymianie doświadczeń między wykonawcami a instruktorami.

Podczas pierwszej edycji w marcu wystąpili: Tadeusza Nic Nie Rusza – zespół instrumentalno-wokalny działający przy Wieluńskim Domu Kultury, Jagoda Majtyka – wokalistka z Wielunia, Victoria – zespół wokalny z Szadku, Banana Perwers – grupa teatralna działająca przy klubie Oaza w Skierniewicach. Byli też: Dominika Dawidowicz, Zuzu Ambroziak i Paulu Krajewska – wykonujący piosenki kabaretowe przy akompaniamencie Włodzimierza Stefanowicza oraz Kapela „Krośniewiaczy” z Gminnego Centrum Kultury

### Regionalna Otwarta Scena Artystyczna



ROSA – Tadeusza Nic Nie Rusza

Foto: PAWEŁ HACHORKIEWICZ

Sportu i Rekreacji w Krośniewicach, która wykonuje m.in. szlagiery folkloru miejskiego.

Kolejna edycja projektu – 11 czerwca. Scena czeka na wszystkich utalentowanych wykonawców!  
www.ldk.lodz.pl, www.regionkultury.pl

## Bałtyk zaprasza

„**Kino konesera**” będzie teraz miało swoją twarz, którą został ceniony krytyk filmowy Tomasz Rączek. Redaktor naczelny miesięcznika „Film” w kinach sieci Helios będzie się spotykał z widzami i prowadził dyskusje po seansach odbywających się w ramach cyklu. Bałtyk odwiedzi jesienią, ale najbliższa projekcja w „Kinie konesera” to – **20 V** – film Sławomira Fabickiego „Miłość” z Marcinem Dorocińskim i Julią Kijowską.

„**Stoker**”, dramat, USA, reż. Park Chan-wook, obsada: Nicole Kidman, Mia Wasikowska. *Historia nastolatki, której ekscentryczny wuj powraca na tonę rodziny po śmierci ojca dziewczyny.*

„**Oszukane**”, dramat, Polska, reż. Marcin Solař, obsada: Katarzyna Herman, Artur Źmijewski, Karolina Chapko, Paulina Chapko. *Przypadkowe spotkanie dwóch bardzo podobnych do siebie nastolatkę prowadzi je do odkrycia pomyłki sprzed lat.*

„**Przelotni kochankowie**”, komedia, Hiszpania, reż. Pedro Almodóvar, obsada: Penelope Cruz, Antonio Banderas, Paz Vega. *Tłem opowieści jest zbliżająca się katastrofa samolotu. Bohaterowie, w obliczu śmierci, wyznają swoje intymne sekrety.*

„**Wielki Gatsby**”, romans, USA, reż. Baz Luhrmann, obsada: Leonardo DiCaprio, Carey Mulligan. *Jay Gatsby kocha się w pięknej Daisy Buchanan, która porzuciła go dla pieniędzy. Teraz Gatsby jest*

*bajecznie bogaty i gotów zaryzykować wszystko, by ją odzyskać.*

„**Dla Ellen**”, dramat, USA, reż. So Yong Kim, obsada: Paul Dano, Jon Heder, Shaylena Mandigo. *Joby prowadzi życie muzyka rockowego i nie przejmuje się zwykłymi sprawami. Sytuację zmienia utrata prawa do opieki nad ukochaną córką Ellen.*

„**Hipnotyzer**”, kryminał, Szwecja, reż. Lasse Hallström, obsada: Tobias Zilliacus, Mikael Persbrandt, Lena Olin. *Bohaterem filmu jest detektyw Joona Linna, badający sprawę potrójnego morderstwa. Jedyne ocalały – chłopiec – jest zbyt przerażony, by zeznać.*



„U niej w domu”

„**U niej w domu**”, thriller, Francja, reż. François Ozon, obsada: Fabrice Luchini, Kristin Scott Thomas, Emmanuelle Seigner. *16-letni Claude opisuje wszystko, co uda mu się podejrzeć w domu szkolnego kolegi. Każde intymne opowiadanie przedstawia swemu nauczycielowi.*

Mamy 8 zaproszeń do kina Bałtyk dla Czytelników, którzy do 6 V jako pierwsi skontaktują się z nami (kalejdoskop@ldk.lodz.pl) i 2 dla tych, którzy zatelefonują 6 V o godz. 11 (797 326 217 – zgłoszenia na pocście głosowej nie będą brane pod uwagę), podając nazwisko, adres i numer telefonu. Po odbiór zaproszeń należy zgłosić się z aktualnym egzemplarzem „Kalejdoskopu”.

## Człowiek to towar?

Teatr Nowy zaprasza **10 V** na premierę spektaklu pt. „**Shitz**” wg sztuki Hanocha Levina. Izraelski dramaturg w groteskowy sposób portretuje życie żydowskiej rodziny. Ferenc wycenia wartość córki, próbując wydać ją za mąż. Pojawienie się narzeczonego staje się początkiem walki między młodymi a starymi. To majątek i władza, a nie rodzinne więzi, określają sposób życia bohaterów. Spektakl jest koprodukcją z fundacją Art-Eriae.

Reżyseria – **Marek Pasieczny**. Wystąpią: **Beata Kolak, Kamila Salwerowicz, Mariusz Saniternik** (gościnnie), **Bartosz Turzyński**. \*

## Druga szansa

Teatr Powszechny zaplanował **25 V** prapremierę komedii Liz Lochhead pt. „**Dobre rzeczy**”. Główna bohaterka jest 50-letnią rozwódką. Traci pracę, mąż odchodzi, a ona ze zbuntowaną nastoletnią córką jest zmuszona przeprowadzić się do chorego ojca. Jednak próbuje zacząć wszystko od początku.

Reżyseria – **Justyna Celeda**, scenografia – **Grzegorz Małecki**. Wystąpią: **Barbara Lauks, Karolina Łukaszewicz, Grzegorz Pawlak, Piotr Lauks**. \*

## Nieszczęśliwa miłość

Teatr Wielki zaprasza **17 V** na premierę „**Toski**” Giacomo Pucciniego w wersji na dużą scenę. Będzie to okazja do świętowania 40-lecia pracy artystycznej dyrygenta Tadeusza Koźłowskiego.

„Tosca”, opera z dynamiczną akcją (główny wątek to historia miłości śpiewaczki operowej Florii Toski i malarza Maria Cavaradosiego), zgodnie z konwencją weryzmu zawiera wiele realistycznych, wręcz brutalnych scen, niespotykanych w operach epoki belcanta.

Kierownictwo muzyczne – **Tadeusz Koźłowski**, reżyseria, inscenizacja – **Janina Niesobka, Waldemar Zawodziński**, scenografia – **Waldemar Zawodziński**, kostiumy – **Maria Balcerek**, przygotowanie chórow – **Waldemar Sutryk**, współpraca muzyczna – **Michał Kocimski**. \*

Wystąpią: **Monika Cichocka, Katarzyna Hołysz, Ewa Vesin, Sylwester Kostecki, Tomasz Kuk, Dominik Sutowicz, Piotr Halicki, Stanisław Kierner, Adam Szerszeń, Patryk Rymanowski, Robert Ulański, Zenon Kowalski, Grzegorz Szostak, Mirosław Niewiadomski, Andrzej Kostrzewski, Przemysław Rezner, Zbigniew Kuźnik, Andrzej Staniowski, Aleksander Boroś, Mateusz Grzegorczyk** oraz chór, balet i orkiestra TW, a także Chór Dziecięcy TW. \*

## Kolory to my

Teatr Arlekin zaplanował **19 V** premierę spektaklu pt. „**Szary Chłopiec**” (do budynku UŁ, ul. Piłsudskiego 3). To opowieść o tolerancji i akceptacji, a także o tajemniczym tworzeniu. Jak mogło wyglądać stworzenie świata? Może jak dziecięca zabawa z wykorzystaniem papieru i farb? Razem ze znużonym Szarym Chłopcem mali widzowie dowiedzą się, że kolory i emocje mają ze sobą wiele wspólnego... Przedstawienie jest dedykowane dzieciom w wieku 2,5-5 lat.



Projekt scenografii do spektaklu

Reżyseria – **Katarzyna Kawalec**. Wystąpią: **Katarzyna Stanis, Kamil Witaszak**. \*

## Wioska we foyer

Teatr Muzyczny zaprasza **11 V** na koncert pt. „**30 lat Skrzypka na dachu w Polsce**”, poświęcony



polskiej prapremierze tego musicalu, która odbyła się na łódzkiej scenie. Tego dnia foyer teatru zamieni się w wioskę Anatewka. W programie m.in. najsłynniejsze fragmenty musicalu oraz pieśni hebrajskie Ravela. \*

## Rosyjskie inspiracje

W Teatrze Nowym 21 V zaplanowano premierę

przedstawienia pt. „**LeningradŁódź**” z elementami zarówno spektaklu, jak i koncertu. Inspiracją był rosyjski zespół muzyczny Leningrad – usłyszymy jego utwory w aranżacji Leny Ledoff.

Opieka artystyczna – **Zdzisław Jaskuła**. Wystąpią: **Jolanta Jackowska**, **Przemysław Dąbrowski** oraz muzycy: **Anna Werecka** – mezzosopran, **Lena Ledoff** – piano, **Przemysław Kowalski** – bas, **Artur Mostowy** – perkusja. \*



Hol opery tuż przed otwarciem

Foto: MAŁGORZATA SZAFRAŃSKA

## Wreszcie działa!

Pierwsza premiera w Teatrze Wielkim po remoncie już za nami – w kwietniu wystawiono „Annę Bołnę” Gaetana Donizettiego. Czytaj – str. 36.

Co zyskałobyśmy dzięki remontowi? Powstał nowy budynek gospodarczy, w którym znalazły się m.in. magazyny dekoracji i kostiumów oraz pracownie, zmodernizowano techniczne zaplecze głównej sceny, wyposażając je w nowoczesne urządzenia, co

zwiększy możliwości inscenizacyjne. Poza tym wymieniono instalację elektryczną i oświetlenie, polepszone wentylację. No i przekształcono hol: szatnie przeniesiono na piętro, a na parterze powstała scena kameralna, która jednak nie spełnia wymogów i nie będą w niej wystawiane przedstawienia. Koszty modernizacji to niemal 47 mln zł (w tym 31,5 mln zł z funduszy unijnych). \*



Foto: MALGORZATA SZAFRAŃSKA

# Rozumu – Boże daj



Andrzej Poniedziałki

Trudne latoś mieliśmy przedwiośnie. Był czas, kiedy za jedyną oznakę nadchodzącej wiosny wypadało uznać spadające z dachu sople, czyli tzw. bociany pionowe. Ale już. Spokój. Spokój? No, nie bardzo. Maj jest wielkim zjawiskiem przyrodniczym. Cały człowiek jest w stanie zauroczenia. Do tego niepokojącego stopnia, kiedy czujemy, że drży nasz układ współrzędnych. Ten zbudowany z naszej wiedzy, doświadczenia itp. I wiosennego znaczenia nabiera nasz obszar niewiedzy. Błogosławiony obszar. Kraina naszej zanikającej naturalności.

*Znów tyle wiem  
Co nie wiem  
Rozumu – Boże daj  
Jasnozielonym śniegiem  
Posypał nas ten Maj*

*Głupieje świat na miesiąc jeden  
Ale za to jaki raj  
Ma serce – raj, a głowa – biedę  
Nie pomaga mi ten Maj*

*Ja – kocham Cię  
– no, nie wiem  
Ty – kochasz mnie  
– no wiem  
Tydzień – ma marzeń siedem  
Chyba że przyjdzie Maj*

*Głupieje świat na miesiąc jeden  
I ustraja się na raj  
Ma serce – raj, rozum – biedę  
Nie pomaga nam ten Maj*

*Głupieje świat na miesiąc jeden  
Ale za to – ładnie, Naj  
A tydzień ma marzeń siedem  
Chyba że nadejdzie Maj*

*... Znów – tyle wiem, co nie wiem...*



Zdjęcia: MICHAŁ KORTA

# Ocalona

Wszystko zaczęło się na nowo od pojedynczych, kameralnych koncertów. Zrozumiałam wówczas, że moja muzyczna pasja jest większa niż strach i kompleksy – mówi MONIKA KUSZYŃSKA, łódzka wokalistka.

Anna Świerkocka: – Ma pani za sobą bardzo intensywny zawodowo rok: solowa płyta, koncerty, udział w programach telewizyjnych, w reklamie.

Monika Kuszyńska: – Kiedy zaczynał się rok 2012, nie miałam świadomości, że będzie tak intensywny, gdyż żadne z tych przedsięwzięć nie było wcześniej planowane. No, może oprócz nagrania płyty, do którego przygotowywałam się od dłuższego czasu. Nie ukry-

wam, że kosztowało mnie to wszystko sporo wysiłku, ale pokazało też, że stać mnie na więcej niż przypuszczałam. Na szczęście nie jestem sama w swoich działaniach, wsparcie bliskich osób jest bezcenne.

W zeszłym roku powróciła pani po kilkuletniej przerwie na scenę muzyczną płytą „Ocalona”. Kiedy poczuła pani, że przysłała na to para?

– Nagranie płyty było zwieńczeniem pewnego procesu, który trwał wiele miesięcy. Mam na myśli przemianę mentalną. Moje pierwsze próby powrotu do śpiewania były nieśmiałe i odbyły się mniej więcej dwa lata wcześniej – namówili mnie przyjaciele. Wtedy byłam jeszcze pełna obaw. Do przygotowania własnego materiału dojrzałam znacznie później. To kontakt z publicznością sprawił, że zapragnęłam nagrać płytę, bo właściwie wszystko zaczęło się na nowo od pojedynczych, kameralnych koncertów. Zrozumiałam wówczas, że moja muzyczna pasja jest większa niż strach i kompleksy, a skoro są na tym świecie ludzie, którzy chcą mnie słuchać, to może warto śpiewać.

Ile w solistce Monice Kuszyńskiej pozostało z dawnej wokalistki Varius Manx? Jest bardziej świadoma swoich możliwości, umiejętności, atutów?

– Z pewnością. Wiek i doświadczenia robią swoje. Wiele się w ostatnim czasie zmieniło w moim życiu, bardzo dojrzałam jako człowiek. To wszystko nie mogło pozostać bez wpływu na moje śpiewanie. Przede wszystkim dziś, gdy wychodzę na scenę, mam świadomość tego, co chcę przekazać, wkładam w to dużo emocji i zaangażowania. Bardzo ważne jest także to, że jako solistka mam duży wpływ na treść i formę swoich nagrań i koncertów, dzięki temu mogę pełniej wyrażać siebie w sztuce. Czuję wolność tworzenia. To piękne uczucie.

Jest pani autorką wszystkich tekstów piosenek na płycie. Powstawały do gotowej już muzyki, czy były pisane przed jej powstaniem?

– Teksty zostały napisane do piosenek, które, można powiedzieć, rodziły się na moich oczach. Pierwsze dwa utwory, skomponowane przez Piotrką Kominaka i Łukasza Pilcha, stanowiły tę „nieśmiałą próbę”, o której wspominałam. Po ponad roku od ich powstania zaczęliśmy tworzyć z Kubą Raczyńskim i w ten sposób zamknęliśmy cały materiał na „Ocaloną”. Powstał wówczas także zespół, z którym zaczęliśmy koncertować, a co za tym idzie, w naturalny sposób wytworzyło się brzmienie, zachowane przez nas także na nagraniach. Proces tworzenia

wspominam bardzo miło. Pełna swoboda, spora baza treści, które chciałam zawrzeć w piosenkach, brak pośpiechu – to wszystko dawało duży komfort pracy.

Z licznych wpisów, które znalazłam w Internecie, wynika, że „Ocalona” niesie nadzieję nie tylko tym osobom, które zostały boleśnie dotknięte przez los. Jak ważna jest świadomość, że może pani odmienić czyjeś życie?

– To dla mnie duże odkrycie. Nie spodziewałam się, że to, co mówię, to, o czym śpiewam, może mieć taki wpływ. Z jednej strony jest to wspaniałe, wiedzieć, że nasze działania mają głęboki sens, zwłaszcza gdy, choćby nieświadomie, możemy komuś pomóc. To z pewnością dodaje skrzydeł. Z drugiej zaś strony rozumiałam, jak wielką moc mają słowa. Można nimi podnieść człowieka z dna, ale można też odebrać mu chęć do życia. To uczy pokory.

Rodzajem powrotu był też pani udział w programie telewizyjnym „Bitwa na głosy”. Co dała pani współpraca z grupą młodych adeptów śpiewania – czy ta przygoda przełożyła się na wspólne muzyczne przedsięwzięcie z członkami pani byłego zespołu?

– To było z pewnością bardzo ciekawe doświadczenie, chociażby z psychologicznego punktu widzenia. Lubię obserwować ludzi, a tu miałam wyjątkową okazję oglądać zachowania młodych ambitnych wokalistów, którzy w tej walce o swoje tak zwane pięć minut, musieli połączyć siły i z solistów stać się chórem. Niektórzy z nich wychodzili na front, podczas gdy reszta musiała pozostać w tle. Bardzo pouczające doświadczenie, zarówno dla mnie, jak i dla nich. Czy coś nas w przyszłości jeszcze połączy, tego nie wiem. Jestem jednak otwarta. Każdy z nich ma wielki talent i duże możliwości, bardzo im kibicuję. Myślę, że po takiej szkole życia, jaką przeszli w „Bitwie na głosy”, mają większe szanse, by spełnić marzenia.

Niedawno została pani odznaczona przez Prezydenta RP Złotym Krzyżem Zasługi nie tylko za działalność artystyczną, ale także charytatywną na rzecz promowania sportu osób niepełnosprawnych...

– Moja działalność charytatywna odbywa się na różnych polach. Generalnie pomagam tam, gdzie jestem potrzebna i tak, jak potrafię. Stanowczo jednak wolę robić niż mówić i na pewno nie będę wystawiać sobie w tym miejscu laurki. Dlaczego sport? Wspieram sportowców, zwłaszcza paraolimpijczyków, bo uwielbiam ludzi aktywnych, ambitnych i pozytywnych. Imponują mi. Takie wzorce pragnę promować, bo są one bardzo potrzebne w dzisiejszych czasach, zwłaszcza w kraju tak wielu malkontentów.

Niedawno zadebiutowała pani także jako dziennikarka prowadząca własny cykl w programie „Dzień dobry TVN”.

– Pomysł wyszedł od telewizji TVN. Zaskoczyła mnie ta propozycja. Nie jestem dziennikarką i nie mam takich aspiracji, często jednak rozmawiam z ciekawymi ludźmi i te rozmowy stały się inspiracją do stworzenia owego cyklu. Pomyślałam, że skoro moja historia jest dla wielu ludzi budująca, to może warto opowiedzieć inne inspirujące historie. A poznałam ich w życiu wiele. Moi bohaterowie przeżyli trudne chwile. Czasem dopiero próbują osiągnąć spokój, czasem dzielą się sukcesem w walce ze słabościami. Często opowiadają o przemianie, jaką przeszli. To wzruszające rozmowy, które, mam nadzieję, sprawią, że zatrzymamy się na chwilę i zastanowimy nad swoim życiem.

Myśli już pani o nagraniu nowej płyty?

– Nie planuję, to moja dewiza. Jeśli się uda, z chęcią nagram kolejny album. Jaki będzie, nie wiem. Los mnie zaskakuje na każdym kroku, ja sama wciąż się zmieniam, zmieniają się inspiracje... Dlatego poczekajmy na to, co życie przyniesie.

To znaczy, że zamierza pani teraz realizować się przede wszystkim na pozostałych polach swojej obecnej aktywności?

– Po prostu biorę to, co los mi oferuje – oczywiście jeśli czuję, że to dla mnie dobre. Dziś cieszę się tym, co mam, doświadczam nowych rzeczy, uczę się, rozwijam, poznaję ciekawych ludzi. To wszystko mnie cieszy. Za dużo ważnych rzeczy dzieje się tu i teraz, by patrzeć tam, gdzie jeszcze nas nie ma. \*



# Wielka kultura w podwórkach

Maria Sondej

Zbigniew Brzoza chce zrobić festiwal, który pomoże łodzianom zbudować poczucie własnej wartości i ich identyfikację z miastem.

Festiwal Łódź Czterech Kultur odbędzie się w tym roku w maju, a nie – jak dotychczas – we wrześniu. Jego dyrektorem został reżyser teatralny Zbigniew Brzoza. Przyjął tę propozycję, bo idea łódzkiego festiwalu jest mu bardzo bliska. – *Z domu wyniosłem przekonanie, że najważniejsze jest to, czy człowiek jest porządnym, czy jest świnią, a nie jakiej jest narodowości. Dlatego z lękiem patrzę na współczesną Europę, którą opanowuje nacjonalizm. I dlatego za tak wyjątkowe miasto uważam Łódź, gdzie zgodnie żyli obok ludzie różnych nacji. To miejsce wyjątkowe także dziś. I niedocenione.*

Tegoroczna edycja, odbywająca się między 10 a 19 maja, jako pierwsza będzie połączona ze Świętem Łodzi i ma w całości wypełnić te obchody. Jeszcze jesienią władze ogłosiły, że festiwalowi zapewniją w budżecie milion złotych. Resztę trzeba znaleźć u sponsorów. Czy to się udało? – *Tak, ale nie w takim stopniu, jak bym chciał. To trudny rok, firmy są ostrożne w rozmowach o pieniądzach. Tym bardziej chcę podkreślić fakt, że liczącą się kwotę wspomogła nas PGE Polska Grupa Energetyczna. Może w przyszłym roku takich sponsorów będzie więcej, co pozwoli zrobić festiwal na miarę Święta Łodzi.*

Jak twierdzi Zbigniew Brzoza, pomysł na festiwal polega na tym, żeby w jednym przedsięwzięciu spotkali się ludzie różnych kultur, o różnych doświad-

zeniach artystycznych, różnej energii i wyobraźni. – *A tematem tego przedsięwzięcia jest Łódź. I ja, i moi współpracownicy chcemy pomóc łodzianom w zbudowaniu poczucia wartości i w ich identyfikacji z miastem. Tego im bardzo brakuje.*

Przedstawienia i koncerty festiwalowe zaplanowano w przestrzeni publicznej, nic nie będzie się działo w zamkniętych salach. Brzoza: – *To będą podwórka, zaułki, place miejskie. Wszystko w plenerze i wszystko nieodpłatnie. Bo dla mnie ważne jest, żeby ten festiwal nie był tylko dla wąskiej grupy odbiorców, ale żeby wyszedł do łodzian, stał się działaniem publicznym.*

Imprezę otworzy efektowne i popularne widowisko plenerowe „Big Bang” w wykonaniu znanego francuskiego teatru ulicznego Compagnie Plasticiens Volants. Łodzianie zobaczą także efekt pracy poznańskiego Teatru Ósmego Dnia, który w centrum Bałut przygotowuje przedstawienie z mieszkańcami kamienicy przy Zgierskiej 38. – *To będzie prawdopodobnie jednorazowa prezentacja, ale spektakl zarejestrujemy i pokażemy w czasie kolejnych edycji festiwalu. Nie w identycznej wersji. Na bazie tej samej rejestracji stworzymy nowe widowisko.*

Nagrany zostanie także drugi spektakl, przygotowany przez Krzysztofa Garbaczewskiego, laureata Paszportu Polityki w 2011 roku. Akcja będzie się



rozgrywać na podwórku kamienicy przy Piotrkowskiej 37. – *Nikt tu nie mieszka i nic się nie dzieje, ale to miejsce też ma swoją historię, która zapewne stanie się jednym z elementów narracji przedstawienia Krzysztofa* – mówi Zbigniew Brzoza. Obydwa spektakle wypełnią projekt, który ma zaprezentować dzieje dwóch łódzkich podwórek i ich mieszkańców.

Co jeszcze z programu festiwalu warto zaanonsować? Przyjedzie Steven Bernstein, wybitny amerykański trębacz żydowskiego pochodzenia, oraz Marcin Masecki, genialny polski pianista jazzowy i klasyczny. Zaprosili do współpracy pięciu młodych łódzkich muzyków i razem będą improwizować na tematy zaczerpnięte z utworów kompozytorów łódzkiego getta.

Wystąpią Sara Bialas-Teneberg i Karsten Troyke z Niemiec. Ona przed laty postanowiła zapamiętać pieśni i piosenki śpiewane w języku jidysz, by je w ten sposób ocalić. Nauczyła ich potem niemieckiego aktora i barda, razem wydali parę płyt. – *Teraz nauczą się tych pieśni studenci łódzkich szkół: muzycznej i filmowej, a później parami, wokalista i instrumentalista, będą je odtwarzać na podwórkach przy Piotrkowskiej. Pod koniec festiwalu zaśpiewają je na scenie razem z Sarą i Karstenem. Chcemy, żeby w ten sposób język jidysz wrócił do Łodzi* – mówi Brzoza.

I jeszcze zamierzony na dwa lata plastyczny projekt Joanny Rajkowskiej nazwany „Nowe ikony Ło-

dzi”. Zakłada on artystyczne przetworzenie jednego z podwórek. Jak? Zbigniew Brzoza nie chce tego zdradzić. – *Powstanie miejsce, które stanie się tak niezwykle, jak sztuczna palma tej autorki w Warszawie. Nie na czas jednego festiwalu, ale na stulecia.*



Jedno z łódzkich podwórek

Foto: MAŁGORZATA SZAFRĄŃSKA

Zbigniew Brzoza ustalił z władzami, że poprowadzi Łódź Czterech Kultur przez trzy lata. – *To daje pewną perspektywę* – tłumaczy. Mijmy nadzieję, że tym razem nic tej perspektywy nie zakłóci. \*

# Cały świat w kółku

Aleksandra Talaga-Nowacka

To malarstwo wysokich lotów, godne większej sławy. Dobrze, że Muzeum Miasta Łodzi podjęło się zorganizowania retrospektywy Lecha Kunki...

Urodzony w Pabianicach Łódzki artysta nauki pobierał u dwóch wielkich mistrzów: Władysława Strzemińskiego (w Łodzi) i Fernanda Légera (w Paryżu). Jego sztuka jest sumą wpływów tych osobowości – wpływów skrajnie różnych. Strzemiński, jak wiadomo, to głównie intelektualna abstrakcja geometryczna, Léger – odmiana kubizmu, twórczość wprawdzie również chłodna, ale figuratywna. Lech Kunka jako artysta funkcjonował pomiędzy tymi dwoma biegunami, raz zbliżając się bardziej do jednego, raz do drugiego. Próbował i eksperymentów z optycznym zjawiskiem powidoku, i kubizujących deformacji. Ale nie znaczy to, że tylko naśladował. Przeciwnie – szukał własnych dróg i odnajdywał je, eksperymentował ze sposobami przedstawiania i materią. Te dzieła, w których do kompozycji wykorzystuje np. uszczelki czy nakrętki pokryte farbą, właściwie nie wiadomo, jak traktować: czy jako asamblaże, czy raczej jako malarstwo o poszerzonej formule...

Przyglądał się rzeczywistości i do niej odwoływał, a niekiedy – tworząc kolaże, a potem abstrakcyjne kompozycje – dosłownie brał z niej to, co wydało mu się przydatne do stworze-



Na molo, lata 50.



Wystawa w Muzeum Miasta Łodzi

Foto: z archiwum MML

nia dzieła. Stąd zastosowanie wyciętych fotografii, fragmentów blachy, korków od wina. Im później, tym sztuka Kunki bardziej geometryczna, uporządkowana. Ale przecież dekoracyjności wciąż tym pracom nie można odmówić – w delikatnych czarnych punktach na białym tle płótna jest naprawdę dużo wdzięku. Symbolem przejścia od figuracji do abstrakcji może być powielany na licznych pracach motyw stylizowanego motyla z kolorowymi kółkami na skrzydłach (w ostatniej prezentowanej pracy z tym motywem już niezwykle trudno domyślić się owada).

Kółka to zresztą rodzaj artystycznej obsesji Lecha Kunki – znak zafascynowania rzeczywistością. Nie inaczej – na wystawie dobrze widać, jaką drogą szedł ten artysta, jak zaciekawienie człowiekiem (zwłaszcza tym biednym, bezrobotnym, stłamszonym) przekształcało się w przyglądanie się układowi gwiazdnym i światu na poziomie komórkowym. Planeta, gwiazda, komórka organiczna mają zbliżone kształty. I to one przewijają się przez całą późniejszą twórczość łódzkiego artysty. Skomplikowane zjawiska biologiczne, fizyczne, astronomiczne i matematyczne zlały się u Kunki w jeden niepozorny, uproszczony, symboliczny obraz świata.

Na wystawie wyraźnie oddzielono twórczość

wcześniejszą i późniejszą – na parterze galerii znalazły się dzieła przedstawiające, dekoracyjne, z mięsistymi czarnymi konturami, na piętrze – abstrakcyjne, odważnie odcinające się od poprzednich. Dzięki temu zabiegowi można odnieść wrażenie, że ogląda się prace dwóch różnych twórców – tak są odmienne.

Wystawa trwa jeszcze tylko do 5 maja – dobrze więc wybrać się na nią jak najszybciej, by nie przepoczyć tak udanej sztuki. Przy czym w żadnym wypadku nie należy przegapić projektów obwolut do „Teorii widzenia” Strzemińskiego, świetnych plakatów i uroczych zaproszeń na spektakle Teatru Arlekin (wszystko to autorstwa Kunki), umiejscowionych w korytarzu prowadzącym do galerii. A o przegapieniu nietrudno, bo informacja o wystawie pojawia się dopiero tuż przed galerią, co sugeruje, że prace w korytarzu nie są z nią związane.

To, co oglądaliśmy w muzeum, to oczywiście tylko wyimek z twórczości Kunki, ale w zupełności wystarczający, by docenić jego talent. \*

---

„Lech Kunka (1920 Pabianice – 1978 Łódź)”. Wystawa w Muzeum Miasta Łodzi, kurator: Krystyna Knapik. Czynna do 5 maja.

# W poszukiwaniu utraconego widza

Bogdan Sobieszek

Jaki powinien być model publicznych instytucji kultury? Co zrobić, by filharmonie, muzea, galerie i domy kultury zapełniły się ludźmi? Wystarczy dołożyć pieniędzy, a może konieczne jest myślenie bardziej „marketingowe”?

Ferment trwa od kilku lat. Dyskusja na temat kultury w Polsce zatacza coraz szersze kręgi. Wśród wielu odpowiedzi na podstawowe pytania rysują się dwie najbardziej skrajne: nie potrzeba zmian tylko więcej pieniędzy na działalność – ludzie przyjdą, jeśli zaproponujemy im ciekawe koncerty, spektakle, wystawy i przeglądy. Takiej postawie przeciwstawiają się ci, którzy twierdzą, że nie działalność jest najważniejsza, ale potrzeby publiczności. Debatę nakręcają różnice w rozumieniu samego pojęcia kultura, jej misji w życiu społecznym, negacja podziału na kulturę wysoką i niską oraz postulat kultury „dla każdego”.

Krytycy obecnego stanu twierdzą, że instytucje kultury w Polsce nie nadążają za zmianami zachodzącymi we współczesnym świecie.

– *Wiele z nich nie przeszło transformacji postkomunistycznej i wciąż działają według archaicznego modelu* – uważa Łukasz Biskupski, wiceszef Łódzkiego Stowarzyszenia Inicjatyw Miejskich Topografie. – *Są dziwnymi molochemi z budżetami niewspółmiernie wysokimi do efektów działania.*

## Wszyscy robią kulturę

Konsekwencją rozwoju technologii jest zmiana relacji także w obrębie kultury – jednokierunkowy

przekaz zastąpiła wszechstronna wymiana. Dzięki Internetowi każdy z nas może być nie tylko odbiorcą i krytykiem, ale i twórcą, którego dzieła zyskują olbrzymią widownię, możemy wspierać finansowo innych twórców albo uczestniczyć w ich promowaniu. Powszechne stało się publikowanie własnych filmów, zdjęć i muzyki, pisanie blogów. Coraz częściej aktywność kulturalna przenosi się do sieci. Zanika przy tym hierarchiczny podział na „światłych twórców” i oświecanych odbiorców. Każdy może zajmować się „robieniem kultury” – także wykonawcy szkolnego spektaklu, uczestnik forum dyskusyjnego czy muzyk amator. Jeśli instytucje nie wypracują nowych metod działania, może się niebawem okazać, że nie będą już nikomu potrzebne. Jak pisze Wojciech Kłosowski (ekspert samorządowy, specjalista w dziedzinie strategicznego planowania rozwoju lokalnego) w książce „Kierunek kultura” podsumowującej trzyletni okres przekładania nowych idei na praktykę w Mazowieckim Centrum Kultury i Sztuki – instytucje ze „świątyni sztuki” trzeba zmienić w przestrzeń spotkań i mądrze zapraszać ludzi do uczestnictwa.

Najważniejszym krokiem jest zbadanie potrzeb obecnej i przyszłej publiczności oraz rozwijanie stałych relacji z tą grupą. Warszawska fundacja Impact

we współpracy z brytyjskimi ekspertami prowadzi projekt pilotażowy – audience development (rozwój widowni). To stosowana szeroko w Wielkiej Brytanii metoda, która łączy ściśle edukację kulturalną z niestandardowo prowadzonymi działaniami promocyjno-marketingowymi (obejmują m.in. aspekty sprzedaży, planowania, obsługi klienta i dystrybucji). Zaczyna się od sprecyzowania misji instytucji. Potem trzeba określić grupy docelowe. Kolejne etapy to: przygotowanie strategii rozwoju, ocena („ewaluacja”) dotychczasowych sposobów pozyskiwania widzów, analiza działań promocyjnych, określenie potrzeb nowych grup docelowych i opracowanie metod komunikowania się z widownią. W efekcie powstaje strategia rozwoju widowni danej instytucji.

– *To nowy sposób myślenia – instytucję kultury trzeba traktować jak firmę – ocenia Łukasz Biskupski. – Nie chodzi tu oczywiście o to, że musi na siebie zarabiać. Powinna jednak racjonalnie wydawać publiczne pieniądze i być nastawiona na odbiorcę, a nie na samą siebie i swoich pracowników. Najważniejsze to odpowiedzieć sobie na pytania: do kogo kierujemy naszą ofertę? Czy to działa i co zrobić, żeby dotrzeć do tych, do których jeszcze nie docieramy?*

## Artysta ma się dzielić

Samo poszerzenie oferty zatem nie wystarczy. Musi ona być dostosowana do autentycznych potrzeb kulturalnych publiczności. Przywróceniu instytucjom kontaktu z ludźmi, jak twierdzi Kłosowski, może służyć (obok zmiany nastawienia na bardziej „marketingowe”) praca animatorów i edukatorów. Zadanie tych pierwszych polegać powinno na ożywianiu kultury w danym środowisku społecznym poprzez odkrywanie i wzmacnianie potrzeb i zdolności kulturalnych istniejących w ludziach. Podejście protekcyjne ma być zastąpione przez szacunek i zrozumienie. Animatorzy muszą jednocześnie pobudzać dyskusję między ludźmi a instytucją o tym, jakiego repertuaru i modelu działania oczekują.

– *Trzeba zapisać w strategiach domów kultury, że edukacja to minimum 50 proc. ich działalności*

– uważa Marcin Śliwa, animator, szef działu edukacji i inicjator programów edukacyjnych w Mazowieckim Centrum Kultury i Sztuki.

Na czym powinna polegać praca edukatora? Według Śliwy, nie ma obiektywnych kanonów, które należałoby przekazywać tym, którzy ich nie posiadają, aby mogli konsumować sztukę wysoką. Każdy ocenia i odbiera sztukę tak, jak sam uważa. W każdym jest potencjał twórczy i współtwórczy.

– *Interesuje mnie taka edukacja kulturalna, która zakłada żywy odbiór polegający na interakcji. Ten, kto dotychczas był tylko odbiorcą, teraz będzie mógł aktywnie uczestniczyć w procesie tworzenia dzieła sztuki. Chciałbym, aby artysta gotów był podzielić się aktem twórczym z odbiorcą, a żeby edukator umiał taką sytuację zaaranżować.*

## Czym żyją ludzie

Z drugiej strony, zauważa ekspert Wojciech Kłosowski, instytucja uwikłana w obowiązki biurokratyczne odbiera zatrudnionym w niej ludziom energię, chęć do realizowania misji, do myślenia i innowacji. Procedury stają się najważniejsze. W takiej sytuacji bezpieczniej jest robić powtarzalną sztampe. Formatowanie instytucji to istotna część pracy w kulturze. Trzeba wymyślać instytucje od nowa, trzeba je otwierać, zbliżać do publiczności.

Dlaczego robicie to, co robicie, i jaki jest tego cel? – to fundamentalne pytania, które reformatorzy stawiają pracownikom instytucji kultury. I rzadko dostają odpowiedź. Zdaniem Marcina Śliwy, animator staje przed trudnym wyzwaniem: czy pokazywać coś, co jest wartościowe, ale przyjdą na to trzy osoby, w tym dwie w połowie wyjdą, czy pójść w stronę czegoś prostszego, ale przyciągającego większą liczbę osób.

– *Sztuka jest tylko narzędziem zmiany, poprawy jakości życia lokalnej społeczności, a nie celem samym w sobie. Interesuje mnie próba wmontowania języka sztuki do sfery autentycznego życia, tego, co dla ludzi jest ważne, czym żyją na co dzień. Domy kultury nie powinny zajmować się organizacją beznadziejnych konkursów, kółek zainteresowań. Powinny poświęcić się animowaniu kultury żywej.*

\*

# Odmładzanie tkaniny

Aleksandra Talaga-Nowacka

Od kiedy przestały się odbywać międzynarodowe biennale tkaniny w Lozannie i Kyoto, Międzynarodowe Triennale Tkaniny w Łodzi pozostało jedyną prestiżową imprezą tego typu na świecie. Zawsze miało swoją wagę – teraz jest nie do przecenienia.

W maju, jak co trzy lata, zjadą do miasta artyści-tkacze z całego świata, by zaprezentować swoją twórczość i zobaczyć, co proponują koledzy z innych krajów.

To znakomita okazja, by starym mistrzom przedstawić ich młodych następców – stąd pomysł Katedry Tkaniny Łódzkiej Akademii Sztuk Pięknych, by wraz z Centralnym Muzeum Włókiennictwa, zaprawionym w przygotowywaniu tak wielkiej wystawy, zorganizować pierwsze Międzynarodowe Triennale Tkaniny Młodych. Zatem – obie imprezy odbędą się równocześnie i w tym samym miejscu.

Tylko czy tkanina artystyczna jest wciąż interesującym środkiem wypowiedzi dla młodych twórców? – Oczywiście – mówi prof. nadzw. Lidia Choczaj, kierownik Katedry Tkaniny ASP, prowadząca Pracownię Tkaniny Eksperymentalnej. – *Zainteresowanie tkaniną wśród młodych z roku na rok rośnie. Jesteśmy tym mile zaskoczeni. Już teraz limity w pracowniach są przekroczone – ponad 20 studentów w każdej. Co rok mamy także więcej studentów zagranicznych chętnych do nauki w ramach programu Erasmus.*

W ASP w Katedrze Tkaniny (na Wydziale Tkaniny i Ubioru) działają cztery pracownie: poza Pracow-

nią Tkaniny Eksperymentalnej jeszcze Pracownia Tkaniny Dekoracyjnej, Pracownia Innowacyjnych Obiektów do Wnętrza, Dywanu i Gobelinu oraz Pracownia Papieru.

Nauka w szkole polega na tym, że podstawą kształcenia są pracownie ogólnoplastyczne. Studenci wybierają też obowiązkowo dwie specjalizacje, np. jedną artystyczną, drugą projektową.

Dlaczego wielu z nich decyduje się na te związane z tkaniem? – *To pytanie należałoby skierować do samych studentów. Każda pracownia w Katedrze Tkaniny prowadzona jest przez wybitnego artystę i pedagoga, każda ma ciekawy program dydaktyczny, a efekty działań studentów i absolwentów można oglądać na ogólnopolskich i międzynarodowych wystawach, konkursach i festiwalach, m.in. Łódź Design, DMY Youngsters w Berlinie, Campus@Heimtextil we Frankfurcie. Sukcesy potwierdzają wysoki poziom kształcenia i zapewne przyciągają kandydatów. W akademii mamy też atrakcyjne warsztaty tkackie, wyposażone w różnego rodzaju krosna. Studenci poznają tu stare techniki rękodzielnicze. Proces tworzenia w nowoczesnych technikach cyfrowych może być dla niektórych kuszący, bo jest błyskawiczny. A jednak młodzi zaczynają tęsknić do*



*Amfibia* – tkanina Walentyny Balcerzak z ASP w Łodzi

czasochłonnego rękodzieła... Klasyczne metody to wyzwanie. Możliwość dotknięcia materii, tworzenia prac unikatowych, monumentalnych jest atrakcyjna. Może młodych pociąga także pewien techniczny i myślowy rygor związany z tworzeniem tkaniny wymagającym skupienia. Wracamy do korzeni, pierwotnych działań, które widocznie wszystkim nam są dziś coraz bardziej potrzebne.

A na ile można eksperymentować? Jakie cechy powinna mieć praca, by móc uznać ją za tkaninę? – Chyba jedynym ograniczeniem jest wyobraźnia... Trudno zdefiniować współczesną tkaninę artystyczną, tak jak i inne obszary sztuki. Jeszcze jakiś czas

temu funkcjonowała taka definicja, że musi występować element przepłotu – ale nie wydaje mi się on konieczny. Moi studenci oczywiście najpierw poznają w warsztatach konstrukcję tkaniny tradycyjnej i dopiero po zdobyciu tej wiedzy, na tym „szkielecie” mogą eksperymentować, szukać nowych rozwiązań formalnych i materiałowych. Często, na pierwszy rzut oka, prace te niewiele mają wspólnego z tkaniną. Trzeba się im uważnie przyjrzeć, poświęcić więcej uwagi, skupić się. Np. to, co z daleka wygląda jak rzeźba z metalu, okazuje się delikatną tkaniną z misternie pozszywanymi tysiącami opakowań po tabletkach. Anatomia dzieła jest mniej ważna niż przekaz.

Na triennale młodych (dofinansowane przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Urząd Miasta Łodzi) zgłoszono 65 wyselekcjonowanych przez pedagogów prac studentów z 14 uczelni na świecie. Aż 90 procent z nich to tkaniny artystyczne, reszta – użytkowe.

Nie było trudno wzbudzić zainteresowanie artystów: Łódź jest znaczącym ośrodkiem tkaniny na świecie i to duży prestiż dla twórcy, pokazać prace w Centralnym Muzeum Włókiennictwa, do tego przy okazji ważnego triennale... No i nigdzie indziej nie ma tego typu imprezy dla młodych.

– *Interesujące jest, jakie pytania stawiają sobie młodzi artyści na całym świecie, jakie mają pragnienia, marzenia, lęki. Jakie techniki stosują. To będzie z pewnością ciekawy przegląd tego, co się dzieje w młodej tkaninie.*

Być może nowa impreza okaże się elementem odświeżającym „dorosłe” triennale. W każdej jego kolejnej edycji przybywa wprawdzie prac eksperymentalnych, ale dotąd wciąż było ich niewiele. Czy młodzi wykażą się odwagą?

Nowe triennale może mieć jeszcze jedną zaletę. Dotychczas na wielkie święto tkaniny zjeżdżali do Łodzi głównie dojrzały mistrzowie. – *Teraz nasze miasto odkryje młodzież* – mówi prof. nadzw. Lidia Choczaj.

# Pióra na gościnnych występach

Tomasz Cieślak

Komu potrzebne są festiwale literackie? Na pewno pisarzom i wydawcom.  
Czy literatura to dobry sposób na promocję miasta?

Gdzie leży Łódź? Geograficznie – wiadomo. Warto jednak zapytać, jak się miasto zaznacza na literackiej mapie Polski. Spójrzmy na to oczami laika: nie będziemy zatem analizować, jacy utalentowani pisarze są związani z Łodzią, jacy w niej, albo w okolicy, mieszkają (to spora i ciekawa grupa), co piszą, co ich wyróżnia. I chociaż takie pytania są chyba najważniejsze, przyjrzyjmy się raczej, co Łódź i region mogą zaproponować przeciętnemu czytelnikowi. W jakich wydarzeniach literackich może on uczestniczyć?

Mamy dwa istotne środowiskowo łódzkie czasopisma literackie („Tygiel Kultury” i „Arterie”), znane w całym kraju, a poza nimi – kilka ciekawych pism lokalnych (w Konstantynowie, Piotrkowie, Sieradzu, Skierniewicach, Zelowie). Ukazuje się dużo nowych książek. Co roku odbywa się też naprawdę wiele rozmaitych spotkań literackich. Tu stoimy mocno na obu nogach.

Proponuję więc przyrzeć się życiu literackiemu w innej kategorii, bardziej spektakularnej i niewątpliwie też modnej: festiwalom. Dlaczego? Krytycy wybrzydząją przecież, że takie spędы twórców to ra-

ziej wydarzenia medialne i promocyjne niż literackie, że zgromadzenie w jednym miejscu, w ciągu kilku dni, różnych osobowości, prezentacji trudno znieść i niewiele z nich pożytku. Zapewne. Jednak niefachowcom, laikom właśnie (albo – nazwijmy rzecz po imieniu – najszerszej publiczności zainteresowanej literaturą) dają możliwość zorientowania się, prawda że powierzchownego, w tym, co się w literaturze dzieje. To trochę jak z „nocami muzeów” – przecież można te same ekspozycje zwiedzać właściwie codziennie, w spokoju, więc skąd ten owczy pęd, ta ekscytacja w środku nocy? Moda, oczywiście. Ale też szansa zetknięcia się z czymś, na co na co dzień jakoś trudno wygospodarować nieco czasu. Literatura w Polsce żyje publicznie właśnie poprzez festiwale, a nie pojedyncze spotkania (na te przychodzi ile – kilkanaście osób?... może trzydzieści?... w wielkim mieście!).

Czy region łódzki dobrze festiwalowo stoi? A może leży? Rozejrzyjmy się, co się dzieje po sąsiedzku. Najpierw, dla czytelników i autorów literatury średniego i młodego pokolenia chyba najważniejszy, coroczny festiwal poetycki Port Wrocław.



Wielość spotkań, dyskusji, prezentacji – ale głównie twórców związanych z wydawnictwem Biuro Literackie. To bez wątpienia, mimo wszystko, jedno z najistotniejszych wydarzeń literackich w Polsce. W Krakowie z kolei, od 2009 roku, co roku, odbywa się jesienią międzynarodowy Conrad Festival, na który zapraszani są wybitni pisarze (ale też twórcy teatru, filmu, muzyki i plastyki) z całego świata. W tym samym 2009 roku wystartował pod Wawelem, organizowany co dwa lata wiosną, również ciekawy Międzynarodowy Festiwal Literacki im. Czesława Miłosza. Stolica Wielkopolski ma natomiast od 2003 roku, także w dwuletnim cyklu, Poznań Poetów, podobny nieco formułą do Portu Wrocław, dość obliczalny pod względem składu artystów i krytyków – ale ożywczy dla miasta. Początek września od ośmiu lat należy do Manifestacji Poetyckich w Warszawie, przygotowywanych z rozmachem przez Staromiejski Dom Kultury. W Lublinie Ośrodek Brama Grodzka – Teatr NN organizuje od 2008 roku festiwal pod nazwą Miasto Poezji. Rok temu w sierpniu zorganizowano pierwszą edycję Literackiego Sopotu. Zapowiada się ciekawie. I jeszcze Gdynia (Literaturomanie), Gdańsk (Europejski Poeta Wolności), Białystok (Przeczytać Białystok), Szczecin (Festiwal Literatury Kobiet Gryfia). Dużo? I tak na pewno wiele pominąłem.

Jak na tym tle wygląda Łódź? Mamy wspaniałą tradycję, przerwane przez stan wojenny: przez wiele lat jednym z najważniejszych wydarzeń literackich w Polsce była Łódzka Wiosna Poetycka, której laureatami byli m.in. Anna Świrszczyńska, Zbigniew Herbert, Wisława Szymborska. A teraz? W tym roku czeka nas siódma edycja ogólnopolskiego festiwalu Puls Literatury, który powstał „przy okazji” organizowanego przez łódzkie Stowarzyszenie Pisarzy Polskich od 1995 roku prestiżowego konkursu poetyckiego im. Jacka Bierezina, sam też obrósł chwalebnie w inne konkursy. Chociaż, podobnie jak festiwale wrocławski czy poznański, monotonnie obliczalny (co roku można spotkać starych znajomych), chociaż (to moja subiektywna ocena!) irytujący w niepilnowaniu harmonogramu, w nieustannych „obsuwach” i mało porywającej (mnie)

nonszalancji, chociaż trochę naciągany w doborze tematów przewodnich, bo zawsze można je traktować tylko metaforycznie, szeroko i pretekstowo, to jednak nie da się zaprzeczyć, że jest najważniejszym wydarzeniem tego typu w Łodzi. I chwała organizatorom, że od kilku lat część imprez odbywa się także w mniejszych ośrodkach regionu. Bardzo istotne znaczenie dla pejzażu kulturalnego województwa ma również Różewicz Open Festiwal (notabene dziwnie to makaroniczna formuła nazwy), którego pierwsza edycja odbyła się w 2001 roku. Wrócono do idei po siedmioletniej przerwie. Jako impreza współorganizowana przez miasto Radomsko i Miejski Dom Kultury, festiwal rozrasta się i dojrzeewa, choć – poza spektaklami teatralnymi – nie budzi chyba żywszego zainteresowania radomszczan ani, tym bardziej, osób z zewnątrz. Przydałoby się może szersze otworzenie go na sztukę nie tylko z kręgu braci Różewiczów? Nie można w tym zestawieniu pominąć Złotego Środka Poezji, organizowanego w Kutnowskim Domu Kultury. W tym roku, w czerwcu, będzie miał dziewiątą edycję. Zdecydowanie wyrósł przez te lata na jedno z ważniejszych poetyckich wydarzeń w kraju, między innymi dzięki unikatowemu konkursowi na poetycki debiut książkowy roku. I mam wrażenie (może się jednak mylę?), że już się jakoś w Kutnie nie do końca mieści. No i Prope Mercatum, festiwal Poleskiego Ośrodka Sztuki w Łodzi, który miał w zeszłym roku dziesiątą edycję. Kameralny, ale ciekawy, choć w istocie nic więcej niż cykl spotkań z pisarzami. Próżno szukam wiadomości o tegorocznym programie na stronie internetowej POS. Koniec? \*

Czy ziemia łódzka festiwalowo-literacka dobrze stoi? Zacząłem geograficznie, skończę hydrologicznie: to krajowe stany średnie. Chciałoby się może nie więcej, ale ciekawiej, różnorodniej. I z większym rozmachem (wiem, pieniądże!). Literatura nie jest jednak „przemysłem kreatywnym”. Łódź nie chce się promować przez literaturę. Inaczej niż Kraków, Wrocław, Sopot, Lublin. \*

\* Od red. – uspokajamy: Prope Mercatum odbędzie się w maju.

# Kawą malowane

Andrzej Sznajder

Artysta powinien umieć malować wszystko, wszystkim i na wszystkim – wspomina słowa swego nauczyciela Mariusz Gosławski, który z kawy wyczarowuje piękno krajobrazu, zabytki architektury, a nawet kobiece akty.

Bełchatowski artysta plastyk, absolwent liceum plastycznego w Zduńskiej Woli, zajmuje się malarstwem sztalugowym i ściennym, a także fotografią. Maluje przede wszystkim pejzaże i architekturę, ale nieobce mu są tematy florystyczne.

Skąd pomysł na malowanie kawą? – *Z braku pieniędzy – mówi pan Mariusz. – Historia zaczęła się kilka lat temu w wakacje. Któregoś dnia, gdy nagle zabrakło materiału, kawą pomalowałem kartki i wystawiłem na parapet do wyschnięcia. Potem o nich zapomniałem. Gdy spadł deszcz, powstały na nich ciekawe efekty.*

Do tak nietypowego materiału trzeba było opracować specjalną technikę malowania. – *Początko-*

*wo, idąc za tym, co stworzył deszcz, wymywałem z ciemnej kartki pokrytej kawą jaśniejsze partie, a na koniec domalowywałem szczegóły. Dziś wracam czasami do tego sposobu, choć większość prac powstaje na czystej kartce – opowiada Mariusz Gosławski.*

Najciekawsze jest to, że nie trzeba ich niczym utrzymywać. Jedyne zabezpieczenie gotowego dzieła stanowi szyba. Według badań, prace takie nie zmieniają barw ani odcieni nawet do 150 lat.

– *Skomplikowane jest za to – jak twierdzi artysta – nanoszenie poszczególnych warstw obrazu. Do ciemniejszych tonacji kawa musi być raczej gęściejsza, a do jaśniejszych rzadsza. Gdy trzeba nałożyć na papier kilka warstw, należy uważać, by ta dolna się nie rozmyła.*

Z czasem okazało się, że określony rodzaj kawy daje niepowtarzalne efekty. – *Różnice w tonacjach uzyskuje, stosując kawę o różnym stopniu palenia: od jasnej po całkiem czarną – uchyla rąbka tajemnicy twórca. – Kolorystyka zależy od tego, kiedy kawa została przygotowana; czy maluję świeżo zaparzoną, czy też stoi już gotowa pół roku, bo i tak się zdarza.*

Gosławski używa głównie rozpuszczalnej, bo jest tańsza i szybsza w przygotowaniu. Czy warunki zewnętrzne mają wpływ na dzieło? – *To zrozumiałe. Inną tonację uzyskuje, malując w plenerze przy słońcu, a całkiem inną w pomieszczeniu. Ważny jest również czas suszenia – czy postępuje ono w sposób naturalny, czy pomagam sobie, dajmy na to, suszarką.*





Biorąc pod uwagę wszystkie te czynniki można otrzymać obraz w kolorystyce od jasnomiodowej po szarobrunatną. Inni twórcy często wyrażają zdumienie lub wręcz niedowierzenie, gdy słyszą o malowaniu kawą. Podobnie reagują goście na wernisażach.

Gdzie młody artysta szuka inspiracji do niecodziennych kawowych dzieł? Uwielbia malować w plenerze, kontemplując otaczającą go przestrzeń.

– *Nie naśladuję wiernie natury, od twarzam tylko jej wycinki przefiltrowane przez mój temperament. Najwięcej prac powstało we Wrocławiu, gdzie spędziłem mnóstwo czasu na wakacjach.* Sam autor nie pije kawy w ogóle, za to uwielbia jej niepowtarzalny miodowobrunatny kolor. Ma już za sobą wiele krajowych wystaw. Łodzianie też mogli zobaczyć jego prace wystawiane w maju ubiegłego roku w Miejskiej Bibliotece Publicznej Łódź-Śródmieście. Ostatnio

prezentował je w galerii Pod Korabiem w łaskiej bibliotece publicznej oraz w Akademickim Ośrodku Inicjatyw Artystycznych w Łodzi.

Mariusz Gosławski to skromny, szczupły okularnik w wytartych sztruksach. Zna grekę, łacinę i hebrajski. Pasjonuje go psychologia, medycyna niekonwencjonalna i religioznawstwo.

Nie byłby sobą, gdyby nie pomagał początkującym twórcom, dlatego prowadził w Bełchatowie warsztaty artystyczne dla dzieci i młodzieży. Choć jest artystą wszechstronnym, od kiedy pojawiła się kawa, zajmuje w jego pracy pierwsze miejsce.

– *Mój nauczyciel malarstwa, Franciszek Kubiak, powtarzał, że artysta powinien umieć malować wszystko, wszystkim i na wszystkim* – wspomina jego słowa pan Mariusz.

Jakże wymowne credo dla młodego twórcy!

\*\*\*

Kolorystyka prac zależy od tego, czy kawa jest świeżo zaparzona, czy stoi pół roku.

\*

# Kibice w muzeum

## Relacja własna



Maciej Cholewiński

Po mieście rozniosła się wieść: kibice będą zwiedzali Muzeum Sztuki! Rzecz, która miała być utrzymywana w tajemnicy (m.in. z uwagi na Bezpieczeństwo i Higienę Zwiedzania) szybko stała się zgoła nietajemnicza. Pewnie dlatego godzinę przed spotkaniem „na obiekt” wtoczyła się grupa mężczyzn uzbrojonych jak czołgi i zapytała – „Którym wejściem będą wchodzić? Musimy zabezpieczyć. Chuliganka już się w necie zwołuje”.

O jedenastej kibice wkroczyli (pojedynczo) którymś z wejść, potem przyszli piłkarze (najprawdziwsi!) z pierwszej drużyny Widzewa, a potem legendy, grające w klubie na przełomie lat 70. i 80. Zamurowało mnie ze wzruszenia, ale trzeba było zacząć mówić. Dlaczego nasze muzeum jest wyjątkowe (bo jest), dlaczego nasze miasto jest wyjątkowe (bo jest), dlaczego Widzew jest wyjątkowy (tu wszyscy byli zgodni), o czym jest wystawa „Korespondencje” i co ma to wszystko ze sobą wspólnego... (Stałem obok „oprawy meczowej”, którą własnoręcznie przygotowałem, czyli pomocy naukowej w postaci tablicy wyklejanej znalezionymi piłkarsko-widzewskimi „artefaktami”. Powstał collage ze stadionu i spoza, ze świata sztuki, prasy i telewizji, z ulic, z tłumów, szalików, rac, flag, trybun).

Kiedy skończyłem mówić, przeszliśmy, oczywiście „w barwach”, tj. w koszulkach Widzewa, do sal muzealnych, zobaczyć, co potrafili Wróblewski, Witkiewicz, Korolkiewicz, Moskwa, Kantor, Hiller, Czyżewski, w ataku Fangor i Bułhak, a z drugiej strony Arp, Klee, Masson, Braque, Léger, Bill, Picaso, Kandinsky, Lowe, Judd, na bramce Beuys.

A, zapomniałem: byli też dziennikarze. Cała masa dziennikarzy, którzy obfotografowali nas od stóp do głów (nie gorzej niż policja przed meczami), a potem pięknie pokazali w prasie i w telewizji.

A teraz na poważnie. Muzeum Sztuki w Łodzi i stowarzyszenie „Fanatycy Widzewa” zorganizowało spotkanie pod nazwą „Widzew chodzi do muzeum, czyli Teoria Widzewa” (tytuł nawiązywał do dzieła łódzkiego artysty, Jana Trzeciego Wazy – serii graffiti, w których przeniósł „wojnę” kibiców Widzewa i ŁKS w świat absurdu i groteski; z drugiej strony zahaczał o „Teorię widzenia” Władysława Strzebińskiego). Każdy wiedział, że nie jest to zwyczajna impreza. Wydaje mi się, że najlepiej na tym wyszli kibice, bo po prostu przyszli, posłuchali, obejrzeni, poszli. Spotkamy się na stadionie. A reszta? Dziennikarze byli przeszczęśliwi, że trafił im się taki kąsek – kibice w muzeum! Kibole, bandyci, narodowcy, forpocza pisu, prymitywy, chuligani, do których „policja strzela gumowymi kulami”. Koleżanki i koledzy z pracy byli lekko – łagodnie mówiąc – przestraszeni. Znajomi i nieznajomi pytali – „Ustawka będzie? Uważajcie na obrazy, pewnie poniszczą”.

Dla mnie najciekawsza była obserwacja, jak wielka jest siła stereotypu i bezsilność wobec niego, że człowiek choćby nie wiem, co zrobił – nie zdziała nic. A może zostawić wszystko, jak jest? Nie przekonywać? Nie wołać na puszczy? Bo i po co krzyć w lesie?

Następnym razem zaprosimy... profesorów. Tylko kogo obchodzą profesorowie? Kibice, kibole, bandyci, narodowcy... są jednak... Nieprawdaż? \*

# Poezja z drugiej klasy

Piotr Grobliński



Jechałem pociągiem przez kraj. Rok temu – w maju. Za oknem migały wsie i miasteczka, zieleń się lasy, pola kusily przestrzenią otwartego horyzontu. Czy muszę dodawać, że jako pracownik kultury jechałem drugą klasą? Że w przedziale trudno było rozprostować nogi? Że co pewien czas wychodziłem na korytarz?

I właśnie wtedy ją zobaczyłem. Pociąg przejeżdżał przez jakieś małe miasteczko, przez przedmieścia domków z ogródkami przy torach. Stała przy ogrodzeniu w białej sukience od komunii. Palce wplątane w oka drucianej siatki, podkreślone lokówką włosy rozwiewał wiatr. Jedną nogę oparła na podmurówce, dzięki czemu zobaczyłem, że na nogach ma adidasy. Widać biesiadujący w domku rodzice pozwolili jej wyjść do ogródka, ale kazali zmienić buty. I wtedy nagle przypomniał mi się zapach mojego pierwszego, komunijnego garnituru. Zapach sklepów odzieżowych z poprzedniej epoki.

Dziewczynka wpatrywała się w przejeżdżający pociąg i nasze spojrzenia na ułamek sekundy się spotkały. Ja w drugiej klasie, ona z drugiej klasy. Oddzieleni szybą pociągu, strumieniem powietrza i kratką drucianej siatki. Wokół zieleń ogródków, w warstwie dźwiękowej – gwizd pociągu. Ten obraz ma poetycką siłę, nie daje mi spokoju. Zanim zmienię go w wiersz, testuję na czytelnikach felietonu.

Tydzień później musiałem w niedzielę odwiedzić jedną z instytucji kultury w naszym mieście. Musiałem coś odebrać albo coś zostawić. A tam przyjęcie, stoły zastawione, harmider i śpiewy. Szybko się wycofałem. W ogrodzie pałacyku inna dziewczyn-

ka, też w komunijnej sukience. Chodziła alejkami i coś sobie na głos przepowiadała. Może słowa pieśni, może jakąś wylicznankę... Świeciło słońce. Usiadłem na ławce i pomyślałem: ciekawe, co dostała w prezencie. Komputer? Rower? A może książki – tylko jakie książki? Rodzina salę wynajęła w ośrodku kultury, więc może książki. Nie, chyba jednak nikt już dzieciom na komunię nie daje takich prezentów. Może syntezator albo cyfrową lustrzanekę. Będzie mogła zapisać się na kółko fotograficzne.

Ja dostałem od chrzestnej album o polskich malarzach i zestaw pędzli ze sklepu dla artystów. Myśl była taka, że na komunię powinno się dawać coś, co rozwija duchowo (na przykład dożywną prenumeratę „Kalejdoskopu”). Trochę zazdrościłem kolegom obdarowanym zegarkami albo kopertami z pieniędzmi, ale też czułem się w jakiś sposób lepszy. Profesjonalnymi pędzlami próbowałem kopiować Wyczółkowskiego, z marnym zresztą skutkiem. Pędzle się połamały, ale album mam do dzisiaj. Chrzestna nie żyje, ale córka skończyła historię sztuki. Może to jakoś tak działa. Komunia, czyli zjednoczenie...

Maj – miesiąc komunii, matur i litanijnych nabożeństw. Kiedyś także miesiąc książkowych kiermaszów i promocji czytelnictwa. Poeci wsiadają w pociągi, starsze kobiety zbierają się pod kapliczkami, by śpiewać litanie. Domy kultury zarabiają na komunijnych przyjęciach, dzieci z drugiej klasy mają biały tydzień. Chrześcijańskimi korzeniami płyną soki z polskiej ziemi, wyobraźnia przesuwana pod powiekami migające obrazy.

# PIOTR MARCINIAK

\*\*\*

Student IV roku PWSFTViT w Łodzi, rocznik 1990. Dla przyjemności robi zdjęcia reportażowe, na co dzień prowadzi agencję kreatywną I LIKE ART (<http://ilikeart.pl>). Dotąd miał dwie wystawy indywidualne. Jak mówi, najlepiej opisują go jego zdjęcia – w większym wyborze można je oglądać na stronie <http://piotrmarciniak.pl> \*





# Dramat z dramatem

Małgorzata Karbowiak

Życie często układa się jak film lub sztuka teatralna – to oczywista oczywistość. A czy ze wszystkiego da się zrobić widowisko „za biletami”? Przekonywano nas w marcu, że się da, choć z różnymi efektami. Program tegorocznego Festiwalu Sztuk Przyjemnych i Nieprzyjemnych, zaproponowany przez Ewę Pilawską, ani razu nie sięgnął do tzw. kanonu, by wyeksplikować jakieś uniwersalne przesłanie. Znakiem czasu jest uwolnienie od reguł, uwodzenie formą pozwalającą przemycić na scenę najbardziej niestandardowe, czasami budzące sprzeciw środki wyrazu, a wśród nich szok i skandal, wywoływany choćby „obrazoburczym” słownictwem. Nie idee są tu najważniejsze, a język dialogu między sceną i widownią. Najkrócej można nazwać to, co się działo w marcu na festiwalowej scenie, skracaniem dystansu. Luźna konstrukcja dramaturgiczna, odwołanie do najróżniejszych gatunków scenicznej narracji, łącznie z tańcem, muzyką i wokalem jako samoistnymi elementami języka – to główne cechy tegorocznego repertuaru. Ale też szuka się tzw. drugiego dna w rzadko przecież prezentowanych w teatrze, ze względu na niesceniczną materię, dyskursach filozoficznych, no i nawiązuje się do języka Internetu...

Swoistym artykułem wstępnym w tej edycji stał się prapremierowy spektakl „Artyści prowincjonalni” Agnieszki Jakimiak, przygotowujący widzów do wielorakiego obcowania z organizmem teatru – i fabryką, i świątynią. Reżyser Weronika Szczawińska wybrała pojemną formę eseju, co pozwoliło polemizować ze schematami i stereotypami na

temat funkcjonowania sztuki w najróżniejszych jej przejawach zakulisowych; specjalnym zaś bohaterem uczyniła – poruszającego się w tej przestrzeni czasem jak słoń w sklepie z porcelaną – krytyka czy też recenzenta. „Kupieckie kontrakty” wg Elfriede Jelinek w reż. Pawła Miśkiewicza są koronnym dowodem, że ze wszystkiego można zrobić teatr, nawet z materii bliskiej rozprawie ekonomicznej, choć ujętej w cudzysłów ironii. Pod warunkiem

\* \* \*

Spektakl „Artyści prowincjonalni” Agnieszki Jakimiak przygotował widzów festiwalu do wielorakiego obcowania z organizmem teatru – i fabryką, i świątynią.

wszakże, iż ma się reżysera i aktorów, którzy potrafią dokonywać rozbiórów logicznych w takim tekście, przekładając go na określone sensory. I zawierzy się potędze słowa mówionego, wykrzykiwanego, brzmiącego jak radio lub jak wiecowa odzywka. Nie przypadkiem także, jakby na przekór tym artystowskim tendencjom, zaproszony został do Łodzi mo-

nodram „Danuta W” z Krystyną Jandą w reż. Janusza Zaorskiego. Oddając aktorce to, co jej się należy, a więc niezwykle wyczuwanie nastroju widowni i umiejętność takiego rozłożenia akcentów, by ta postać stała się ujmująca, chcę się posprzeczać o jedno z przesłań tekstu. Demitologizacja to zabieg znany w literaturze. Pozwalając przewartościować obiegowe sądy, daje pożywkę odmiennej refleksji. Czy nie za wielką cenę zapłaciła rodzina Wałęsów za „spowiedź” żony i matki, zagubionej w świecie idei męża – bo taką przyjęto formułę tego opowiadania? Czy Wałęsa byłby inny, gdyby towarzyszyła mu w domu przysłowiowa córka rewolucji? Bo „Danuta W” nie jest literaturą (faktu) tak wysokich lotów, że usprawiedliwia zastosowanie konwencji „wszystko na sprzedaż”.

Istotne jest to, że spektakl tak ascetyczny teatral-





„Podróż zimowa” w reżyserii Mai Kleczewskiej

Foto: MAGDA HUECKEL

nie podkreślił na zasadzie przeciwieństw dominację formy w największym widowisku festiwalu pt. „Courtney Love” wg scenariusza Pawła Demirskiego i w reżyserii Moniki Strzępki. W gruncie rzeczy niewyjaśniony został tu do końca wpływ tytułowej bohaterki, żony lidera, na rozpad zespołu Nirvana, ale nie o to chodzi. Zbudowano klimat dekadencji końca wieku XX w Ameryce i zestawiono go z naszymi doświadczeniami współczesnymi, stanowiącymi osobliwy kontrapunkt. Mamy do czynienia ze światem showbiznesu, zarówno w totalnym wymiarze, jak i jego wersji ubogiej. I tym razem nie formuluje się żadnej odkrywczej opinii, nowego poglądu. A jednak otwarta konstrukcja spektaklu, zastosowanie najróżniejszych elementów języka sztuki łącznie z utworami na żywo (Nirvany), a przede wszystkim aktorstwo wysokiej próby, złożyły się na przedstawienie pod każdym względem atrakcyjne. Twórcy kolejny raz pokazują, jak zbliżyć się do tej granicy między życiem wewnętrznym bohaterów a zdarzeniami rzeczywistymi, by udowodnić, że jedynym nośnikiem wolności stało się własne ego. Stworzono „świat na krańcu świata”. Z aktorów wymienimy choćby Katarzynę Strączek i Mariusza Kiljana.

I szczególnie dowód na teatr pozornie ateatralny. Spektakl „Dziady” napisany i wyreżyserowany przez młodego Michała Kmiecika bardziej był chyba potrzebny twórcom niż nam, widzom z dorobkiem. To swoiste pożegnanie całej epoki w teatrze, która zaznaczyła się indywidualnościami Erwina Axera, Jerzego Jarockiego, Adama Hanuszkiewicza, i zaznaczenie startu kolejnej generacji w sztuce. Miesza się w tych wspomnieniach wielkość ze śmiesznością, dowodzi, że szybko umyka z pamięci klimat ich

twórczości. Nic na to nie można poradzić, bo prawda jest gdzie indziej. W obiektywie kamery, za pomocą której współczesna dziewczyna przekazuje na ekran swój ciągle zmieniający się autoportret...

Jeszcze dwa przedstawienia, nie przypadkiem nagrodzone w plebiscycie publiczności. To „Nancy. Wywiad” w reż. Claude’a Bardouilla z rewelacyjną aktorką Magdaleną Popławską (najlepsza rola) i „Podróż zimowa” Elfriede Jelinek w reż. Mai Kleczewskiej (najlepszy spektakl). Mamy do czynienia i w pierwszym, i w drugim przypadku z poszukiwaniami w obrębie nowej estetyki w teatrze, świadomym łamaniem granic pomiędzy różnymi gatunkami wypowiedzi artystycznej, odchodzeniem od tradycyjnej dramaturgii. Tak, jak już pisałam, tekst, anegdota stają się jedynie inspiracją, a nie sensem organizowania rzeczywistości teatralnej. Ona bowiem, jak już pół wieku temu w filmie „Przygoda” Antonioniego, nie musi stosować się do zasad aristotelesowskiej poetyki, może mieszać czasy, przestrzenie i zawieszają narrację w dowolnym miejscu. I w jednym, i w drugim spektaklu szuka się na scenie nieklasycznego sposobu na przedstawienie emocji – czy to w przypadku toksycznej miłości (język tańca), czy procesu przemijania (nakładanie się na siebie różnorodnych znaczeń i szukanie formy na ich sceniczne ujęcie).

Zostało jeszcze pytanie końcowe. Czy po którykolwiek z tych tekstów sięgać się będzie w przyszłości, czy znajdą trwałe miejsce w dziejach teatru? A może są jedynie dowodem przejściowych trendów i zamierzonej doraźności – co jest cechą wypowiedzi artystycznych przełomu tysiącleci? Czas pokaże.

\*

# Pani godna pije do dna

Małgorzata Karbowiak

Ten bon mot pysznie wypowiedziany przez Barbarę Marszałek grającą dziewięćdziesięcioletnią chórzystkę pewnie zrobi zawrotną karierę. Zna też życie i sztukę sam Nikołaj Kolada i wie, jak połączyć sarkazm z ciepłą ironią, komizm z nutą dramatyczną, a wszystko opatrzyć cudzysłowem konwencji „z kogo się śmiejecie”. Z „**Baby Chanel**”, jego autorstwa i reżyserii, na scenie Teatru im. Jaracza, nie trudno jednak było zrobić spektakl „tylko” o okrucieństwie starości. A tak się nie stało. Zespół pań występuje publicznie od dziesięciu lat, jak to czasem w resocjalizacji. Nagle jednak pojawia się konkurentka jeszcze „pod bronią”. I kierownik daje jej fory. A być w zespole dla osiemdziesięciolatek znaczy być „w ogóle”. I żadna nie może być w tle.

Na szczęście tekst Kolady pt. „Baba Chanel” nie zatrzymuje się tylko na rodzajowości postaci i jednej, bliskiej farsie lub komedii sytuacyjnej, odmianie komizmu. Ubaw po pachy zamienia się miejscami w dramat, by jego baza – refleksja nad przemianami – skonstruowała finał. Stąd tylko krok do głównego przesłania: świat idzie nieustannie do przodu, a my możemy załapać się w tej wędrówce tylko na chwilę. Dlatego bohaterki starają się obłaskawić śmierć, i o tym jest to przedstawienie.

Gdyby jednak ktoś się uparł, znalazłby w tej smutnej komedii także odniesienia społeczne. Nie przypadkiem scenografia, a więc naturalistycznie odтворzone wnętrze sali domu kultury (Justyna Łagowska, także autorka kostiumów) nawiązuje do estetyki ZSRR. Z tamtych czasów przecież pozostało coś także w mentalności ludzi. Została też hierarchia władzy, pasująca do każdej epoki.

Ale ten tekst trzeba wyraziście zagrać. Każda postać, choć to w sumie zadanie zespołowe, jest zbudowana na innej dominującej właściwości charakteru. Tyle że zawsze zaznaczonej nie wprost. Raz bę-

dzie to nadmierna emocjonalność, raz ponadnormalne poczucie kobiecości, raz nadnaturalna chęć ujawniania „błędów i wypaczeń” – oczywiście nie swoich. Kolada zna aktorów i dlatego stawia im niezwykle trudne zadanie – zaznaczenia odrębności w konstruowaniu postaci. Wszyscy bohaterowie są pastiszami określonych typów i charakterów. Ale jak zrobić, by cały zespół – suma indywidualności aktorskich – był jednolity stylistycznie? Zwłaszcza iż tekst w drugiej części spektaklu nie jest równie dynamiczny jak w pierwszej? Możliwość przestylizowania postaci zmusza do ostrożności w czerpaniu z farsowych środków wyrazu, a o tym, że spektakl może kojarzyć się z rosyjską tradycją grania komedii, świadczy rola Mariusza Ostrowskiego (kierownik chóru).

Wymieńmy zróżnicowane w charakterystycznych zachowaniach panie zaznaczające swój dystans do postaci bohaterek: Barbara Marszałek, Milena Lisiecka, Zofia Uzelac, Bogusława Pawelec, Dorothea Kielkiewicz, Ewa Audykowska-Wiśniewska. No i Mariusza Ostrowskiego. Spektakl polecam – „Baby, ach, te baby – człek by je łyżkami jadł” – to nie z tej sztuki, choć pasuje jak ulał.

Ale Kolada wyreżyserował jeszcze w „Jaraczu” drugi wieczór. To „**Marzenie Nataszy**” Jarosławy Pulinowicz, monodram złożony z dwóch części – obydwie grane przez zdolną ubiegłoroczną absolwentkę PWSFTViT – Agnieszkę Skrzypczak. Pokazuje ona świat wewnętrzny dwóch młodziutkich bohaterek. Ale jak! Prawie nie wstaje z krzesła, a roznosi scenę... Można tylko powiedzieć, że pomagają jej kostiumy – dres dziewczyny z „biduła” i różowa sukienka lalki Barbie (druga część). Tak to pod ręką Nikołaja Kolady doświadczenie („Baba Chanel”) spleta się z młodością. Zaproszenie Kolady do Łodzi było świetnym pomysłem! \*



# Wielkie otwarcie Wielkiego

Magdalena Sasin

Teatr Wielki w Łodzi zainaugurował działalność po 14-miesięcznym remoncie premierą opery „Anna Bolena”. To dzieło okazało się przełomowe w karierze kompozytora Gaetana Donizettiego. Jego wybór można więc uznać za symboliczny: otwiera nie tylko nowy budynek, ale też kolejny okres w historii łódzkiej sceny.

„Anna Bolena”, choć stosunkowo rzadko wykonywana, ma wszystko, co cenią miłośnicy opery: piękne, belcantowe melodie, wyrazistą postać głównej bohaterki, miłość i nienawiść, oplecione dworską intrygą. Przywołuje słynne historyczne postaci – XVI-wiecznego króla Anglii Henryka VIII i jego dwóch kolejnych żon, Anny Boleyn (Boleń to włoska wersja tego nazwiska) i Jane Seymour – ale można ją postrzegać jako dzieło uniwersalne, zgłębiające odwieczny konflikt między miłością a lojalnością.

Przedstawienie zrealizowano siłami lokalnymi: reżyserii podjęła się Janina Niesobka, związana z Łodzią od pół wieku, scenografia była dziełem dyrektora artystycznego Waldemara Zawodzińskiego, role główne też powierzono łódzkim artystom. Jedynie włoski dyrygent Eraldo Salmieri, który sprawował kierownictwo artystyczne, wystąpił na tej scenie po raz pierwszy. To dobrze, że dyrekcja nie zdecydowała się na uatrakcyjnienie spektaklu poprzez zapraszanie artystów z zewnątrz. Dzięki temu powstała inscenizacja w pełni „nasza”, która potwierdziła, że własnymi siłami można dokonać wiele.

Spektakl otrzymał oprawę raczej tradycyjną: piękne, wysmakowane suknie projektu Marii Balcerek i funkcjonalne dekoracje Waldemara Zawodzińskiego musiały spodobać się przeciwnikom uwspółcześniania klasycznych dzieł. Choć teatr szczyci się supernowoczesną mechaniką sceny, inscenizacja nie stała się na szczęście katalogiem możliwości tech-

nicznych podnośni i zapadni. Zauważamy, że wózki przesuwają się płynnie, nic nie zgrzyta i nie skrzypi, ale to wszystko. Nad sceną dominuje ogromna kopuła, która raz tworzy efekt pałacowej komnaty, innym razem sądowej sali, kiedy indziej jeszcze – celi więziennej. Mniejszych elementów scenografii znalazło się w użyciu niezbyt wiele, dzięki czemu na plan pierwszy wysunęło się to, co najważniejsze: przeżycia i emocje, które targają bohaterami.

Osią spektaklu jest intryga, uknuta przez Henryka VIII w celu pozbycia się drugiej ze swych żon, władczej, zaborczej i... niezdolnej urodzić mu syna Anny Boleyn. By oficjalnie związać się z Joanną (Jane) Seymour, która domagała się tronu, Henryk sfingował dowody zdrady swej małżonki, zapraszając na dwór jej wcześniejszego ukochanego, Henryka Percy'ego (w operze zwanego Ryszardem). Anna co prawda dochowała królowi wierności, ale w jej sercu dawna miłość była wciąż żywa. Libretto, jak na operę, jest zatem wyjątkowo nieskomplikowane. Odciążeni od śledzenia piętrowych intryg, widzowie mogą skupić się na głębokim konflikcie wewnętrznym, który staje się udziałem obu żeńskich bohaterek. Wybór między miłością a wiernością, uczuciem a władzą każda z nich rozstrzyga inaczej. Tragicznie kończy się to dla skazanej na śmierć Anny, choć może miotana wyrzutami sumienia przyszła królowa też nie zazna spokoju?

– *To przede wszystkim dla Joanny Woś powstaje to przedstawienie* – mówiła przed premierą Janina Niesobka. Był to wybór najlepszy z możliwych. Woś, która występuje tu w partii tytułowej, jest wprost stworzona do ról dumnych i tragicznych heroin. Dzięki niej dramat królowej sprzed wieków nabralł wymiaru ogólnoludzkiego, nie tracąc jednocześnie nic z prywatnej, kobiecej rozpacz. Artystka w pełni wykorzystuje swoje atuty: przejmujący so-



„Anna Bolena” w Teatrze Wielkim – na pierwszym planie Joanna Woś i Aleksander Teliga

pran, jednocześnie silny i ruchliwy, oraz magnetyzującą osobowość. Gdy tylko pojawia się na scenie, wszyscy inni usuwają się w cień. Mistrzostwo aktorskie zaprezentowała w finałowej scenie obłądu.

Joannie Woś partneruje Bernadetta Grabias. Jej mezzosopranowy głos o ciemniejszej barwie tworzy cenny dramaturgicznie kontrast z jasnym sopranem tytułowej bohaterki. To nie pierwsze spotkanie obu pań na sceni. Tym razem kunszt aktorski i wokalny obu artystek najlepiej ukazał duet w więziennej celi z II aktu. Choć akcją popychają do przodu decyzje króla Henryka VIII, wcielający się w niego Aleksander Teliga nie stworzył postaci tak wyrazistej, by stała się przeciwwagą dla pierwiastka kobiecego.

Joanna Woś była niekwestionowaną gwiazdą wieczoru, ale powiedzieć o niej, że grała pierwsze skrzypce, znaczyłyby skrzywdzić orkiestrę. Zespół pod batutą Salmieriego grał spójnie i stylowo. Udało się wyważyć proporcje między partiami orkiestry i solistów; na razie nie sposób ocenić, czy to zasługa dyrygenta i muzyków, czy rezultat remontowych zmian, obliczonych na poprawę akustyki (m.in. zamiana wykładziny na drewno w niektórych miejscach widowni).

Bywa, że znakomita kreacja tytułowa musi osło-

dzić widzom kiepski występ baletu czy chóru. Tym razem wszystkie elementy przedstawienia były na wysokim poziomie i spletały się w spójną całość: z przyjemnością słuchało się pełnego brzmienia chóru (pomogło liczne powiększenie zespołu) i oglądało występ baletu, urozmaicającego, co nietypowe, pierwszy akt. Estetyczną satysfakcję sprawiało obserwowanie scen zbiorowych, zakomponowanych z plastycznym smakiem – oglądane z góry, sprawiały wręcz wrażenie ruchomych obrazów. Znac tu rękę choreografa, którym jest Niesobska. Jedynym dysonansem była obecność... żywego konia; biedne zwierzę, nie mające pojęcia, co robi w całym tym hałasie, niepotrzebnie musiało opuścić stajnię.

Na „Annę Bolenę” na pewno warto się wybrać. Po to, by zobaczyć piękne przedstawienie, a także dlatego, że trzeba obejrzeć odrestaurowane wnętrza. I choć szczegóły remontu mogą budzić kontrowersje (niefunkcjonalna sala kameralna), wszystko wskazuje na to, że działaniami artystycznymi teatr potwierdza swą nazwę: wielki. \*

G. Donizetti, „Anna Bolena”. Kierownictwo muzyczne: Eraldo Salmieri, reżyseria: Janina Niesobska, scenografia: Waldemar Zawodziński, kostiumy: Maria Balcerek. Premiera 6 kwietnia 2013 r. w Teatrze Wielkim w Łodzi.

# Historia na żywo

Bogdan Sobieszek

Muzeum Regionalne w Opocznie słynie nie tylko ze znakomitych prezentacji kultury ludowej regionu opoczyńskiego. Od dwóch lat działa przy placówce Grupa Rekonstrukcji Historycznych „Henryk”. Organizowane wspólnie ze Stowarzyszeniem Batalion Tomaszów inscenizacje przyciągają tłumy widzów.

Działalność muzeum, które istnieje od 1976 roku, animują cztery działy: etnografii, archeologii i numizmatyki, historii i historii sztuki oraz naukowo-oświatowy. Ofertę uzupełnia biblioteka naukowa. Placówka mieści się w zamku, którego początki sięgają XIV wieku i wiążą się z Kazimierzem Wielkim. Nie wiadomo, jak zamek wtedy wyglądał. Prawdopodobnie spłonął już w XV wieku, potem był w przemian rekonstruowany i niszczone. Jego ruiny przetrwały do drugiej połowy XIX wieku, kiedy to został odbudowany na dawnych fundamentach. Gdy zamek oddano na potrzeby muzeum, znalazły tu swoje miejsce eksponaty zbierane przez 18 lat przez Towarzystwo Przyjaciół Muzeum Ziemi Opoczyńskiej oraz przedmioty i dokumenty przekazane przez mieszkańców.

Dziś zbiory prezentowane są w ramach sześciu wystaw stałych. Jedną z nich pt. „Z dziejów ziemi

opoczyńskiej” sięga po znaleziska archeologiczne z epoki brązu – kultury łużyckiej. Do najstarszych i najciekawszych obiektów z działu historii należą m.in. skrzynia cechu ślusarsko-kowalskiego z XVII w., rycina ukazująca bitwę pod Żarnowem w czasie potopu szwedzkiego z 1655 roku. Na wy-



Muzeum Regionalne w Opocznie

Foto: z archiwum MR w Opocznie

stawie pokazano też fotografie Opoczna z przełomu XIX i XX w. i z okresu międzywojennego ukazujące m.in. nieistniejące już obiekty – cerkiew, gotycki kościół pw. św. Bartłomieja, drewnianą zabudowę miasta.

Ekspozycja „Opoczno w czasie II wojny światowej” przypomina najważniejsze wydarzenia, jakie rozegrały się tu w latach 1939-1945 – walki tocz-

ne z wojskami niemieckimi przez Armię „Prusy” we wrześniu 1939 r., działalność oddziału majora „Hubala”, powstanie i działalność Obwodu Opoczno ZWZ-AK.

Opoczyńskie jest jednym z ciekawszych regionów etnograficznych w Polsce. Tradycyjną sztuką ludową zajmuje się tu kilkudziesięciu twórców reprezentujących m.in. tkactwo, hafciarstwo, wycinankarstwo, plastykę papierową i zdobniczą oraz rzeźbę. Dorobek rzeźbiarzy z ostatnich kilkudziesięciu lat prezentuje wystawa pt. „Rzeźba ludowa regionu opoczyńskiego”.

Na uwagę zasługuje również zrekonstruowane wnętrza chałupy ze sprzętami codziennego użytku i służącymi do pracy. Na wystawie nie zabrakło też efektownych ozdób, jakimi dekorowane były opoczyńskie chaty – własnoręcznie wykonanych przez gospodynie pajaków, wycinanek, koronek z bibułowych kwiatów, papierowych firanek. Ekspozycję uzupełnia prezentacja malowniczych strojów ludowych i zmian, jakim podlegały na przestrzeni ostatnich ponad stu lat.

– *Nasze muzeum od samego początku za swój główny cel, obok dokumentowania historii miasta i regionu, wzięło gromadzenie i udostępnianie wszelkiej wiedzy na temat zwyczajów, obrzędów i bogatej kultury ludowej tej ziemi* – mówi dyrektor Tomasz Łuczkowski.

Ostatnio w ramach projektu współfinansowanego przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego udało się poddać cyfrowej rekonstrukcji 42 godziny nagrań tradycyjnej muzyki ludowej zbieranych w regionie w latach 70. i 80. przez poprzedniego dyrektora placówki. Ukazała się płyta CD z wyborem tych nagrań. Album „Zagraj mi muzykancie” został wyróżniony w prestiżowym konkursie Polskiego Radia Nowa Tradycja.

Muzeum Regionalne w Opocznie jest jedyną tego typu placówką na terenie powiatu. Dlatego duże znaczenie mają wystawy czasowe pochodzące z placówek z całej Polski, ale nie tylko. W ciągu 35 lat zawiąły tu prezentacje ze wszystkich kontynentów. Do najciekawszych w ostatnim okresie należały: „Dzieje papieru i papiernictwa” – z Mu-

zeum Papiernictwa w Dusznikach Zdroju (także warsztaty czerpania papieru) czy „Życie po japońsku. Przedmioty użytkowe, stroje i broń” – ze zbiorów Muzeum Etnograficznego i Archeologicznego w Łodzi.

W zamku kazimierzowskim odbywają się również lekcje muzealne na tematy związane z historią i kulturą regionu, a zwłaszcza obrzędami i zwyczajami opoczyńskiej wsi. Placówka uczestniczyła w wielu projektach etnograficznych i historycznych (ma na koncie współpracę m.in. z IPN, Muzeum Holocaustu w Waszyngtonie, Ambasadą Węgier, Fundacją Polsko-Niemieckie Pojednanie).

Od dwóch lat muzeum w Opocznie jest organizatorem inscenizacji historycznych, które w różnych ośrodkach regionu przyciągają widzów i pasjonatów z całego kraju. Grupa Rekonstrukcji Historycznych „Henryk” specjalizuje się w odtwarzaniu działań z okresu II wojny światowej.

– *Zorganizowane wspólnie ze Stowarzyszeniem Batalion Tomaszów „Pierwsze dni września 1939 r. w Nowym Mieście nad Pilicą” oglądało ponad 4 tysiące osób* – mówi Tomasz Łuczkowski. – *Przygotowaliśmy widowiska na zamówienie wielu innych samorządów lokalnych – między innymi „Wyzwolenie Opoczna spod okupacji hitlerowskiej – 1945 rok”, „Atak na pociąg na stacji Białaczów”, „Pierwsze dni września 1939 r. w Odrzywole”. Nasi rekonstruktorzy uczestniczą w inscenizacjach i wydarzeniach historycznych w całej Polsce, między innymi w „Marszu katyńskim” w Warszawie.* \*

## MUZEA REGIONALNE WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

Muzeum Regionalne w Opocznie  
Plac Zamkowy 1, 26-300 Opoczno  
tel./fax 44 755 23 19  
e-mail: info@muzeumopoczno.pl

Czynne od poniedziałku do piątku  
w godzinach 8-15.30, w sobotę 10-16

Bilety: 3 zł i 2 zł (przewodnik gratis)

Wystawy stałe: „Z dziejów ziemi opoczyńskiej”, „Opoczno w czasie II wojny światowej”, „Rzeźba ludowa regionu opoczyńskiego”, „Rekonstrukcja wnętrza chałupy opoczyńskiej”, „Opoczyński strój ludowy”.

# O Pietrynie na Syberii



Michał B. Jagiełło

Łódź nie ma pojęcia, jak znana stała się na Wschodzie. Promocję załatwia jej I wojna światowa i bitwa z 1914 r. Jako że łódzka prasa nic o tym nie wie i nie pisze, nowości te zaprezentuje „Kalejdoskop”.

W Łodzi przez dłuższy czas gościł Nikołaj Kola-da, znany dramaturg rosyjski z Jekaterynburga. Przy okazji wystąpił gościnnie w filmie o „bitwie łódzkiej” wyreżyserowanym przez Pawła Siedlika – zagrał rosyjskiego ministra wojny. Po powrocie pochwalił się tym mediom. Wywiad z Kola-dą zamieściły niemal wszystkie rosyjskie agencje informacyjne, odmieniając Łódź we wszystkich przypadkach. W Krasnojarsku Dmitrij Smuraga, student Syberyjskiego Instytutu Aerokosmicznego z kolegami i wykładowcami wrócili do pomysłu artysty Zbigniewa Janeczka z 2009 r. i postanowili na setną rocznicę wybuchu I wojny usypać pomnik ze 110 tysięcy kamieni. Idea jest prosta – każdy, kto chce uczcić pamięć poległych, przynosi kamień ze swoim nazwiskiem. W ten sposób symbolicznie przyjmuje do rodziny jednego bezimiennego żołnierza, spoczywającego gdzieś w dalekiej Polsce. I znów wszystkie media napisały o pomysle, Łodzi i Polakach, którzy opiekują się mogiłami. Dołączyła do nich „Czerwona Gwiazda” – oficjalny organ armii rosyjskiej (2,5 miliona nakładu). Tam z kolei ukazał się artykuł o polsko-rosyjskim wirtualnym tomiku wierszy poświęconych poległym na wojnie. Wiersze przysyłają ludzie z Polski, Rosji, Ukrainy, Litwy i Białorusi. Uzbierało się już prawie dwieście!

Dima Smuraga nie poprzestał na deklaracji budowy pomnika. W marcu wziął z kolegami udział w ogólnorosyjskiej uniwersjadzie w Kazaniu, po-

święconej projektom społecznym. Młodzi sybircy pokazali prezentację oraz film o Łodzi i I wojnie. Byli bezkonkurencyjni. Zapomniana bitwa pod Łodzią i związany z nią projekt edukacyjno-turystyczny okazały się takim hitem, że organizatorzy uniwersjady zmienili temat przyszłorocznej – ma być poświęcona I wojnie światowej. Od razu udział zgłosiło 28 uczelni z całej Rosji.

Zdjęcia Łodzi oglądają internauci. Remont ul. Piotrkowskiej wzbudza emocje nawet we Władywostoku. Internauta z tego miasta namiętnie dyskutuje z innym – ze Stawropola – czy na „Pietrynie” powinien być granitowy bruk, czy drobna kostka. Przy okazji dowiedzieliśmy się, że we Władywostoku mieszkańcy ulicy Mira od dwóch lat nie mogą doczekać się załatania dziur w jezdniach. Świadomość, że podobne dziury zdarzają się także w dalekiej Łodzi, wzbudza w internautach ciepłe uczucia i zachęca do kolejnych wirtualnych wizyt w tym mieście. Z czasem będą to wizyty realne – Dima z Krasnojarska wpadnie do nas w maju, bo dostał stypendium na Węgrzech, więc mu po drodze i blisko. Pewnie, że blisko – jeden z internautów zadeklarował, że zawiezie swój kamień do Krasnojarska, bo mieszka bliźniutko, zaledwie 650 kilometrów...

W kontekście tych informacji nikogo zapewne nie zdziwi, że wkrótce, bo jeszcze przed 1 sierpnia (obchodzonym po raz pierwszy w Rosji jako dzień poległych w I wojnie) zostanie pokazany teledysk Warrii Striżak. Waria ma 16 lat i jest z pochodzenia Polką. Zaśpiewa o zapomnianych żołnierzach, poległych w Polsce 98 lat temu. Tekst piosenki został napisany w Łodzi. Zgadnijcie, przez kogo... \*



# Zakręcenie

Bogdan Sobieszek

Istniejący od 13 lat łódzki zespół funkowy Freeks zagrał niedawno koncert rozpoczynający nowy etap działalności. Na scenie Łódzkiego Domu Kultury formacja wystąpiła w odmłodzonym składzie i z odświeżonym repertuarem. – Wykonanie naszej muzyki w akustycznej wersji to dla nas nowe doświadczenie – mówi Michał Karkusiński, klawiszowiec, kompozytor i założyciel zespołu. – Chcemy pójść w tym kierunku. Zobaczymy, jak to się sprawdzi.

To nie pierwsza zmiana w długiej historii kapeli, którą utworzyli uczniowie szkoły muzycznej. Z tamtych czasów zostało ich dwóch: Michał i perkusista Piotr Musiał. Jeszcze w pionierskim okresie dołączyła do składu wokalistka Kasia Kubus. W repertuarze Freeks mieszały się fascynacje muzyką rockową, jazzem, reggae. Z tego narodził się klimat rockowo-funkowy. – Zmieniały się nasze umiejętności, wpływy muzyczne, rozwijaliśmy się. Zaczęło się od pięciu osób, ale w pewnym momencie zrobiło się dziewięć – z sekcją dętą i instrumentami perkusyjnymi – wspomina Michał Karkusiński.

Zagrali wiele koncertów w Polsce i za granicą, m.in. na olbrzymim festiwalu muzyki studenckiej w Belfort (kilkanaście scen, 100 tys. widzów). Otwierali koncerty zespołów: Goya, De Mono, Kayah. Jako sekcja towarzyszyli chórowi Gospel Time w programie Must Be The Music. Po 10 latach nagrali pierwszą płytę. Jako gość pojawił się na niej Kuba Koźba z Power of Trinity. Wydali materiał sami, bo żadna wytwórnia nie zaproponowała im lepszych warunków.

Album podsumował dotychczasowy okres wspólnego grania i nagle zespół się rozleciał. Skończyło się studiowanie, trzeba było zacząć zarabiać na sie-



Zespół Freeks

Foto: z archiwum zespołu

bie, a z tej muzyki nie da się utrzymać. Niektórzy postanowili poszukać innych pomysłów na życie. Na ich miejsce przyszli młodszy. – To dało nam powiew świeżości, nową krew. Wróciliśmy do mniejszego pięcioosobowego składu. Mamy nowe pomysły.

W ich muzyce można się dziś doszukać inspiracji twórczością Jamiroquai i Red Hot Chili Peppers. Na polskiej scenie fascynują ich Poluzjanci.

– Wygrywaliśmy festiwale, zaliczyliśmy mnóstwo koncertów, ale kiedy rozmawialiśmy z menedżerami, słyszeliśmy: „Fajnie gracie, ale ja tego nie sprzedam”. Nie gramy komercji, nie puszczaają nas stacje radiowe. Zespoły takie jak Sofa czy Poluzjanci są znane i grają ciekawą, ambitną muzykę, ale nie przyciągają na koncerty tłumów. Mimo rynkowych niepowodzeń dalej gramy, bo naprawdę to lubimy. Świetnie się czujemy w swoim towarzystwie. Coś nas napędza. Chcemy wydać DVD z tego akustycznego koncertu. Może powstanie teledysk, planujemy zarejestrować w studiu nowe utwory. Ciągłe mamy nadzieję, że uda się jednak zainteresować jakąś wytwórnią zajmującą się zespołami spoza głównego nurtu. Nie poddajemy się.

# Miasto atrakcji końca wieku

Łukasz Biskupski

Panoptika, cyrki, salony iluzji, teatry varietés i inne przybytki „podkasanej muzy” w wielkim mieście przemysłowym stanowiły początki kultury masowej, którą rychło miało zawładnąć kino... Opowieść o Łodzi, jakiej nie znacie.

Dajmy już sobie spokój z Młoda Polską i wewnętrzными rozterkami neurotycznych artystów blakających się nocą po krakowskiej starówce. Spójrzmy lepiej, jak spędzali czas łódzki robotnik, kupiec i kantorowicz. Nasz obraz narodzin nowoczesnej kultury polskiej na przełomie XIX i XX wieku jest wybiórczy. Pamiętamy, że ukształtował się wówczas polski modernizm artystyczny. Pamiętamy też, że wykryształizowały się nowoczesne postawy polityczne i intelektualne od anarchosyndykalizmu po ideologię narodową i od marksizmu po psychoanalizę. Dużo rzadziej jednak wspominamy o narodzinach kultury masowej. Kariera, jaką zrobiły literatura sensacyjna i kino więcej mówi o modernizującym się społeczeństwie polskim niż młodopolskie wiersze. Rozwój kultury popularnej to przecież skutek dynamicznych procesów cywilizacyjnych: urbanizacji, industrializacji, upowszechnienia czytelnictwa i pojawienia się zjawiska czasu wolnego. Popularne formy rozrywki były ważnym składnikiem tego nowego „miejskiego” stylu życia.

Spójrzmy chociażby na panoptika zwane również muzeami osobliwości, które z własnymi budami

przez cały rok wędrowały po zabawach i odpustach, wielkich i małych miastach, czasami zatrzymując się w jednym miejscu na dłużej, nawet na lata. W muzeach osobliwości wystawiano naturalnej wielkości poruszające się figury woskowe, pojedynczo lub w grupach przedstawiające znane postaci historyczne i mitologiczne oraz aktualne spektakularne wydarzenia. Odtwarzały one dramatyczne momenty za pomocą dwu- i trójwymiarowych elementów scenografii i odpowiedniego oświetlenia. Kolekcję uzupełniały pokazy iluzji optycznych i automatów mechanicznych, a osobną strefę stanowił dział anatomiczny między innymi ze zmienionymi chorobowo organami, dostępny za dodatkową opłatą tylko dla dorosłych (w niektóre dni wstęp miały wyłącznie kobiety).

W Łodzi kilkakrotnie przy ul. Przejazd (Tuwima) naprzeciwko toru cyklistów zatrzymywało się Muzeum Kreutzberga. Oprócz figur woskowych oferowało „panoramy, stereoskopy, duży wybór paryskich mechanicznych obrazów i automatów”. U Kreutzberga widzowie podziwiali naturalnej wielkości: *Odaliskę, piękność wschodnią, Dziewczynę porażoną piorunem, Cesarzową Austriacką Elżbietę*

i jej mordercę Lucheniego, Bismarcka oraz panoramy: *Zatonięcie statku „La Bourgogne” przy czym utonęło 600 ludzi, Kapitan Dreyfus na wyspie dyabelskiej, Wojna amerykańsko-hiszpańska czy Głód i dzuma w Indyach*. Muzeum pokazywało też, jak anonsuje prasa, „cielę z głową podobną do ludzkiej i nogami psimi, psa z ośmiu nogami, koty z dwoma głowami, barana z jedną głową i dwoma twarzami

kobiety rozmawiającej z publicznością, czyli popularnymi wówczas elektrycznymi dziewczycami i telefonicznymi biustami.

Panoptika takie jak te wraz z atrakcjami jarmarczonymi, teatrami warietés i innymi przybytkami „podkasanej muzy”, cyrkami, salonami iluzji optycznych czy panoramami, a później kinem składały się na kulturę atrakcji i spektaklu z końca XIX wieku.



**MUZEUM  
KREUTZBERGA**  
Przejazd vis-a-vis toru cyklistów.  
Codziennie o g. 11 rano do 10 wieczor otwarte. Muzeum posiada zbiór figur woskowych naturalnej wielkości, przedstawiających znakomitości i wybitne osobist. sei.

**NOWE.** Dotychczas jeszcze w żadnym muzeum nie pokazywano.

**NOWOŚĆ.** 1) Spotkanie się Dreyfusa z żoną. 2) Dreyfus przed sądem wojennym. 3) Scena z życia Haremu.

Najnowsze wypadki dziejowe:

**Bitwa pod Ladysmith. Rozbicie pędzącego pociągu przez Boerów pod Kimberley.**

**Cielę z głową podobną do ludzkiej i nogami psimi, pies z ośmiu nogami, koty z dwoma głowami, baran z jedną głową i dwoma twarzami.**

Panorama, stereoskopy. Duży wybór paryskich mechanicznych obrazów i automatów  
Wejście 20 kop. Do oddziału anatomicznego 10 kop.

Ogłoszenie, które ukazało się w łódzkim dzienniku „Rozwój” z 27 stycznia 1900 r.

mi?”. Do pewnego czasu muzeum reklamowało również u siebie „teatr wilków”, czyli popisy właściciela jako tresera. Dziennikarz „Rozwoju”, pisząc prawdopodobnie właśnie o tym panoptikum, z pogardą stwierdzał, że znajduje się tam: „kilka ohydnych masek zbrodniarzy, źle odlanych z wosku. W zbiorach etnograficznych znajdowały się narzędzia i broń zestawione chaotycznie, jak krytykował dziennikarz, bez naukowej systematyczności, obrazy przedstawiały między innymi *Ostatnie chwile posądzonego, sceny z Wojny amerykańsko-hiszpańskiej*.

Muzeum-panoptikum Bozwy gościło w Łodzi co najmniej dwukrotnie: w 1889 i 1891 roku. Podczas pierwszej wizyty ogłoszenie prasowe zachwalało jako gwóźdź programu „piękną Galateę – marmurowy biust ożywiający się w oczach widzów”. Dwa lata później czytelników zachęcano „Amfitrytą, czyli żywą kobietą latającą w powietrzu” i – pozabawionym już mitologicznego sztafażu – biustem

O nich jednak nie przeczytamy w kanonicznych podręcznikach. Na rolę kultury masowej w rodzinach nowoczesnej kultury polskiej jako jeden z nielicznych zwrócił uwagę Czesław Miłosz. W „Traktacie poetyckim” przypominał, że „Tam nasz początek. Na próżno się bronić. / Próżno wspominać daleki Wiek Złoty. / Nam raczej [...] Za swoją uznać pieśń przy kuflu piwa / W czarnych jak sukno fabrycznych osadach”. Łódź, wielki dziewiętnastowieczny ośrodek przemysłowy, stanowi świetne pole do badania bogatego uniwersum miejskich atrakcji, dzięki którym możemy w nowy sposób spojrzeć na utarte opowieści o przeszłości. \*

Autor jest kulturoznawcą i filmoznawcą. W połowie 2013 roku nakładem Narodowego Centrum Kultury ukaże się jego książka „Miasto atrakcji”, poświęcona miejscu kina w kulturze popularnej Łodzi przełomu XIX i XX wieku.

# Zabytek zadbany

Magdalena Sowińska / Barbara Fronczkowska

Kościół pw. św. Anny w Brzezinach zdobył nagrodę w konkursie Generalnego Konserwatora Zabytków „Zabytek Zadbany 2013”. Zwyciężył w kategorii specjalnej „Architektura i konstrukcje drewniane”. Jury nagrodziło staranność prac konserwatorskich i zachowanie autentycznej substancji zabytku.

Rozstrzygnięcie konkursu odbyło się 18 kwietnia podczas obchodzonego w Muzeum w Łowiczu Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków. To prestiżowe wydarzenie, ustanowione przez Komitet Wykonawczy Międzynarodowej Rady Ochrony Zabytków ICOMOS, wpisane jest przez UNESCO do rejestru imprez o światowym znaczeniu. Na miejsce uroczystej gali wybrano kaplicę św. Karola Boromeusza w łowickim muzeum, w której tuż przed planowanym wydarzeniem, w połowie kwietnia, zakończono prace konserwatorskie m.in. nad zachowaniem zabytkowej polichromii. Renowacje prowadzone na terenie Łowicza są wysoko cenione. Największym wyróżnieniem było uznanie Bazyliki Katedralnej za Pomnik Historii. Prezydent RP nadał ten tytuł w październiku ubiegłego roku dwóm zabytkom w naszym regionie, obok łowickiej świątyni otrzymało go opactwo cystersów w Sulejowie.

W Muzeum w Łowiczu spotkali się naukowcy, konserwatorzy, opiekunowie i właściciele zabytków, samorządowcy a także urzędnicy na co dzień odpowiedzialni za ochronę

dziedzictwa w Polsce. W tym roku wśród nominowanych obiektów z województwa łódzkiego znalazł się także zespół domów tkaczy w Parku Kulturowym Miasto Tkaczy w Zgierzu (w kategorii „Rewaloryzacja przestrzeni kulturowej i krajobrazu”). Galę uświetnił koncert zespołu Ars Nova z chórem Cantilena działającym przy Klasztorze Sióstr Urszulanek w Sieradzu.

Dla gości, którzy postanowili zostać w Łowiczu dzień dłużej, organizatorzy przygotowali wycieczki z przewodnikiem. Można było wybrać jedną z trzech tras: do skansenu w Maurzycach, do Arkadii i Nieborowa albo do Muzeum Ludowego Rodziny Brzozowskich w Sromowie. Obowiązkowym punktem wszystkich wędrowek było oczywiście zwiedzanie Łowicza i wizyta w Muzeum Diecezjalnym ulokowanym w wieży południowej Bazyliki Katedralnej. \*



Kościół św. Anny w Brzezinach

# Uroki kwartetu

Janusz Janyst

Kwartet smyczkowy to formacja w sensie stylistycznym uniwersalna – od momentu narodzin w okresie klasycyzmu doskonale sprawdza się w różnych muzycznych nurtach i konwencjach.

W Łodzi istniało przed laty kilka dobrej klasy kwartetów smyczkowych. Wspomnieć warto choćby o tych, które miały za patronów wielkich artystów urodzonych w naszym mieście: Grażynę Bacewicz, Aleksandra Tansmana, Artura Rubinsteina. Obecnie inicjatywa w tej dziedzinie najwyraźniej przechodzi w damskie ręce. Naszą swoistą *spécialité de la maison* stały się bowiem żeńskie kwartety smyczkowe, pod względem repertuarowym wykraczające poza klasykę.

Kwartet Apertus utworzyły kilka sezonów temu członkinie orkiestry Filharmonii Łódzkiej: skrzypaczki Joanna Łuczak i Marta Kalińska, altowiolistka Joanna Krysińska-Gwarda oraz wiolonczelistka Maria Katarzyna Filipiak. Instrumentalistki są absolwentkami Akademii Muzycznych w Łodzi i Katowicach. Mają w dorobku projekt zatytułowany *Małe wieczorne muzykowanie*, obejmujący Mozartowskie serenady i divertimenta. Wystąpiły m.in. w ramach cyklu „Niedziela z muzyką u św. Mateusza”, a także festiwalu „Kolory Polski”, wykonując kompozycje od Haydna po Debussy'ego. Nagrały jazzujące kolędy, a ostatnio koncertowały i zarejestrowały płytę *Different Choice* wspólnie z jazzowym saksofonistą Andrzejem Olejniczakiem (Joannę Łuczak zastąpiła niedawno w zespole Paulina Wielgościńska).

W skład kwartetu Furioso wchodzi dypłomantki Akademii Muzycznych w Łodzi oraz Wrocławiu: skrzypaczki Aldona Wrocławska i Małgorzata Matwij, altowiolistka Katarzyna Piasecka, wio-

lonczelistka Edyta Moskwa. Ten ansambl specjalizuje się w muzyce popularnej, poczynając od klasycznych „przebojów mistrzów”, aż po transkrypcje melodii filmowych, piosenek musicalowych itp. Zespół wystąpił w 2009 roku podczas Międzynarodowych Targów Poznańskich, a niedawno również na jednym z koncertów sylwestrowych w Filharmonii Łódzkiej. Można też go nieraz posłuchać w domach kultury, a nawet centrach handlowych.

Najmłodszym w sensie stażu i wieku jest Typhoon String Quartet, założony zaledwie kilkanaście miesięcy temu przez studentki łódzkiej Akademii Muzycznej: skrzypaczki Agatę Zamirską, Martę Pawłowską (zmieniła ją w październiku Dominika Wiśniewska), altowiolistkę Martynę Susek, wiolonczelistkę Martę Kotaszewską. Ten zespół różni się od poprzednio wymienionych tym, że – jak znany już jazzfanom warszawski Atom String Quartet – uwzględnia w swych opracowaniach partie improwizowane. W dynamiczny, swingujący sposób wykonuje zarówno standardy, jak i tematy własne. Wystąpił już w Akademickim Ośrodku Inicjatyw Artystycznych, Okręgowej Izbie Lekarskiej i Muzeum Miasta Łodzi, spotykając się z życzliwym przyjęciem.

Panie grające w łódzkich kwartetach smyczkowych obrały taką formułę repertuarową, która w połączeniu ze smyczkowym brzmieniem przysparza im sympatyków zarówno wśród melomanów „klasycznych”, jak i zwolenników muzyki lżejszej. I to nie tylko wśród panów... \*

# Stulatek z Promenady

Ryszard Bonisławski

W latach 70. XIX wieku w sąsiedztwie ulicy Piotrkowskiej powstała niezbyt długa, przedzielona trawnikiem aleja. Po obu stronach trawnika zbudowano szerokie jezdnie, a jego środek utwardzono i przeznaczono do spacerów. Łodzianie nazwali aleję Promenadą. W krótkim czasie powstało przy niej kilkanaście okazałych kamienic i kilka budynków użyteczności publicznej. Przeplatają się one z fabrykami i pałacami tworząc specyficzny klimat tej ulicy.

Pierwszą rezydencję przy ówczesnej Promenadzie (czyli ul. Spacerowej, dziś al. Kościuszki) wybudował w 1888 r. znany łódzki fabrykant, współwłaściciel Widzewskiej Manufaktury – Juliusz Kunitzer. Neorenesansowa budowla przetrwała 20 lat, po tragicznej śmierci właściciela została sprzedana lokalnemu Bankowi Handlowemu i rozebrana. Jesienią 1910 r. na plac budowy weszła berlińska firma „Bielenberg i Moser”. W lipcu 1913 r. uroczyście otwarto nową siedzibę banku.

Niestety, późniejsze wydarzenia (I wojna światowa, kryzys gospodarczy) doprowadziły do upadku i likwidacji tej zasłużonej dla Łodzi instytucji. Opustoszały gmach nabyła Poczta Kasa Oszczędności i w 1936 r. uruchomiła w nim swój oddział, czynny do dzisiaj. Zmianom ulegała tylko nazwa – obecnie mamy PKO Bank Polski S.A. przy al. Kościuszki 15, najpopularniejszy bank w Łodzi.

Warto zatrzymać się tu na chwilę i popatrzeć na ciekawą architekturę oraz mnogość symbolicznych i alegorycznych ozdób. Potężna fasada wyraża powagę i moc banku, podkreśla ją także wielki portyk złożony z wysokich kolumn. Koń w kartuszu zachęca do wyteźonej pracy, a rogi obfitości wskazują na efekty pracy, głowa Hermesa, patrona handlu, nawiązuje do pierwotnej nazwy banku i finansowych operacji. Pomiedzy oknami umieszczono kilka płaskorzeźb o podobnej wymowie: syrenę z rogiem ob-



Budynek banku w 1937 r.

fitości, twarz Merkurego w uskrzydłonym hełmie i jego laskę – kaduceusz, pegaza, wazę z owocami, chomiki, jest tu również koza Amaltea (wykarmlała małego Zeusa, jej róg jest symbolem obfitości) i są owoce granatu – znaki bogactwa. Ponad oknami pierwszego piętra dodano prostokątne płyciny z kolejnymi rzeźbami: dwa orły to symbol wysokich lotów i prestiżu, sowy na otwartej księdze to podkreślenie wagi intelektu w operacjach finansowych, lew między gałązkami dębu oznacza moc, królowanie i niezniszczalność, a byk ze znakiem zodiaku przypomina o odwiecznym porządku i upływającym czasie. Wystarczy teraz wejść do środka, aby odkryć kolejną porcję symboli: w westybulu motywy ptaków, owoców i wiewiórek (symbolizują oszczędność), a w jasnej sali operacyjnej postacie z pochodniami, zegary, rogi obfitości, znaki zodiaku (wyrażają cykliczność działań) i oracze (symbolizują pracę, jedyną drogę do dobrobytu).

Bank ma także inne pięknie dekorowane pomieszczenia, jednak nie wolno ich zwiedzać. Budynek w harmonijny sposób łączy piękno architektury

i doskonałość użytych materiałów z nowoczesnymi i funkcjonalnymi rozwiązaniami technicznymi. Po wcześniejszym uzgodnieniu można zwiedzić tu-tejszą izbę muzealną z interesującymi zbiorami. \*

## ARLEKIN

ul. Wólczańska 5, tel. 42 632 58 99

**Kasa czynna:** wt.-n. godzinę przed spektaklem  
**BOW tel. 42 632 58 99**

*W związku z remontem tymczasowa siedziba teatru - ul. Piotrkowska 282a*

- **WYPRAWA NA SZKLANĄ GÓRĘ**  
reż. C. Sienko  
5 V g. 12  
6, 7, 8, 9 V g. 9 i 11  
10 V g. 9
- **HORROR KITCHEN SHOW**  
według Richarda O'Briena  
„The Rocky Horror Show”  
scen. i reż. A. Bruszweska, W. Kondzielnik  
5, 6, 7 V g. 19  
spektakl grany w AOIA, ul. Zachodnia 54/56
- **KOT W BUTACH**  
reż. A. Nowicka  
12 V g. 12  
13, 14, 15, 16, 17 V g. 10
- **ZŁOTA RÓŻDŻKA**  
scen. i reż. J. Bielunas  
12, 13, 14, 15, 16, 17 V g. 19
- **PSTRYK**  
na podst. sztuki P. Dorina  
reż. K. Kawalec  
19 V g. 10
- **Jan Wilkowski**  
**TYMOTEUSZ WŚRÓD PTAKÓW**  
reż. S. Ochmański  
19 V g. 12  
20, 21, 22, 23, 24 V g. 9 i 11
- **SZARY CHŁOPIEC**  
scen. i reż. K. Kawalec  
19 V g. 16 - premiera  
20, 21, 22, 23, 24, 26 V g. 10
- **Janusz Korczak**  
**NIEWIELKI, NIEMAŁY KRÓL**  
reż. B. Nauka  
26 V g. 12  
27, 28, 29 V g. 9 i 11

## JARACZA

ul. Kilińskiego 45, tel. 42 662 33 00

Duża, Mała i Kameralna Scena  
ul. Jaracza 27

**Kasa czynna:** pn.-n. 12-19  
tel. 42 632 66 18

### DUŻA SCENA

- **Szymon AN-SKI**  
**DYBUK**  
reż. M. Grzegorzek  
spektakl trwa ok. 130 min.  
14, 15 V g. 19

- **Sarah Ruhl**  
**POSPRZĄTANE**  
reż. M. Grzegorzek  
spektakl trwa ok. 180 min.  
17, 18 V g. 19
- **Nikołaj Gogol**  
**REWIZOR**  
reż. M. Fiedor  
przedstawienie trwa 110 min.  
21, 22 V g. 19
- **Ingmar Bergman**  
**JAJO WĘŻA**  
reż. M. Bogajewska  
23, 24 V g. 19
- **Nikołaj Kolada**  
**BABA CHANEL**  
reż. N. Kolada  
28, 31 V g. 19

### MAŁA SCENA

- **Juli Zeh**  
**INSTYKNT GRY**  
reż. W. Zawodziński  
4, 5 V g. 18 - pożegnanie z tytułem
- **Shelagh Stephenson**  
**PAMIĘĆ WODY**  
reż. B. Tosza  
spektakl trwa 150 min.  
11, 12 V g. 19
- **Volker Schmidt**  
**ROWERZYŚCI**  
reż. A. Augustynowicz  
spektakl trwa 100 min.  
18, 19 V g. 19
- **Judith Thompson**  
**HABITAT**  
reż. M. Grzegorzek  
spektakl trwa 180 min.  
21, 22 V g. 18
- **Jaroslawa Pulinowicz**  
**MARZENIE NATASZY**  
reż. N. Kolada  
23, 24, 25 V g. 19
- **Mark Ravenhill**  
**POLAROIDY**  
reż. A. Majczak  
spektakl trwa 130 min.  
28, 29 V g. 19 - 10 lat na scenie

### SCENA KAMERALNA

- **Silke Hassler**  
**TOTALNIE SZCZĘŚLIWI**  
reż. J. Filipiak  
spektakl trwa 100 min.  
4, 5, 7, 8 V g. 19
- **Fiodor Dostojewski**  
**KARAMAZOW**  
reż. J. Orłowski  
9, 10 V g. 19

- **Eric Bogosian**  
**SEKS, PROCHY I ROCK & ROLL**  
reż. J. Orłowski  
spektakl trwa 100 min.  
14, 15, 16 V g. 19
- **Eric Bogosian**  
**CZOŁEM WBIJAJĄC**  
**GWOŹDZIE W PODŁOGĘ**  
reż. J. Orłowski  
spektakl trwa 80 min.  
18, 19 V g. 19
- **Eric Bogosian**  
**OBUDŹ SIĘ I POCZUJ SMAK KAWY**  
reż. J. Orłowski  
spektakl trwa 85 min.  
23, 24 V g. 19
- **Anthony Neilson**  
**ZSZYWANIE**  
reż. M. Bogajewska  
spektakl trwa 75 min.  
31 V g. 19 - pożegnanie z tytułem

## LOGOS

przy kościele pw. Niep. Pocz. NMP  
ul. M. Skłodowskiej-Curie 22  
Dyrektor teatru: ks. W. Sondka  
Karty wstępu w kancelarii  
w g. 8.30-9.30, 16.30-18.30  
tel. 42 637 65 45

*Msza św. dla twórców kultury  
w każdą niedzielę o g. 11.  
Po mszy św. spotkanie przy herbacie  
w sali kominkowej.*

- **O ŁAZARZU**  
według „Zbrodni i kary”  
Fiodora Dostojewskiego  
reż. P. Krukowski  
10, 12 V g. 19
- **PODRÓŻ DO ZIELONYCH CIENI**  
według Finna Methlinga  
reż. T. Junak  
16 V g. 19 (spektakl w języku hiszpańskim)  
18 V g. 19

## MAŁY W MANUFakturZE

ul. Drewnowska 58, tel. 42 633 24 24  
Dyrektor teatru: M. Piławski  
więcej informacji na stronie:  
[www.teatr-maly.pl](http://www.teatr-maly.pl)

- **SMAGANA WIATREM DZIEJÓW,**  
**OJCZYŻNO MA**  
3 V g. 19.15
- **Jacek Chmielnik**  
**SEX GRUPOWY,**

**CZYLI PSYCHOTERAPIA**

reż. L. Szurmiej  
4 V g. 19.15

• **OCALIĆ OD ZAPOMNIENIA**

spektakl inspirowany piosenkami  
Marka Grechuty  
reż. K. Kaczmarek  
spektakl Teatru Zwierciadło  
5 V g. 18.15

• **Michał Rosiński**

**ZWARIOWAĆ MOŻNA**  
reż. M. Pilawski  
10, 11 V g. 19.15  
12 V g. 18.15

• **Marcin Szczygielski**  
**WYDMUSZKA**

reż. M. Pilawski  
spektakl trwa 95 min.  
17, 18 V g. 19.15

• **NOVOCENTO**

reż. I. Fedral  
spektakl Teatru Nowego w Krakowie  
19 V g. 18.15

• **Jan Jakub Należyty**  
**TRZY RAZY ŁÓŻKO**

reż. M. Pilawski  
spektakl trwa 65 min.  
24, 25 V g. 19.15

• **DAŁ CI BÓG KONIEC WOJNY**

**W PREZENCIE - piosenki** Bułata Okudźawy  
26 V g. 18.15

• **LEGENDA O WAŻNYM POLSKIM KRÓLU**  
**ORAZ O TYM, JAK ŁÓDŹ POWSTAŁA**

Teatr Mały dla malutkich - z okazji  
Dnia Dziecka otwarcie objazdowej  
sceny kukielkowej  
31 V g. 17.15

**MUZYCZNY**

ul. Północna 47/51

**Kasa czynna:** wt.-pt. 11-18.30,  
sob. 12-18.30, n. 15-18.30,  
w dniu spektaklu do 16.30  
**tel. 42 678 35 11 w. 319**  
**i tel. kom. 502 396 544**

• **Ryszard Poznakowski, Wojciech Trzcirski**  
**SMURFOWISKO,**

**CZYLI GARGAMEL ZŁAPANY**  
reż. A. Orechwo i A. Żymelka  
musical dla dzieci  
7, 8 V g. 10

• **30-LECIE POLSKIEJ PRAPREMIIERY**  
**SKRZYPKA NA DACHU**

- koncert jubileuszowy  
11 V g. 18.30

• **Jerry Bock**

**SKRZYPEK NA DACHU**

reż. J. Szurmiej  
12 V g. 18.30

• **TOMASZ STAŃKO NEW JORK QUARTET**

13 V g. 20

• **Rafał Kmita**

**JESZCZE NIE PORA NAM SPAĆ**  
dziwowisko kabaretowe  
reż. R. Kmita  
16, 17 V g. 18.30

• **Mitchell Leigh**  
**CZŁOWIEK Z LA MANCHY**

reż. W. Zawodziński  
18, 19 V g. 18.30

• **ŁAJZA**

miscenium rockowe oparte  
na utworach zespołu Normalsi  
reż. i choreogr. A. Żymelka  
21 V g. 11  
22 V g. 18.30

• **WIELKA SŁAWA TO ŻART**

reż. Z. Macias  
25, 26, 29, 31 V g. 18.30

**NOWY im. K. Dejmka**

ul. Więckowskiego 15

ul. Zachodnia 93

tel. 42 633 44 94

**Kasa czynna:** wt.-sob. 12-19,  
niedziela godzinę przed spektaklem  
**tel. 42 633 44 94 wew. 317**  
lub 42 636 05 92

**DUŻA SALA**• **Marek Rębacz**  
**DIABLI MNIE BIORĄ**

reż. M. Rębacz  
spektakl trwa 160 min.  
4 V g. 19  
5 V g. 16 i 19

• **ŁÓDZKI FESTIWAL KABARETU HRABI**

6, 7, 8 V g. 18

• **Astrid Lindgren**

**PIPPI LANGSTRUMPF**  
adaptacja i insc. Z. Jaskuła  
spektakl trwa 120 min.  
10, 15, 16 V g. 10  
12 V g. 11

• **Ray Cooney**  
**MAYDAY**

reż. R.M. Nyczka  
spektakl trwa 120 min.  
10, 11, 12, 31 V g. 19

• **Józef Roth**  
**HOTEL SAVOY**

reż. M. Zadara  
spektakl grany w hotelu Savoy  
(ul. Traugutta 6)  
15, 16, 23, 24 V g. 20

• **Robert Urbański**  
**KOKOLOBOLO, CZYLI OPOWIEŚĆ**  
**O PRZYPADKACH ŚLEPEGO MAKSA**  
**I SZAI MAGNATA**

reż. J. Glomb  
17, 18, 19 V g. 19

• **Krzysztof Jaroszyński**  
**ROMA I JULIAN**

reż. K. Jaroszyński  
spektakl gościnny warszawskiego  
Teatru Kamienica  
20 V g. 19

• **LENINGRADŁÓDŹ**

spektakl muzyczny  
z utworami zespołu Leningrad  
21 V g. 19 - premiera  
22 V g. 19

• **Eric Chappell**

**ZŁODZIEJ**  
reż. M. Pasieczny  
25, 26 V g. 19

• **Sofokles**

**ANTYGONA**  
reż. M. Liber  
29 V g. 10 i 19

**MAŁA SALA**• **Geraldin Aron**  
**MÓJ BOSKI ROZWÓD**

reż. M. Pasieczny  
spektakl trwa 100 min.  
4, 5 V g. 19.15

• **Hanoch Levin**  
**SHITZ**

reż. M. Pasieczny  
10 V g. 19.15 - premiera  
11, 12, 31 V g. 19.15

• **Rainer Werner Fassbinder**  
**KROPLE WODY**  
**NA ROZPALONE KAMIEŃ**

reż. J. Porcari  
spektakl trwa 75 min.  
18, 19 V g. 19.15

• **RE:AKCJA**

spektakl teatru tańca Pracownia Fizyczna  
reż. J. Owczarek  
20 V g. 19.15

• **Dario Fo**

**KTO NIE MA, NIE PŁACI**  
reż. P. Bikont  
25, 26 V g. 19.15

**PINOKIO**

ul. Kopernika 16

tel. 42 636 59 88

**Kasa czynna:** pn.-pt. godzinę przed  
spektaklem, n. 10-13  
**tel. 42 636 13 41**



*Teatr jest przygotowany do przyjęcia osób niepełnosprawnych*

- **TUWIMKI**  
reż. zespolowa  
5 V g. 12  
8, 10 V g. 10  
9 V g. 9 i 11
- **OSCAR I PANI RÓŻA**  
na podst. powieści Erica-Emmanuela Schmitta  
reż. E. Piotrowska  
6, 7, 21, 22 V g. 10  
17 V g. 19
- **Wilhelm i Jakub Grimm  
KOPCIUSZEK**  
reż. K. Dworakowski  
12 V g. 12  
13, 14 V g. 10
- **MASZYNA DO OPOWIADANIA BAJEK**  
reż. zespolowa  
15, 16, 24, 27, 28, 29 V g. 10  
26 V g. 12
- **POKOLOROWANKI**  
reż. H. Mierzejewska-Mikosza  
spektakl trwa 40 min.  
19 V g. 12  
20 V g. 9 i 11
- **FESTIWAL SZTUKI MAŁEGO DZIECKA**  
23 V

## POWSZECHNY

ul. Legionów 21, tel. 42 633 25 39

Kasa czynna: wt.-pt. 9-19,

sob. i n. 13-19

BOW: tel. 42 633 50 36

## DUŻA SCENA

- **Ray Cooney  
MAYDAY 2**  
reż. M. Stawiński  
2, 4, 5 V g. 19  
7 V g. 10
- **Paul Pörtner  
SZALONE NOŻYCKI**  
reż. M. Stawiński  
spektakl trwa 120 min.

- 8 V g. 10  
9, 11, 12 V g. 19  
10 V g. 10 i 19
- **Liz Lochhead  
DOBRE RZECZY**  
reż. J. Celeda  
18, 19, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 29, 31 V g. 19  
21 V g. 10 i 19

## MAŁA SCENA

- **Agnieszka Jakimiak  
ARTYŚCI PROWINCJONALNI**  
reż. W. Szczawińska  
11, 12, V g. 19.15
- **Oliver Cotton  
SCENA NA WYPADEK DESZCZU**  
reż. W. Raźniak  
17, 18 V g. 19.15  
28 IV g. 16
- **Przemysław Jurek  
KOCHANOWO I OKOLICE**  
reż. A. Figura  
22, 23, 24 V g. 10

## STUDIO TEATRALNE SŁUP

ul. Gorkiego 16, tel. 42 673 35 99

Dyrektor artystyczny: Marcel Szytenchelm

## STUDYJNY PWSFTVIT

ul. Kopernika 8,

tel. 42 636 41 66, 42 637 26 67

[www.filmschool.lodz.pl](http://www.filmschool.lodz.pl)

Bilety: można zamówić telefonicznie lub kupić na godzinę przed spektaklem

- **DYPLOM Z MIŁOŚCI**  
scen. i reż. R. Gliński  
16, 17, 18 V g. 19.07
- **ZŁESNY**  
scen. i reż. A. Duda-Gracj  
21, 22 V g. 19.07
- **Dorota Masłowska  
DWOJE BIEDNYCH RUMUNÓW  
MÓWIĄCYCH PO POLSKU**  
reż. M. Bogajewska

- 23, 24 V g. 19.07 (mała scena)
- **Mark Ravenhill  
SHOPPING AND FUCKING**  
reż. G. Wiśniewski  
29, 30, 31 V g. 19.07 (mała scena)

## WIELKI

pl. Dąbrowskiego

tel. 42 633 99 60

Kasy czynne: pn.-sob. 12-19

tel. 42 633 77 77

*Teatr jest przygotowany do przyjęcia osób niepełnosprawnych*

- **Frederick Loewe  
MY FAIR LADY**  
reż. M. Korwin  
7, 8 V g. 18.30
- **Gray Veredon / Franz von Suppé /  
Michael Nyman  
ZIEMIA OBIECANA**  
reż. G. Veredon  
10 V g. 18.30
- **Giuseppe Verdi  
TRAVIATA**  
reż. J. Niesobka, W. Zawodziński  
12 V g. 18
- **Giacomo Puccini  
TOSCA**  
reż. J. Niesobka, W. Zawodziński  
17, 19 V g. 19 - premiera  
21 V g. 18.30
- **Gioacchino Rossini  
KOPCIUSZEK**  
reż. G. Madia  
23 V g. 18.30  
24 V g. 11
- **Gaetano Donizetti  
ANNA BOLENA**  
reż. i choreogr. J. Niesobka  
26 V g. 18.30
- **Gaetano Donizetti  
MARIA STUARDA**  
reż. D. Kaegi  
29 V g. 18.30

**TVP ŁÓDŹ**

**MAGAZYN KULTURALNY**

w sobotę 4, 18 maja o godz. 17.15

**ŁÓDZKIE WIADOMOŚCI DNIA**

WYDANIE GŁÓWNE - godz. 18.30

**TVP ŁÓDŹ**

Z M I E N I A M Y S I Ę D L A C I E B I E

## ANIMACJI SE-MA-FOR

ul. Targowa 1/3 bud. 24, (wejście od ul. Tuwima 54)  
tel. 42 681 54 74, 502 496 350

www.se-ma-for.com

**Czynne:** pn. 10-16 (dla grup zorganizowanych),  
wt. - pt. 10-16, czw. 12-18, sob. i n. 10-16

**Bilety:** 10 zł i 7 zł; warsztaty plastyczne 10 zł  
**Stała ekspozycja:**

- Historia animacji • Proces tworzenia filmu animowanego • Interaktywne pulpity
- Originalne lalki Misia Uszatka • Scenografie z realizowanych produkcji • Sprzęt filmowy
- Nagrody - m.in. statuetki Oscara

**Wystawy czasowe:**

- „Zaczyna się od pomysłu” - wystawa storyboardów i concept artów (do 31 V)

**Inne wydarzenia:**

- Pokazy filmów zgłoszonych na Ogólnopolski Przegląd Dziecięcych Filmów Animowanych „halo echo” (11-12 V)
- „Moja własna lalka” - warsztaty plastyczne (4 V g. 12)
- „Animowane wycinanki w kolorowym świecie Pacyka” - warsztaty filmowe (11 V g. 12)
- „Żaba, która chciała zostać smokiem” - warsztaty plastyczne (12 V g. 12)
- Noc Muzeów (18/19 V)
- „Animowane obrazki” - warsztaty plastyczne (25 V g. 12)
- Fotospacery „Łódź - miasto wspomnień Juliana Tuwima” - zbieranie materiałów, które posłużą do stworzenia animacji (25-26 V)

## ARCHEOLOGICZNE I ETNOGRAFICZNE

pl. Wolności 14, tel. 42 632 84 40

**Czynne:** wt.-n. 10-17

**Bilety:** 8 zł i 5 zł (we wtorek wstęp wolny)

**Wystawy stałe:**

- „Pieniądz na ziemiach polskich” - wystawa numizmatyczna
- „Przeszłość wydobyta z ziemi” - wystawa archeologiczna
- „Szare jak ziemia, barwne jak pamięć” - wystawa etnograficzna

**Wystawa czasowa:**

- „Świat jest teatrem lalek. Teatr Tadeusza Hołównki” z cyklu „Galeria scenografów polskiego teatru lalek” (do 31 VIII)

## FABRYKI

ul. DREWNOWSKA 58 (Manufaktura)

tel. 42 664 92 93, www.muzeumfabryki.pl

**Czynne:** wt.-pt. 9-19, sob. i n. 11-19

**Bilety:** 4 zł i 3 zł, rodzinny 10 zł

**Wystawy stałe:**

- „Historia zakładów produkcji tkanin

bawelnianych Izraela Poznańskiego” • „Zabytkowe krosna z fabryki Izraela Poznańskiego”

- „Ludzie i ich fabryka. Codzienna praca i życie pracowników powojennych zakładów Poltex”
- stoisko z pamiątkami i książkami

**Inne wydarzenia:**

- FashionSwap - spotkanie fanów mody: wymiana strojów, stylizacja (11 V g. 11)
- Noc Muzeów - „Salon gier dawnych” (18/19 V)
- Warsztaty ekologiczno-artystyczne dla rodzin - kartki i upominki na Dzień Matki (25 V g. 11)

## HISTORII FARMACJI

pl. Wolności 2, tel. 42 632 17 15

**Czynne:** pn.-pt. 9-16

w pozostałe dni po uzgodnieniu tel.

**Bilety:** 6 zł i 3 zł

grupowy (pow. 10 osób) - 20 zł

**Wystawa stała:**

- Odtworzone wnętrze apteki z przełomu XIX i XX wieku

**Inne wydarzenia:**

- „Zimna woda zdrowia doda - woda w lecznictwie, higienie i pielęgnacji (14 V - 31 VIII)

## KINEMATOGRAFII

pl. Zwycięstwa 1, tel. 42 674 09 57

**Czynne:** wt. 10-17, śr., pt. 9-16,

czw. 11-19, sob., n. 11-18

**Bilety:** 8 zł i 5 zł (we wtorek wstęp wolny)

**Wystawy stałe:**

- „Cud ożywionej fotografii. Zabytki techniki filmowej” • „Rówieśnik kinematografu. Magia seansów w fotoplastikonie” • „Scheiblerowie. Dzieje rodu”

**Wystawy czasowe:**

- „55 lat Pracowni Filmu Animowanego Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie” - wybrane projekty z archiwum pracowni (do 5 V)
- „Ilustrując filmy. Sztuka plakatu Andrzeja Pagowskiego” (do 31 V)
- „Niezrealizowane. Wystawa plakatów” (7 V - 2 VI)

## KOMUNIKACJI MIEJSKIEJ MPK-ŁÓDŹ

ul. Wierzbowa 51, tel. 42 672 12 07

**Czynne:** pn.-czw. 10-18, sob. 12 i 26 V g. 10-14

**Bilety:** 2,40 zł i 1,20 zł

**Wystawa stała:**

- Zabytkowe wagony tramwajowe, tablice pamiątkowe, rozkłady jazdy, katalog biletów okresowych, akcesoria konduktorskie i inne

**Wystawa czasowa:**

- „Łódzkie tramwaje w latach 80. XX wieku” (do 31 VIII)

## MIASTA ŁODZI

ul. Ogrodowa 15, tel. 42 654 03 23

tel. 42 254 90 15

**Czynne:** pn. 10-14, wt., czw. 10-16, śr. 14-18,  
sob. i n. 11-18

**Bilety:** 9 zł i 5 zł (w niedziele wstęp wolny)

Bilety łączne (do muzeum i galerii): 15 zł i 8 zł

**Wystawy stałe:**

- „Z dziejów Łodzi (historia, kultura, codzienność)” • „Triada łódzka - trzy wielkie społeczności: Polacy, Niemcy, Żydzi”

**Panteon Wielkich Łodzian:**

- Jan Karski • Władysław Reymont
- Julian Tuwim • Artur Rubinstein
- Jerzy Kosiński • Karl Dedecius
- Marek Edelman i Alina Margolis
- Aleksander Tansman

(gabinet czasowo nieczynny)

**Galeria Mistrzów Polskich:**

**Bilety:** 10 zł i 5 zł

- Dzieła z kolekcji Krzysztofa Musiała

**Wystawa czasowa:**

- „Lech Kunka (1920 Pabianice - 1978 Łódź)” - wystawa malarstwa w 35. rocznicę śmierci artysty (do 5 V)
- Alfons Karpiński (1875-1961) - Mistrz martwej natury” (do 30 VIII)
- „Kajetan Sosnowski w setną rocznicę urodzin” (17 V - 30 VIII)

**Inne wydarzenia:**

- Noc Muzeów (18/19 V)

**Oddział Kultur i Tradycji Wyznaniowych**

pl. Wolności 2, II piętro, tel. 42 250 51 31

**Czynne:** wt. śr. pt. 10-16, czw. 11-19, n. 10-14

**Bilety:** 4 zł i 2 zł

(w czwartek wstęp wolny dla indywidualnych zwiedzających)

**Wystawy stałe:**

- „Łódź katolicka” • „Łódź wielu wyznań i kultur” - wystawa fotografii \*

**Inne wydarzenia:**

- Spotkanie z cyklu „Lubię wiedzieć”: „Żydowscy socjaliści w przedwojennej Łodzi. Bund - ludzie i miejsca” (12 V g. 11)

**MUZEUM KANAŁU „DĘTKA”**

pl. Wolności 2, tel. 42 250 90 11

**Czynne:** czw.-pt. 11-19, sob.-n. 12-20,

pn.-śr. nieczynne

**Bilety:** 5 i 3 zł do kupienia w kamienicy przy pl. Wolności 2

**MUZEUM SPORTU I TURYSTYKI**

ul. ks. Skorupki 21

tel. 42 636 40 53

**Czynny:** pn., śr., pt. 9-15, czw. 11-19

**Bilety:** 4 zł i 2 zł

**Wystawa stała:**

- „Z dziejów łódzkiego sportu i turystyki”

**Wystawy czasowe:**

- „Łodzianie w piłkarskiej kadrcze Polski” (do 30 V)
- „Dla młodzieży... Działalność Władysława Lachowicza” (7 V - 31 XII)

## OŚWIATY ZIEMI ŁÓDZKIEJ

ul. Wólczajska 202, tel. 537 462 100

**Wydział Zbiorów Specjalnych PBW**

**Czynne:** pn.-pt. 10-14

**Wystawa stała:**

- „Oświata łódzka końca XIX i początków XX w.”

**Wystawa czasowa:**

- „Dawne przybory i pomoce szkolne” (do 12 XI)

## PAPIERU I DRUKU PŁ

Pracownia papieru w Instytucie

Papiernictwa i Poligrafii PŁ,

ul. Wólczajska 223, tel. 42 631 28 58

**Czynne:** wt.-pt. 10-16

**Prowadzi:** R. Uljański

**Wystawy stałe:**

- „Historia druku” • „Historia papieru”
- Dom Papiernika (w Skansenie Architektury Drewnianej Centralnego Muzeum Włókiennictwa, ul. Piotrkowska 282)** **czynny:** sob., n. 11-16

**Wystawy stałe:**

- „Przekorna Trupa Stasia Straszydo”
- „Drukarnie łódzkie do roku 1918. Zarys dziejów”

**Wystawa czasowa:**

- „Księgi, fragmenty, korespondencje z włókien organicznych i stilonu” - prace Małgorzaty Buczek-Śledzińskiej (8 V - 1 VI, otwarcie g. 11)

## PRZYRODNICZE UŁ

Park Sienkiewicza, tel. 42 665 54 90

**Czynne:** wt.-pt. 10-17, sob.-n. 10-13.30

**Bilety:** 5 zł i 3 zł (w czwartki wstęp wolny)

**Wystawa stała:**

- „Sieć życia - zróżnicowanie form w królestwie zwierząt”

**Wystawa czasowa:**

- „Antarktyda - wyprawy naukowe Uniwersytetu Łódzkiego”

## MUZEUUM SZTUKI

### ms

**GMACH GŁÓWNY**

ul. Więckowskiego 36, tel. 42 633 97 90

**Wystawa stała:**

- Sala Neoplastyczna. Kompozycja otwarta

**Wystawa czasowa:**

- „Cezary Bodzianowski. To miejsce nazywa się Jama” (do 4 VIII)

## ms<sup>2</sup>

**ul. Ogrodowa 19**

**Czynne:** wt. 10-18, śr.-n. 12-20

Kawiarnia: pn. 11-19, wt.-n. 11-21

Księgarnia: pn. 11-19, wt.-n. 11-20

**Bilety:** 8 zł i 5 zł (wystawy: stała i czasowa)

4 zł i 3 zł (wystawy czasowe)

(w czwartki wstęp wolny)

**Wystawa stała:**

- „Kolekcja sztuki XX i XXI wieku” - *nieczynna*

**Wystawy czasowe:**

- „Korespondencje. Sztuka nowoczesna i uniwersalizm” (do 30 VI)
- „Themersonowie i awangarda” (do 5 V)

**Inne wydarzenia:**

- Kino MS: Peter Greenaway „Falls” (3 V g. 18)
- Hubert Czerepok: „Lux Aeterna” (10 V g. 18)
- Ursula Mayer: „Gonda” (17 V g. 18)
- Marcin Latalo: „Moja ulica” (31 V g. 18)

## TRADYCJI NIEPODLEGŁOŚCIOWYCH

ul. Gdańska 13, tel. 42 632 71 12

**Czynne:** pn., wt., śr. 9-17, czw. 11-18,

sob. n. 9.30-16 - *wstęp wolny*,

dla grup zorganizowanych - 30 zł

(z przewodnikiem)

**Wystawy stałe:**

- „Więzienie przy Długiej (Gdańskiej) w Łodzi 1885-1953” • „Drogi do Niepodległości 1791-1921”

**Wystawy czasowe:**

- „Legenda powstania styczniowego” (do 31 V)
- „Tradycja obchodów Święta Niepodległości” (do 31 V)
- Noc Muzeów (18/19 V)

## ODDZIAŁ MARTYROLOGII RADOGOSZCZ

ul. Zgierska 147, tel. 42 655 36 66

**Czynne:** wt., śr., pt. 9-17, czw. 9-18,

sob. 10-16, n. 11-17 *wstęp wolny*,

dla grup zorganizowanych

(z przewodnikiem) - 30 zł

**Wystawy stałe:**

- „Radogoszcz 1939-1945” • „Łódź i ziemia łódzka w latach wojny i okupacji 1939-1945”

**Wystawa czasowa:**

- „Zbrodnia i pamięć. Bykownia - czwarty cmentarz katyński” (do 31 V)

## ODDZIAŁ STACJA RADEGAST

al. Pamięci Ofiar Litzmannstadt Ghetto 12  
tel. 42 291 36 27

**Czynne:** pn. wt. 9-17, śr., czw. 10-18,

sob., n. 10-16 *wstęp wolny*

**Wystawy stałe:**

- Listy transportowe • Kufer rodziny Schwarzów - austriackich Żydów
- „I skrzypce przestały grać...” - wystawa dla upamiętnienia Romów, którzy zginęli w obozie w Łodzi i w Chełmnie nad Nerem - w dawnej kuźni przy ul. Wojska Polskiego 84 *po wcześniejszym telefonicznym umówieniu*
- Wystawa czasowa:**
  - „Walczące getto 1943 w relacjach Marka Edelmana” (do 31 VIII)
  - „Żydowscy chłopcy, idziemy w bój” (od 16 V)

## WŁÓKIENICTWA

ul. Piotrkowska 282, tel. 42 683 26 84

**Czynne:** wt., śr., pt. 9-17, czw. 11-19,

sob., n. 11-16

**Bilety:** 10 zł i 6 zł

**Wystawy stałe:**

- Narzędzia i maszyny włókiennicze
- „Dawne zakłady Ludwika Geyera 1828-2002” • Rekonstrukcja tkalniczy z przełomu XIX/XX w. • „Z modą przez XX wiek”

**Wystawy czasowe:**

- 14. Międzynarodowe Triennale Tkaniny, Łódź 2013 (6 V - 3 XI)
- 12. Ogólnopolska Wystawa Tkaniny Unikatowej, Łódź 2013 (6 V - 3 XI)
- 10. Ogólnopolska Wystawa Miniatury Tkackiej, Łódź 2013 (6 V - 1 IX)
- Międzynarodowe Triennale Tkaniny Młodych, Łódź 2013 (6 V - 25 VIII)

**Inna wydarzenia:**

- Noc Muzeów - Biała noc w Białej Fabryce (18/19 V)

## SKANSEN ŁÓDZKIEJ ARCHITEKTURY DREWNIANEJ:

**Czynny:** w dniach i godz. pracy muzeum

Zwiedzanie (bez przewodnika) bezpłatne

w soboty (w pozostałe dni obowiązuje bilet

wstępu do muzeum)

- Rekonstrukcja wnętrz mieszkań robotniczych z lat 20. i 30. XX w. • Izba warsztatowa w Domu Tkacza • „W kuchni pani Goldbergowej”

## WOJEWÓDZTWO

## BEŁCHATÓW

**MUZEUUM REGIONALNE**

ul. Rodziny Hellwigów 11, tel. 44 633 11 33

**Czynne:** wt.-pt. 10-17, n. 11-18

**Bilety:** 3 zł i 1,50 zł

(w niedziele wstęp wolny)

**Wystawy stałe:**

- „Wnętrza dworskie z przeł. XIX i XX w.”
- Salon Tradycji Niepodległościowych
- „Pradzieje regionu”

**Wystawa czasowa:**

- Malarstwo Bogusława Dziezica (10 V - 10 VI)

**Inne wydarzenia:**

- Noc Muzeów (17 V)

## KUTNO

**MUZEUM REGIONALNE**

pl. Piłsudskiego 20, tel. 24 254 79 64

**Czynne:** codziennie 10-16, oprócz sobót

**Bilety:** 5 zł i 2,5 zł

(w niedziele wstęp wolny)

**Wystawy stałe:**

- „Rzeźba po kutnowsku” • „Miasto w czasie i w przestrzeni”

**Wystawy czasowe:**

- „Polskie lalki teatralne i filmowe” ze zbiorów Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi (do 31 V)
- „Lalarium” - lalki artystyczne Klaudivii Gaugier (do 31 V)

**Inne wydarzenia:**

- Noc Muzeów (18/19 V)

**MUZEUM BITWY NAD BZURĄ**

Park Wiosny Ludów

tel. 24 253 31 41

**Czynne:** wt.-n. 10-16

**Bilety:** 5 zł i 2,5 zł

(w niedziele wstęp wolny)

**Wystawa stała:**

- „Bitwa nad Bzurą”

## ŁĘCZYCA

**MUZEUM W ŁĘCZYZY**

ul. Zamkowa 1, tel. 24 721 24 49

**Czynne:** śr.-pt. 10-16, sob., n. i święta 10-15

w dni poświęcone nieczynne

**Bilety:** 7 zł i 3,5 zł

(w czwartki wstęp wolny)

**Wystawy stałe:**

- „Pradzieje regionu łęczyckiego”
- „Zamek królewski w Łęczycy XIV-XX w.”
- „Wyposażenie dworów podłęczyczkich XVII-XX w.” • „Rzemiosło i sztuka ludowa regionu łęczyckiego” • „Diabeł Boruta w ludowych rzeźbach i legendach”

**Wystawy czasowe:**

- „Antoni Klein. Kolekcjoner z pasją” (do 30 IV)
- „Skarby łęczyckiej ziemi. Cmentarze z neolitu i epoki brązu” (do 31 V)

## ŁÓWICZ

**MUZEUM W ŁÓWICZU**

Stary Rynek 5/7, tel. 46 837 39 28

**Czynne:** wt.-n., **Bilety:** 9 zł i 5 zł

**Wystawy stałe:**

- „Sztuka baroku w Polsce” • „Etnografia Księstwa Łowickiego”

**Wystawy czasowe:**

- „Kolory Polski” (9 V - 2 VI)
- „Muzealne spotkania z fotografią” - wystawa pokonkursowa (18 V - 6 VI)

**Skansen przy muzeum:** czynny jak muzeum

**Bilety:** 5 zł i 3 zł; 2 zł spacerowy

**Skansen w Maurzycach:** czynny

codziennie w g. 9-16

**Bilety:** 8 zł i 5 zł; 3 zł spacerowy

- „Majówka w skansenie” - pieczenie chleba, lekcja kaligrafii w wiejskiej szkole, warsztaty gwarowe, łowicki strój ludowy (3, 5 V)

## NIEBORÓW

**MUZEUM W NIEBOROWIE I ARKADII**

Pałac Radziwiłłów, Manufaktura majoliki artystycznej, Park w Arkadii-Nieborowie  
tel. 46 838 56 35

**Czynne:** pn.-n. 10-18 (do 30 VI)

park od g.10 do zmierzchu przez cały rok

**Bilety:** 18 zł i 7 zł pałac i park w Nieborowie

(sam park 7 zł i 5 zł), Arkadia: 7 zł i 5 zł

## OPOCZNO

**MUZEUM REGIONALNE**

pl. Zamkowy 1, tel. 44 755 23 19

**Czynne:** pn., śr.-pt. 7.30-15,

wt. 7.30-16, sob. 10-16

**Bilety:** 3 zł i 2 zł

**Wystawy stałe:**

- „Początki Opoczna” • „Opoczyńska rzeźba ludowa” • „Rekonstrukcja wnętrza chaty opoczyńskiej” • „Opoczyński strój ludowy” • „I i II wojna światowa na ziemi opoczyńskiej”

**Wystawy czasowe:**

- „Sztuka okopowa” - ze zbiorów Skansenu Rzeki Pilicy w Tomaszowie Maz. (do 31 V)
- „Korpus Ochrony Pogranicza 1924-1939” (do 31 V)

**Inne wydarzenia:**

- Noc Muzeów (18/19 V)

## OŻARÓW

**MUZEUM WNEŹTRZ DWORSKICH**

Oddział Muzeum Ziemi Wieluńskiej,

tel. 43 841 17 24

**Czynne:** wt.-pt. 9-15.30, sob.-n. 12-15.30,

w dni poświęcone nieczynne

**Bilety:** 3,50 zł i 2,50 zł

(w niedziele wstęp wolny)

**Wystawa stała:**

- „Wnętrze dworskie XVIII-XIX wieku”

## PABIANICE

**MUZEUM MIASTA PABIANIC**

Stary Rynek 1/2

tel. 42 215 39 82

**Czynne:**

wt., czw. 10-15, śr., pt. 10-18,

sob. 10-14, pierwsza niedz. m-ca 10-14

**Bilety:** 3 zł i 1,5 zł, 6 zł - rodzinny

(w piątek wstęp wolny)

**Wystawy stałe:**

- „Kowalstwo - ginący zawód” • „Henryk Debich - dyrygent, kompozytor, muzyk, pabianiczanin” • „Symbol miasta. Oblicza dworu” • Alkierz Jana Szulca • „Pozdrowienia z Pabianic. Miasto na starej pocztówce” • „W chłopskiej zagrodzie. Kultura materialna w tradycyjnej społeczności wiejskiej okolic Pabianic” • „Fauna Polski”

**Wystawy czasowe:**

- „Ordery, odznaczenia i medale z kolekcji Henryka Brzyszcza” (do 30 VI)
- „Kwiaty czterech pór roku” - wystawa prac Miłośników Haftu Krzyżykowego „Mulińska” w Pabianicach i Stowarzyszenia Haftu Krzyżykowego „Kanwa” w Łodzi (otwarcie 18 V g. 18)

**Inne wydarzenia:**

- Noc Muzeów (18/19 V)
- Koncert z cyklu „Muzyka w znacym dworze” (22 V g. 18)

## PIOTRKÓW TRYBUNALSKI

**MUZEUM OKRĘGOWE**

pl. Zamkowy 4

tel. 44 646 52 72

**Czynne:** wt., pt. 10-17, śr., czw., n. 10-15

sob. 10-16, w dni poświęcone nieczynne

**Bilety:** 2 zł i 1 zł

**Wystawy stałe:**

- „Pradzieje ziemi piotrkowskiej”
- „Historia miasta Piotrkowa Trybunalskiego”
- „Broń biała i palna”
- „Wnętrza renesansowe i barokowe z XVI, XVII w.”
- „Wnętrza reprezentacyjne z XVI-XIX w.”
- „Kolekcja numizmatów polskich z XX w.”
- „Kolekcja portretu polskiego z XVII i XIX w.”
- „Z naszej wsi...” - wystrój i wyposażenie izby wiejskiej
- „Walka o Rzeczpospolitą w latach 1939-1956” (oddział muzeum w Polichnie)

**Wystawa czasowa:**

- „Niech żyje nam rezerwa” (7-31 V)

**Inne wydarzenia:**

- Giełda staroci (5 V g. 7)
- Noc Muzeów (18 V g. 18)

## RADOMSKO

### MUZEUM REGIONALNE

ul. Narutowicza 1, tel. 44 683 56 51

**Czynne:** pn.-pt. 10-16, n. 10-18,  
1, 2, 3 V 10-18

**Bilety:** 4 zł i 2 zł

(w niedziele wstęp wolny)

#### Wystawy stałe:

- „Pradzieje ziemi radomszczańskiej”
- „Zbiory sztuki w radomszczańskim muzeum”
- „Życie wsi radomszczańskiej na przełomie XIX i XX w.” • „Z dziejów Radomska”
- „W okupowanym Radomsku”

#### Wystawy czasowe:

- „Przenikanie tkanina / malarstwo”
- wystawa Barbary Pierzgałskiej Grams (do 31 V)

## RAWA MAZOWIECKA

### MUZEUM ZIEMI RAWSKIEJ

ul. Łowicka 26, tel. 46 814 45 69

**Czynne:** pn.-pt. 10-15, sob. 10-14

**Bilety:** 3 zł i 2 zł

(w soboty wstęp wolny)

#### Wystawy stałe:

- „Tradycyjna izba chłopska rejonu rawskiego”
- „Salonik babuni z przełomu XIX i XX wieku”

#### Wystawa czasowa:

- „Opowieść o niebieskim kwiecie. Krótka historia lianrstwa” (do 31 V)

#### Inne wydarzenia:

- Promocja książki Barbary Bielawskiej-Dębowskiej „Wesołowscy z Rawy” (25 V g. 13)

## SIERADZ

### MUZEUM OKRĘGOWE

ul. Dominikańska 2, tel. 43 827 16 39

**Czynne:**

wt. 10-18, śr.-pt. 10-16, sob., nd. 10-15,  
w dni poświęczone nieczynne

**Bilety:** 4,5 zł i 2,5 zł

(we wtorki wstęp wolny)

#### Wystawy stałe:

- „Historia Sieradza i jego okolic”
- „Kultura wsi sieradzkiej z przełomu XIX i XX w.”
- „Regionaliści sieradzcy z XIX i XX w.”
- „Życie ludzi w pradziejach”
- „Z techniką łączności przez dziesięciolecia”
- „Na spacerze - prezentacja najciekawszych zabytków z wystaw stałych Muzeum Okręgowego w Sieradzu”

## SKIERNIEWICE

### IZBA HISTORII SKIERNIEWIC

ul. św. Floriana 4, tel. 46 833 44 71

**Czynne:** wt., pt. 10-17, śr.-czw. 8-16,

sob., n. 10-13, w dni poświęczone nieczynne  
(we wszystkie dni wstęp wolny)

#### Wystawa stała:

- „Z dziejów miasta”

#### Inne wydarzenia:

- „Stare romanse rosyjskie i cygańskie” - wystąpią: Michał Podkopajew - bas, Irina Barachowska - sopran, Jerzy Fomenko - fortepian (10 V g. 17, sala biblioteki Instytutu Ogrodnictwa)
- XXXV Międzynarodowy Konkurs dla Dzieci i Młodzieży „Moja przygoda w muzeum” - rozstrzygnięcie eliminacji (17 V g. 10)
- Noc Muzeów (18/19 V)

## TOMASZÓW MAZOWIECKI

### MUZEUM W TOMASZOWIE MAZ.

ul. POW 11/15, tel. 44 724 48 48

**Czynne:** wt.-n. 10-15.45,

w dni poświęczone nieczynne

**Bilety:** 3 zł i 2 zł, 6 zł (rodzinny)

(w soboty wstęp wolny)

#### Wystawy stałe:

- „Życie, tradycje i zwyczaje doroczne zachowane w kulturze ludowej regionu rawsko-opoczyńskiego” • „Fauna środkowego dorzecza Pilicy” • „Od osady górniczo-hutniczej do wielkiego ośrodka przemysłu włókienniczego”
- „Tomaszowianie w powstaniach narodowych i wojnach światowych” • „Obrządek pogrzebowy w środkowym dorzeczu Pilicy od II tys. p.n.e do III w. n.e.”

#### Wystawy czasowe:

- „Zainstalowani w wieczność - Bruno Schulz i Drohobycz” (do 12 V)
- „Furtka do miasta jedynego na świecie” - fotografie (do 12 V)

- „Z Torunia do gwiazd” - opowieść o Mikołaju Koperniku (17 V - 14 VII)

#### Inne wydarzenia:

- Noc Muzeów (18/19)

## WIELUŃ

### MUZEUM ZIEMI WIELUŃSKIEJ

ul. Narutowicza 13, tel. 43 843 43 34

**Czynne:** wt., pt. 9-16, śr., czw. 9-15.30,

sob. 9-14, n. 11-16,

w dni poświęczone nieczynne

**Bilety:** 3,5 zł i 2,5 zł (w niedziele wstęp wolny)

#### Wystawy stałe:

- „Pradzieje ziemi wieluńskiej”
- „Życie codzienne wsi wieluńskiej na pocz. XX w.”
- „Tragedia Wielunia - 1 września 1939 r.”

#### Wystawy czasowe:

- „Z biegiem Warty Kamion 2012” - wystawa poplenerowa (do 6 V)
- „Okno w przeszłość. Badania

archeologiczne starego miasta Wielunia” (do 12 V)

- „Irena Anders. A czasu nikt nie zatrzyma” (18 V - 29 IX)

- „Znad górnej Prosnys i Warty w walce o wolną Polskę w latach 1939-1948” (18 V - 31 XII)

#### Inne wydarzenia:

- „Bilet do Lwowa. Piosenki z repertuaru Renaty Bogdańskiej” - koncert kameralny w wykonaniu Ewy Mikulskiej - śpiew, Wojciecha Machnickiego - śpiew, Zbigniewa Rymarza - akompaniament (18 V)

## ZDUŃSKA WOLA

### MUZEUM HISTORII MIASTA

ul. S. Prawdzic Złotnickiego 7

tel. 43 823 48 43

**Czynne:** pn., wt., śr. 8-16, czw. 8-17, pt. 8-18,

sob. 10-13, niedz. 15-18

*święta po wcześniejszym zgłoszeniu*

**Bilety:** 6 zł i 4 zł

#### Wystawy stałe:

- „Rodowód miejski przemysłowej Zduńskiej Woli”
- „Salon mieszczkański z przełomu XIX i XX w.” • „Sylwetki niepospolitych zduńskowolan” • „W dawnej zduńskowolskiej aptece” • „Izba tkacka” • „Gmina żydowska w Zduńskiej Woli - obecność i zagłada”

#### MUZEUM – DOM URODZIN

ŚW. MAKSYMILIANA MARII KOLBEGO

ul. M.M. Kolbego 9

tel. 43 824 78 29

**Czynne:** śr.-n. 10-12 oraz 14.30-16.30

Wstęp wolny

## ZGIERZ

### MUZEUM MIASTA ZGIERZA

pl. Dąbrowskiego 21, tel. 42 716 37 92

**Czynne:** wt., śr., pt. 10-15.30, czw. 10-18,  
n. 10-16

**Bilety:** 4 zł i 2 zł (w niedziele wstęp wolny)

#### Wystawy stałe:

- „Kruszówka - wnętrze mieszczkańskie z przełomu XIX i XX wieku”
- „Dzieciocy świat. Zabawki z dawnych lat”

#### Wystawy czasowe:

- „Między Dobrą a Dalikowem. Powstanie styczniowe 1863” (do 31 V)
- Grafiki Leszka Różgi (od 19 V)

#### Inne wydarzenia:

- Spotkanie Klubu Historycznego im. gen. Stefana „Grotę” Roweckiego: „Kobiety - żołnierze II konspiracji z terenu województwa łódzkiego” - wykład Joanny Żelazko z IPN w Łodzi (15 V g. 14)
- Noc Muzeów (18/19 V)

## ADI ART

ul. Piotrkowska 60, tel. 42 636 80 55

Czynna: pn.-pt. 11-18

Prowadzą: M. Soldon i M. Królikowska

• „Alchemia koloru” - malarstwo Wojciecha Górskiego (otwarcie 17 V g. 19)

## AMCOR

ul. Aleksandrowska 55, tel. 42 61 38 138

Czynna:

po uprzednim kontakcie telefonicznym

Prowadzi: W. Warzywoda

• Paweł Ciechelski - malarstwo i grafika (do 30 VI)

## GALERIE AKADEMII SZTUK PIĘKNYCH

ul. Wojska Polskiego 121, tel. 42 254 75 98

Czynna: pn.-pt. 9-15

### KOBRO (I piętro)

- „Materia X” - prace młodszych pracowników Katedry Tkaniny i Katedry Druku Wydziału Tkaniny i Ubioru ASP (7-21 V)
- Wystawa prac Sławomira Iwańskiego (22-31 V)

### ODNOWA (II piętro, s. 261)

- Wystawa pedagogów z Chin, których studenci biorą udział w Międzynarodowym Triennale Tkaniny Młodych (7-21 V)

### BIAŁA ŚCIANA (V piętro)

- Malarstwo studentów I i II roku Wydziału Wzornictwa i Architektury Wnętrz ASP (do 13 V)

### 144 GRAFIKI (III piętro)

- Janusz Akerman - „Grafika” (15 V - 7 VI)

### STREFA ERASMUSA (III piętro)

- Wystawa biżuterii Magdaleny Lamch (do 10 V)

### POD NAPIĘCIEM

ul. Stefanowskiego 18/22, budynek A10

Czynna: pn.-pt. 8-20

- Rysunek i grafika Piotra Skowrona (do 26 V)

## ATLAS SZTUKI

ul. Piotrkowska 116, tel. 42 632 77 50

Czynna: wt.-pt. 11-20, sob., n. 11-17

Prowadzi: J. Michalak

- „Tam spadła nam zasłona z oczu” - wystawa Zofii Lipeckiej (do 31 V)

## Europejskie Centrum Kultury LOGOS

ul. M. Skłodowskiej-Curie 22, tel. 42 637 65 45

Czynna: pn.-sob. 16-18,

niedziela po mszach św.

Prowadzi: ks. W. Sondka

- „XVI Festiwal Kultury Chrześcijańskiej w obiektywie Zbigniewa Fidosa” (do 15 V)
- Izabela Trelińska - malarstwo (otwarcie 19 V g. 12)

## FORUM przy Domu Literatury

ul. Roosevelta 17, tel. 42 636 68 38

Czynna: pn.-pt. 10-18

- „Dziwne tematy malowane temperą” - wystawa prac Jana Czarnego (otwarcie 7 V g. 18.30)
- Tomasz Tomaszewski - ilustracje, grafika (otwarcie 8 V g. 18)

## FOTOGRAFII ŁTF

ul. Piotrkowska 102, tel. 42 633 09 82

Czynna: pn.-pt. 10-18, sob. 10-14

- Toru Ukai i Piotr Dębiński
- „Rezonans, Łódź-Tokio” (otwarcie 17 V g. 18.30)

## GALERYJKA OLIMPIJKA

ul. Piotrkowska 132, tel. 42 639 97 65

Czynna: pn.-pt. 10-18, sob. 9-13

Prowadzi: K. Kurowski

- „Ukryte” - fotografie Piotra Rosińskiego (otwarcie 24 V g. 18.15)

## IN BLANCO

BOK „Lutnia”

ul. Łanowa 14, tel. 42 652 62 27

Czynna: pn.-pt. 9-18

Prowadzi: A. Wierzbowska

- „Oblicza Łodzi” - XVII Ogólnopolski Konkurs Fotograficzny; wystawa pokonkursowa (do 31 V)

## KREDENS

ul. Piotrkowska 17, klatka D, II piętro

tel. 884 324 330

Czynna: pn.-wt. 13-18, śr. 10-19, czw.-pt. 10-18

Prowadzi: M. Konka

- „Tworzę, więc jestem” - malarstwo Jadwigi Starczyńskiej (10-18 V, otwarcie g. 18)
- „Nietolerancja” - wystawa prac Małgorzaty Nowickiej (18-30 V, otwarcie g. 20)

## GALERIE ŁÓDZKIEGO DOMU KULTURY

ul. Traugutta 18, tel. 42 633 98 00 w. 208

i w. 288; 797 326 230, 797 326 191

Czynne: wt.-sob. 14-18

Bilety: 1 zł (w środy wstęp wolny)

Prowadzi: M. Świątczak

### FF - FORUM FOTOGRAFII

- Katarzyna Krakowiak - „nie PRZEMINĘŁO Z WIATREM” (27 IV - 25 V, otwarcie g. 18)

## IMAGINARIUM

- Artur Trojanowski „Pejzaże” (15 V - 1 VI, otwarcie g. 18)

## NOWA

- Magdalena Szyszowska, Elżbieta Zrobek „Sztuka włókna roślinnego” (17 V - 1 VI, otwarcie g. 18)

## STARA

- Tomasz Czyżewski „Pejzaż rudymantary” (10 V - 1 VI, otwarcie g. 18)

## MANHATTAN

ul. Piotrkowska 118, tel. 601 354 494

Czynna: pn.-pt. 13-19

Prowadzi: K. Potocka

- Jette Mellgren i Anette Holdensen - obiekty, tkanina unikatowa (otwarcie 8 V g. 12)
- Artur Malewski - rzeźba, instalacja (24 V - 12 VI, otwarcie g. 19)
- Anita Pasikowska - akcja artystyczna w przestrzeni miejskiej (28 V g. 15-18, ul. Piotrkowska między Struga a Zamenhoffa)

## MIĘJSKA GALERIA SZTUKI

### BAŁUCKA

Stary Rynek 2, tel. 42 657 58 52

Czynna: wt.-pt. 12-17, sob.-n. 12-16

- Izabela Wyrwa „Krystaliczność” - tkanina unikatowa (7 V - 23 VI, otwarcie g. 13)

### RE:MEDIUM

ul. Piotrkowska 113, tel. 42 632 24 16

Czynna: pn.-pt. 11-18, sob. 11-17

- Włodzimierz Cygan „Po-Światy” - tkanina unikatowa (7 V - 6 VII, otwarcie g. 14)

### OŚRODEK

#### PROPAGANDY SZTUKI

Park im. H. Sienkiewicza

tel. 42 674 10 59

Czynny: wt.-pt. 11-18, sob.-n. 11-17

- Magdalena Abakanowicz „Opus et fabulas” (7 V - 28 VII, otwarcie g. 20)

## MŁODZIEŻOWA GALERIA DEBIUTÓW

przy CZP nr 1

ul. Zawiszy Czarnego 39

tel. 42 655 06 00

Czynna: pn.-pt. 9-20, sob. 10-14

Prowadzi: P. Gmośński

- „Przedszkolaki malują” - wystawa

prac najmłodszych uczestników zajęć w Pracowni „Kolor” (do 23 V)

• „Pasje” - prezentacja poplenerowa Policealnej Szkoły Rozwoju Zawodowego „Profesja” (24 V - 12 VI)

## OPUS

ul. Łąkowa 29, tel. 42 634 55 28

Czynna: pn.-pt. 9-17

Prowadzi: **B. Dzieciol**

• Wystawa malarstwa Roberta Motelskiego (do 12 V)

## PROMOCJI MŁODYCH

BOK „Rondo”, ul. Limanowskiego 166

tel. 42 651 50 30 w. 16

Czynna: pn.-pt. 9-16

Prowadzi: **B. Jarmoliński**

• „Mój teatr” wystawa pokonkursowa rysunku i malarstwa w ramach 34. Ogólnopolskiego Przeglądu Teatrów Dziecięcych i Młodzieżowych „Działwa” (otwarcie 22 V g. 17)

## RYNEK SZTUKI

ul. Wschodnia 69, tel. 42 630 47 79

Czynny: pn.-pt. 10-18, sob. 10-15

Prezes: **W. Niewiarowski**

• XVII Aukcja Promocyjna (18 V g. 12)  
• „Bryła i płaszczyna” - Marek Sak (do 4 V, 29 IV g. 17 - spotkanie z artystą)  
• „Sweetheart Love Pillows” - Jolanta Rudzka Habisiak (7-25 V, otwarcie g. 17)

## WIDZEWSKA EKSLIBRISU

przy WDK „502”

ul. Gorkiego 16, tel. 42 673 35 99

Czynna: pn.-sob. 11-19

Prowadzi: **M. Z. Wojalski**

• „Ekslibrisy koronkowe” z kolekcji Józefa Golca (do 13 V)  
• „Ekslibrisy przyrodnicze” z kolekcji Mirosława Zbigniewa Wojalskiego (14 V - 7 X)

## ZPAP „NA PIĘTRZE”

ul. Piotrkowska 86, tel. 42 632 73 56

Czynna: pn., śr., pt. 11-15, wt., czw. 11-18

Prowadzi: **M. Kapuścińska-Borkiewicz**

• Kazimiera Frymark-Błaszczak „Tkane-nietkane” (7-20 V, otwarcie g. 19)  
• Małgorzata Lachman „A pretekstem była linia... III” (22 V - 10 VI, otwarcie g. 18)

## Ż

BOK „Na Żubardziej”

ul. Żubardzka 3, tel. 42 651 67 47

Czynna: pn.-pt. 9-15

Prowadzi: **U. Issaieff**

• „Stoi na stacji...” wystawa fotografii Jakuba Milczarka (otwarcie 11 V g. 17)

## 137

przy Klubie Nauczyciela, ul. Piotrkowska

137/139, tel. 42 636 25 98

Czynna: pn.-pt., n. 10-20

• Wystawa malarstwa Grażyny Mądrzyckiej (do 5 V)  
• „Magia akwareli” - malarstwo Barbary Kulak-Janowskiej (13-24 V)

## 526

przy POS, ul. Krzemieniecka 2a

tel. 42 688 13 47

Czynna: pn.-pt., n. 10-19

• „Akwarele i inne duperele” - wystawa prace Elżbiety Kuźniar  
• „Duże i małe” - prezentacja tkaniny unikatowej Lidii Kuk (otwarcie 8 V g. 14)

## WOJEWÓDZTWO

## GŁÓWNO

BANK&DM

Bank Spółdzielczy, I piętro

ul. Młynarska 5/13, tel. 502 171 636

Czynna: pn.-pt. 9-17

Prowadzi: **D. Młynarczyk**

• Wystawa rysunków satyrycznych Jacka Frąckiewicza (do 31 V)

## KONSTANTYNÓW ŁÓDZKI

OGRÓD SZTUKI - Galeria MOK

ul. Jana Pawła II 9

tel. 42 211 62 89

Czynna: pn., wt. 10-18, śr., czw. 12-18, pt. 9-16

Prowadzi: **W. Przybyło-Cieślik**

• „Satyra satyra” - wystawa rysunków Sławomira Łuczynskiego (9-23 V, otwarcie g. 17)

## ŁASK

POD KORABIEM, ul. 9 Maja 6

tel. 43 675 35 27

Czynna: pn.-pt. 8-18, sob. 9-14

Prowadzi: **B. Trocka-Dąbrowa**

• „Kapliczki” - wystawa fotografii Danieli Bednarek (10-31 V)

## PIOTRKÓW TRYBUNALSKI

OŚRODEK DZIAŁAŃ ARTYSTYCZNYCH

ul. Dąbrowskiego 5 i ul. Sieradzka 8

tel. 44 733 93 88

Czynny: pn.-pt. 10-18, sob. 12-18, n. 14-18

Prowadzi: **P. Gajda**

• XV Międzynarodowy Festiwal Sztuki „Interakcje” - ul. Dąbrowskiego 5 (5-12 V)  
• „Przestrzeń dla sztuki żywej. Otwieranie niczego” - wystawa dokumentacji sztuki żywej (6-19 V) - ul. Sieradzka 8  
• „Halucynacje pamięci. Najnowsze wersje fotorealizmu w Polsce” - malarstwo (24 V - 23 VI)

## SIERADZ

BWA, ul. Kościuszki 3

tel. 43 822 48 45

Czynna: wt.-pt. 10-18, sob.-n. 14-18

Prowadzi: **M. Szymlet-Piotrowska**

• „Dźwięki przestrzeni” - wystawa grafiki i fotografii Dariusza Chojnackiego (10-31 V, otwarcie g. 18)

## SKIERNIEWICE

BWA, ul. Reymonta 33

tel. 46 833 00 05

Czynna: wt.-pt. 11-17, sob.-n. 11-14,

Prowadzi: **B. Walusiak**

• „Zamknij oczy” - wystawa fotografii Piotra Dębińskiego, Marcina Kostacińskiego i Tymoteusza Leklera (do 5 V)  
• Dora Hara „Zdarzenie niemożliwe” - malarstwo abstrakcyjne na płótnie jedwabnym (do 26 V)

## ZGIERZ

MOK, ul. Mielczarskiego 1

tel. 42 716 26 18

Czynna: pn.-pt. 10-18

• „Mały renesans” - malarstwo Beaty Chrzanowskiej (6-15 V)

• Wystawa prac uczniów zgierskich szkół w ramach konkursu o „Złotą Paletę”  
• „Podróże w marzeniach i wspomnieniach” (27-31 V)



STACJA NOWA GDYNIA

STACJA NOWA GDYNIA

Centrum Rekreacji Rodzinnej

ul. Sosnowa 1

tel. 42 714 21 21

Czynna: codziennie 7-23

Prowadzi: **Z. E. Ślęzak**

• „Krajobraz - inspiracje” - malarstwo Jana Szula (do 6 VI)

## AKADEMIA MUZYCZNA

im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów

w Łodzi

ul. Gdańska 32

tel. 42 662 16 00, 42 662 16 45

- **WIECZÓR MUZYCZNY**  
Recital wokalny  
wyk. Anna Terlecka-Kierner - sopran,  
Stanisław Kierner - baryton,  
Michał Röt - fortepian  
w programie: W.A. Mozart,  
M. Musorgski, S. Moniuszko  
6 V g. 18.15
- „Kantata o kawie”  
Jana Sebastiana Bacha  
- spektakl w wykonaniu studentów  
Wydziału Wokalno-Aktorskiego AM  
7 V g. 19
- „Święto wiosny - wiosna modernizmu  
europejskiego” - ogólnopolska konferencja  
naukowa  
8-9 V
- **WIECZÓR MUZYCZNY**  
Koncert muzyki dawnej  
wyk. Anna Werecka - mezzosopran,  
Damian Ganclarski - kontratenor,  
Joanna Cyrułik - klawesyn  
w programie m.in.: G. Caccini,  
F. Cavalli, C. Monteverdi  
13 V g. 18.15
- Sesja artystyczna z okazji  
100-lecia urodzin Witolda Lutosławskiego  
14-15 V
- **WIECZÓR MUZYCZNY**  
Koncert kameralny  
wyk. Kamil Zawadzki - skrzypce,  
studenci klas fortepianu AM  
w programie: J. Brahms, H. Wieniawski  
20 V g. 18.15
- **ORGANY KLAWESYN I MUZYKA DAWNA**  
Recital organowy Krzysztofa Urbaniaka  
22 V g. 18.15
- **WIECZÓR MUZYCZNY**  
Koncert kameralny  
wyk. Mirosław Kłys - klarnet,  
Dorota Cegielska - fagot,  
Bogna Dulińska - fortepian  
w programie: N. Rota, H. Villa-Lobos,  
A. Previn  
27 V g. 18.15
- **KONCERT GITAROWY**  
wyk. studenci klas gitary i harfy AM  
28 V g. 19
- **FORUM PERKUSJI**  
„Akademia dzieciom”  
wyk. studenci klas perkusji AM  
29 V g. 11

## AKADEMICKI OSRODEK INICJATYW ARTYSTYCZNYCH

ul. Zachodnia 54/56

tel. 42 633 26 41, 42 633 43 68

- Koncert Muzycznej Sceny AOIA  
9 V g. 19
- Happy New Eyes II - warsztaty perkusyjne  
11 V g. 16
- „Shirley Valentine”  
- monodram Izabeli Noszczyk  
12 V g. 19
- Gwasze Iwana Kulika - wernisaż wystawy  
połączony ze spotkaniem autorskim  
13-28 V, otwarcie g. 18
- Happy New Eyes II  
- warsztaty muzyczno-sportowe  
14 V g. 17
- „Katamaran literacki” - spotkanie  
z poetką Bożeną Kaczorowską  
16 V g. 18
- „Związek otwarty”  
- spektakl teatru Scena Poczekalnia  
16 V g. 19
- Noc Muzeów  
18 V g. 18
- „Trąceni szaleństwem”  
- koncert Muzycznej Sceny AOIA  
19 V g. 19
- **PODRÓŻE BEZ PRZEWODNIKA**  
O swoich podróżach opowie Symcha Keller  
23 V g. 19
- Wystawa malarstwa marynistycznego  
Stowarzyszenia Plastyków Amatorów w Łodzi  
otwarcie 29 V g. 18

## Bałucki Ośrodek Kultury „RONDO”

ul. Limanowskiego 166

tel. 42 653 36 45

- **POEZJA W RONDZIE**  
Wieczór z twórczością Hanny Prosnak  
7 V g. 18
- Wieczór z twórczością Eweliny Krawczak  
11 V g. 18
- Wieczór poetycki Małgorzaty  
Skwarek-Gałęskiej  
18 V g. 18
- **KLUB PODRÓŻNIKÓW I ODKRYWCÓW**  
Japonia - prelekcja Grażyny Kuran  
10 V g. 18
- Mauretania - prelekcja  
Przemysława Lipińskiego  
24 V g. 18

## Bałucki Ośrodek Kultury „LUTNIA”

ul. Łanowa 14, tel. 42 652 62 27

- „Na laweczce Juliana Tuwima” - prezentacja  
twórczości poety; spotkanie dla osób  
niepełnosprawnych  
16 V g. 11
- Festiwal Dorosli Dzieciom  
18 V g. 10
- 34. Ogólnopolski Przegląd Teatrów  
Dziecięcych i Młodzieżowych „Dziatwa”  
22-25 V
- „Dla mojej mamy gramy i śpiewamy” - koncert  
z okazji Dnia Matki w wykonaniu zespołów  
artystycznych BOK „Lutnia”  
27 V g. 17

## Bałucki Ośrodek Kultury „NA ŻUBARDZKIEJ”

ul. Żubardzka 3, tel. 42 651 67 47

- „Wióry lecą” - wieczór teatralny  
z Teatrem Tańca „PRO”  
10 V g. 18
- „Nauczyciel animatorem działań twórczych  
w szkole” - warsztaty teatralne dla nauczycieli  
i instruktorów  
10, 17, 31 V g. 9.15
- 34. Ogólnopolski Przegląd Teatrów  
Dziecięcych i Młodzieżowych „Dziatwa”  
22-25 V
- „Ja?” - pokaz etud Dziecięcego Studia  
Teatralnego „Szczawiki” i Studia „Smyk”  
31 V g. 18

## CENTRUM KULTURY MŁODYCH

ul. Lokatorska 13, tel. 42 684 24 02

- „Filmy z Łodzi - Se-ma-for”  
14 V  
- warsztaty filmowe, spotkanie z Joanną  
Stasiewicz, aktorką dubbingującą postacie  
w filmach - g. 10.30  
spotkanie ze Zbigniewem Żmudzkim  
prezesem Studia Se-ma-for Produkcja  
Filmowa - g. 17
- „Karpaccy w świecie”:  
Moskwa, Petersburg - pokaz zdjęć  
Jolanty Śmiałkowskiej  
16 V g. 18
- Dyplomy 2013 - wystawa prac uczniów  
IV klasy Liceum Plastycznego z dziedzi-  
ny reklamy wizualnej i form użytkowych  
otwarcie 17 V g. 18



## DOM LITERATURY

ul. Roosevelta 17

tel. 42 636 68 38, 42 636 06 19

- **KAWIARNIA LITERACKA**  
Spotkanie z poezją Jana Czarnego  
7 V g. 19  
Łódzka Premiera Literacka  
„Wiersze przesiane” - spotkanie  
z Krystyną Rodowska  
16 V g. 19
- **WARSZTATY LITERACKIE**  
Warsztaty dla licealistów prowadzi  
Rafał Gawin i Maciej Robert  
8 V g. 16  
Warsztaty poetyckie prowadzi Tomasz Cieślak  
20 V g. 17  
Warsztaty literackie prowadzi  
Rafał Gawin i Przemysław Owczarek  
24 V g. 18
- **KAWIARNIA MUZYCZNA**  
Lasse Matthiessen i Halla Nordfjord - koncert  
14 V g. 20
- **SCENA L**  
Dorota Masłowska  
„Dwoje biednych Rumunów  
mówiących po polsku”  
reż. Adam Mortas  
15 V g. 19  
„Aria dla Algemona”  
monodram Tomasa Boruszczaka  
według powieści Daniela Keyesa  
reż. Andrzej Czerny  
17 V g. 19  
„Przypadek Adasia Miauczyńskiego”  
monodram Włodzimierza Twardowskiego  
według opowiadań Marka Koterskiego  
reż. Andrzej Czerny  
24 V g. 19
- **CITY STORIES**  
Międzynarodowy Warsztat Komiksowy  
- spotkanie z autorami z Czech i Polski  
22 V g. 18
- **KAWIARNIA PULSU LITERATURY**  
Spotkanie z Justyną Bargielską,  
autorką książki „Małe lisy”  
23 V g. 19

## FABRYKA SZTUKI

ul. Tymienieckiego 3, tel. 42 646 88 65

- **AKADEMIA TWÓRCZYCH UMIEJĘTNOŚCI**  
Teatralne podróże małe i duże - warsztaty  
teatralno-plastyczne dla dzieci i rodziców  
7 V g. 18  
„Pieśni z północy” - warsztaty muzyczne  
prowadzą Viktorija Siwek & Elin Tisell  
10-11 V

- „O drzewach, rowerach, nosorożcach”  
- spotkanie z reżyserem Piotrem Cieplakiem  
15 V g. 18  
„Naprawdę świet(l)ne warsztaty”  
21 V g. 18  
„Technika ciała” - warsztaty taneczne  
27-28 V
- **POGRAJKA ŁÓDZKA**  
„Garnitury z kujawiaka” - część druga  
- warsztaty / wykład / potańcówka  
24-25 V

FILHARMONIA  
ŁÓDZKA  
im. A. Rubinsteina

ul. Narutowicza 20/22, tel. 42 664 79 10

Kasa czynna: pn.-pt. 10-18,  
piątek z koncertem od g. 12 do przerwy,  
niedziela dwie godziny przed koncertem  
tel. 42 664 79 79

- **BABY BOOM BUM**  
**warsztaty dla dzieci**  
8, 26 V g. 10, 11, 12,  
25 V g. 10, 11, 12, 16 i 17  
22 V g. 10, 11
- **KONCERT SYMFONICZNY**  
wyk. Antoine Françoise - fortepian  
Valentin Raymond - dyrygent,  
Orkiestra Symfoniczna FŁ  
w programie: B. Smetana, M. Ravel,  
P. Czajkowski  
10 V g. 19 - „Lutnia” Centrum  
Konferencyjno-Widowiskowe WSP w Łodzi,  
ul. Piotrkowska 243
- **KONCERT ORATORYJNY**  
wyk. Alina Adamska - sopran, Joanna Markow-  
ska - alt, Przemysław Baiński - tenor, Dariusz  
Perczak - bas, Marek Pijarowski - dyrygent,  
Orkiestra Symfoniczna i Chór FŁ  
w programie: L. van Beethoven, W.A. Mozart  
24 V g. 19 - „Lutnia” Centrum  
Konferencyjno-Widowiskowe WSP w Łodzi,  
ul. Piotrkowska 243

GRUPA LITERACKA  
„CENTAURO”Ośrodek Kultury „Górna”, ul. Siedlecka 1  
tel. 42 684 66 47

- Wolna Trybuna Twórczości oraz  
Prezentacje twórczości „Centauro”  
od A do Z  
6, 13 V g. 17
- Spotkanie z Agnieszką Jarzębowską,

- autorką książek satyrycznych  
6 V g. 18
- Przypomnienie działalności i twórczości  
Tadeusza Wibiga, Pawła Kujawy i Krzysztofa  
Ostaszewskiego z Przedsiębiorstwa Usług  
Pięknych „Nienasyconie”  
13 V g. 18
- Turniej Jednego Wiersza  
o Laur Juliana Tuwima  
20 V g. 18
- Spotkanie z tłumaczkami literatury serbskiej  
Anastazją Tymińską i Teresą Sikorską  
„Polsko-rosyjski projekt poetycki”  
- spotkanie z Michałem B. Jagiełło  
27 V g. 17.30

## Spotkania poza placówką:

- Wieczór autorski poety Piotra Groblińskiego  
MBP Łódź-Śródmieście Filia nr 6  
(ul. Narutowicza 91a)  
14 V g. 17
- Prezentacja tekstów Grupy Literackiej  
„Centauro” i dyskusje  
„Twórczość: sens i bezsens”  
MBP Łódź-Górna Filia nr 1  
(ul. Przybyszewskiego 46/48)  
17 V g. 17
- Prezentacje wierszy Juliana Tuwima  
i Grupy Literackiej „Centauro”  
„Tuwim - poeta i człowiek”  
- spotkanie z Ryszardem Klimczakiem  
Śródmiejska Biblioteka Publiczna,  
ul. Struga 14  
24 V g. 17

## KLUB NAUCZYCIELA

ul. Piotrkowska 137, tel. 42 636 25 98

- Warsztaty plastyczne - drobiazgi retro  
9 V g. 17.30
- Prezentacje tekstów Grupy Literackiej  
„Centauro” i Klubu Literackiego Nauczycieli  
22 V g. 18
- Koncert zespołu Voice Band i Anity Lipnickiej  
24 V g. 18

KOŚCIÓŁ EWANGELICKO-  
-AUGSBURSKI  
PW. ŚW. MATEUSZA

ul. Piotrkowska 283

- **NIEDZIELA Z MUZYKĄ**  
U ŚW. MATEUSZA  
Patrycja Krzeszowska - spran  
Eneasz Kubit - akordeon  
5 V g. 17

## Ośrodek Kultury GÓRNA

ul. Siedlecka 1, tel. 42 684 66 47

- „Melodie naszej młodości”: „Wiosna buchnie majem” - piosenki prezentują Magda Szukalska i Jacek Klepacki 8 V g. 17
- Spotkanie z podróżnikiem 10 V g. 17.30
- „Klasycznie i nie tylko” - spotkania muzyczne u Haesslera 15 V g. 18
- „A w sercu ciągle maj” - wieczorek taneczny przy muzyce zespołu Barocco 17 V g. 17
- Warsztaty rozwoju osobistego 24 V g. 18

## PARTNERSTWO NA RZECZ ALEKSANDROWA ŁÓDZKIEGO

tel. 609 190 211

**Biblioteka Publiczna im. Jana Machulskiego,  
Aleksandrów Ł.,  
pl. Kościuszki 12**

- „Przylapani na czytaniu” - finał konkursu fotograficznego 8 V g. 18
- „Magiczne wiersze Juliana Tuwima” - warsztaty literackie prowadzone przez Zdzisława Jaskułę 10 V g. 18
- „Tuwimowskie graffiti” - tworzone na murze ogrodu biblioteki 11-12 V
- „Magiczne wiersze Juliana Tuwima” - warsztaty recytatorskie prowadzone przez Andrzeja Czernego 11 V g. 12
- „T jak Tuwim - kalambury literackie” - zabawa dla dorosłych 11 V g. 16
- „Tuwim dla dorosłych” - „Bal w operze” w interpretacji Sławomira Suleja 13 V g. 18
- „Wieczór poezji i satyry” - spotkanie z Marcinem Pydą 15 V g. 18
- „Książka artystyczna” - spotkanie z Dariuszem Kacą 17 V g. 18.30
- „Tuwim na literackiej mapie województwa” - spotkanie z Joanną Kątyką 20 V g. 18
- „Z orłem białym poprzez wieki”

- spotkanie z Tomaszem Pietrasem 24 V g. 18
- „Magiczne wiersze Juliana Tuwima” - finał konkursu recytatorskiego 27 V g. 18

**Klubokawiarnia-Galeria „Wenge”,  
Aleksandrów Ł., ul. Piłsudskiego 6/8**

- „Rodzinna wystawa” - dokonania artystyczne rodziny Heydów otwarcie 12 V g. 16

**Herbaciarnia Klimaty  
Aleksandrów Ł., ul. Warszawska 28**

- „Ołówkiem i dłutem” - wystawa prac Romana Janaszkiwicza i Janusza Drożdżyńskiego 6-31 V
- „Towarzysze, czas wstać!” - rosyjskie ballady poetyckie w wykonaniu Lecha Dyblika i Aleksieja Siemieniszczewa 18 V g. 19.30

## POLESKI OSRODEK SZTUKI

ul. Krzemieniecka 2a, tel. 42 688 13 47

- 11. FESTIWAL LITERATURY „PROPE MERCATUM”  
Spotkanie z Jackiem Dehnelem („Młodszy księgowy”) 13 V g. 18  
Spotkanie z Hanną Krall („Biała Maria”) 20 V g. 18  
Spotkanie z Zygmuntem Miłoszewskim („Ziarno prawdy”) 22 V g. 18  
Spotkanie z Wojciechem Góreckim („Abchazja”) 23 V g. 18  
Spotkanie z Bronisławem Majem („Zabawy literackie - zbiór żartobliwych wierszy Wisławy Szymborskiej”) 24 V g. 18
- SPOTKANIE Z PIOSENKĄ AUTORSKĄ - koncert Joanny Mioduchowskiej 17 V g. 18
- „POS’ąsiedzku” - Dzień Sąsiada 28 V g. 18

**POS filia „KAROLEW”  
ul. Bratysławska 6a, tel. 42 687 02 07**

- „Introspekcje” - wystawa malarstwa Kseni Perek do 31 V
- Wystawa zdjęć Stefana Stefankiewicza do 31 V

- Konkurs piosenki ekologicznej 15 V g. 10
- „Taneczna laurka dla mam” - występy zespołów Miniwiolinki i Miszmasz 22 V g. 17.30

## Widzewski Dom Kultury „ARIADNA”

ul. Niciarniana 1/3, tel. 42 678 47 41

- VI Festiwal Piosenki Dziecięcej im. Doroty Gellner - gala finałowa „Muzyczne rękawiczki” 10 V g. 9
- VIII Przegląd Twórczości Artystycznej Przedszkoli „Scena dla przedszkolaka” 22-23 V

## Widzewski Dom Kultury „502”

ul. Gorkiego 16  
tel. 42 673 35 99, 42 673 32 90

- „Biografie i autobiografie - pomiędzy faktem a fikcją” - prelekcja 7 V g. 11
- X Łalkowe Spotkania Teatralne - finał 10 V g. 9.30
- Projekcja filmu „Wszyscy twoi święci” reż. Dito Montiel 17 V g. 17
- „Mały książkomaniak” - spotkanie z pisarką Joanną Olech 20 V g. 10.30
- „Scena prezentacji” - koncert „Swingująca Daniela” 23 V g. 17
- „Koncert dla mam” - wystąpią uczestnicy zajęć w Domu Kultury „502” 28 V g. 17

## WYTWÓRNIA

ul. Łąkowa 29, tel. 42 639 55 01

- WISHBONE ASH - koncert 2 V g. 20
- MODESTEP - koncert dubstepowego zespołu z Wielkiej Brytanii w ramach trasy „Evolution Theory Tour” 4 V g. 21
- MARIA PESZEK - koncert promujący nową płytę wokalistki „Jezus Maria Peszek” 9 V g. 20
- JANUSZ RADEK - recital promujący płytę „Z ust do ust” 26 V g. 18

**OŚRODEK TEATRALNY:**

- 11 V**, godz. 18, s. 323, wstęp wolny  
**„Sceny z życia małżeńskiego”** Ingmara Bergmana  
 – premiera spektaklu Teatru PST
- 18 V**, godz. 18, s. 323, wstęp wolny  
**„Lekcja”** Eugene Ionesco  
 – premiera spektaklu Teatru PST

**OŚRODEK INICJATYW ARTYSTYCZNYCH:**

- 6, 13, 20, 27 V**, godz. 19, s. 408  
 Stowarzyszenie Akademia Mądrego Życia:  
**Pocałuj żabę – jak dobrze zacząć dzień** (6 V)  
**Regionalny patriotyzm** (13 V)  
**Co daje nam szczęście** (20 V)  
**Gdybym mógł coś zmienić w świecie** (27 V)
- 10, 17, 24 V**, godz. 17, s. 313  
 Klub Kosmobiologii:  
**Spotkania w IV wymiarze** – wykład Ilony Kubackiej (10 V)  
**Nowe rozdania energii Kosmosu. Ziemia, ludzkość i ty**  
 – wykład prof. Leszka Weresa (17 V)  
**Wieczór dyskusyjno-filmowy** (24 V, s. 221)
- 6 V**, godz. 17, s. 308  
 Łódzki Kaktus Klub: **Meksyk cz. 1**  
 – prelekcja Grzegorza Matuszewskiego
- 6 V**, godz. 17, Sala Kolumnowa, wstęp – 6 zł  
**Viva Verdi!!! – w 200. rocznicę urodzin**  
 – prezentacje wszystkich oper kompozytora:  
**„Attila”** (Teatr Królewski w Parmii)
- 14 V**, godz. 18, s. 221  
 Koło Przewodników Beskidzkich w Łodzi: **Sudeckie wrażenia**  
 – prezentacja Ryśka Bonisławskiego
- 17 V**, godz. 18, Sala Kolumnowa  
 Koncert zespołu **The Gospel Time**
- 20 V**, godz. 17, Kino Studyjne, wstęp – 6 zł  
**Ryszard Wagner – w 200. rocznicę urodzin kompozytora:**  
**„Tannhauser”** (Festiwal Wagnerowski w Bayreuth)
- 24-25 V**, godz. 17-22, Kino Studyjne  
**XIX Łódzkie Spotkania z Piosenką Żeglarską KUBRYK 2013**
- 25-26 V**, godz. 10- 21, s. 304, 313, 308, 310  
 Stowarzyszenie Miłośników Erpegów i Fantastyki S.M.E.R.F.:  
**Łódzki Port Gier**
- 27 V**, godz. 18, s. 221  
 Klub Podróżników: **Japonia – niezwykle kraj**  
 – prelekcja Grażyny Kuran
- 28 V**, godz. 18, s. 308  
 Towarzystwo Genealogiczne Centralnej Polski:  
**Mała ojczyzna moich przodków – parafia Czarnocin k/Łodzi**  
 – prelekcja Krystyny Wróblewskiej-Jakubowskiej

**MAJOWE PROPOZYCJE KINA ŁDK:**

9-12 V – KAMERA AKCJA FESTIWAL

7 V – Wędrujący Festiwal Filmów  
 Krótkometrażowych Midnight Shorts  
 ŻUBROFFKA

Inne propozycje:

TRISZNA. PRAGNIENIE MIŁOŚCI (*Wielka Brytania*) – 6-8 V

PAN LAZHAR (*Kanada*) – 6-8 V

RAJ: MIŁOŚĆ (*Austria-Francja-Niemcy*)  
 – 6-8, 13-16 V

MOJA ULICA (*Polska-Francja*) – 13-23 V

NIEULOTNE (*Polska-Hiszpania*) – 17-23 V

ŚWIĘTA CZWÓRKA (*Czechy*) – 17-23 V

KWARTET (*Wielka Brytania*) – 24 V-6 VI

RAJ: WIARA (*Austria-Francja-Niemcy*)  
 – 24-30 V

Bliższe informacje:

[www.ldk.lodz.pl](http://www.ldk.lodz.pl) i [www.reymont.pl](http://www.reymont.pl)



Kadr z filmu „Raj: Miłość”



90-113 Łódź, ul. Traugutta 18  
tel. 42 633 98 00, [www.ldk.lodz.pl](http://www.ldk.lodz.pl)

## ZAJĘCIA / KURSY

### ZAJĘCIA STAŁE:

- \* Klub Plastyka Amatora
- \* Klub Plastyka Amatora i Stowarzyszenie Plastyków Amatorów
- \* Klub Tańca dla dzieci i młodzieży

### KURSY:

- \* GIMNASTYKA ZDROWOTNA
- \* FITNESS
- \* SZTUKA RUCHU (TAI-CHI)
- \* JOGA
- \* SZKOŁA TAŃCA TOWARZYSKIEGO
- \* LATINO SOLO
- \* ZAJĘCIA WOKALNE
- \* MALARSKIE ABC dla gimnazjalistów
- \* DRAMA
- \* GITARA KLASYCZNA
- \* GITARA OD A DO Z
- \* KURS DLA WOKALISTÓW AMATORÓW
- \* STUDIUM KULTURY WOKALNEJ
- \* KURS RYSUNKU I MALARSTWA
- \* ZAJĘCIA MALARSKIE DLA DOROSŁYCH

### Informacje:

Ośrodek Inicjatyw Artystycznych ŁDK, pok. 112, tel. 797 326 227,  
[oia@ldk.lodz.pl](mailto:oia@ldk.lodz.pl), imprezy@ldk.lodz.pl, muzyka@ldk.lodz.pl

## ŁÓDZKI DOM KULTURY

oferuje sale na konferencje, kursy, szkolenia, zjazdy

- \* zmodernizowana Sala Kolumnowa na 180 osób
- \* jedna sala na 250 osób
- \* dwie sale do 120 osób
- \* siedem mniejszych sal od 20 do 60 osób.

Wszystkie sale wyposażone w nowoczesny sprzęt multimedialny,  
większe są klimatyzowane i nagłośnione.

Naszym atutem jest lokalizacja w centrum miasta,  
sąsiedztwo czterech hoteli a także konkurencyjne ceny,  
usługi cateringowe i miła obsługa.

### ZAPRASZAMY:

ŁÓDZKI DOM KULTURY

ul. Traugutta 18, 90-113 Łódź, tel.: 797 32 61 96, 797 32 61 95  
e-mail: [administracja@ldk.lodz.pl](mailto:administracja@ldk.lodz.pl); [www.ldk.lodz.pl](http://www.ldk.lodz.pl)

### WYDAWCA: ŁÓDZKI DOM KULTURY

#### ADRES REDAKCJI:

ŁDK, 90-113 Łódź, ul. Traugutta 18  
[www.ldk.lodz.pl](http://www.ldk.lodz.pl)  
tel.: 797 32 62 17, 42 633 98 00 w. 272  
e-mail: [kalejdoskop@ldk.lodz.pl](mailto:kalejdoskop@ldk.lodz.pl)

#### REDAGUJĄ:

Aleksandra Talaga-Nowacka,  
Bogdan Sobieszek

#### KALENDARIUM

Bogdan Sobieszek, tel. 42 633 98 00 w. 272  
e-mail: [kalejdoskop@ldk.lodz.pl](mailto:kalejdoskop@ldk.lodz.pl)

#### PROJEKT GRAFICZNY:

Paulina Narolewska-Taborowska

#### REDAKCJA TECHNICZNA:

Krzysztof Miniak

#### KOREKTA:

Elżbieta Januszko

#### Druk:

Drukarnia PB Offset Sp. z o.o.  
93-249 Łódź, ul. Poli Gojawicyrńskiej 22  
tel. 42 684 40 97

Informacje o imprezach podajemy  
na odpowiedzialność ich organizatorów.

## PRENUMERATA „KALEJDOSKOPU”

**RUCH** – mieszkańcy Łodzi i województwa mogą zamówić prenumeratę, dzwoniąc (22 693 69 22-24) lub wysyłając faks (22 597 46 74). Należność opłacać po otrzymaniu potwierdzenia z podanym numerem konta. Mogą również zgłosić się osobiście do Łódzkiego Regionu Sprzedaży „Ruch” (ul. Dostawcza 17). Podczas rozmowy z pracownikiem RUCH-u ustalą najbliższy kiosk, w którym będą mogli odbierać zamówiony „Kalejdoskop”.

Informacje: [www.prenumerata.ruch.com.pl](http://www.prenumerata.ruch.com.pl)

pytania: [prenumerata@ruch.com.pl](mailto:prenumerata@ruch.com.pl)

lub tel. 801 800 803

22 717 59 59 w godz. 7-18.

**KOLPORTER** – tylko instytucje mogą zamawiać prenumeratę w oddziałach firmy Kolporter S.A. na terenie całego kraju.

Informacje pod numerem infolinii 0-801-205-555  
lub na stronie internetowej <http://sa.kolporter.com.pl/>

Zamówienia na prenumeratę: **III kwartał 2013 r.** (5 zł)  
i **II półrocze 2013 r.** (12,50 zł) do 5 czerwca